

บทที่ 5

บทบาทเมืองนครราชสีมา และเมืองขอนแก่นในช่วงแผนฯ 7

จากการวิเคราะห์เมืองศูนย์กลางความเจริญในภาคตะวันออกเฉียงเหนือในบทที่ 4 ทำให้ทราบว่าเมืองนครราชสีมา และเมืองขอนแก่นในปัจจุบันมีความเป็นเมืองศูนย์กลางความเจริญในภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยทั้งสองเมืองมีความเป็นศูนย์กลางด้านอุตสาหกรรม การค้าบริการ การศึกษา การสาธารณสุข และการคมนาคมขนส่ง

ดังนั้นในบทนี้จึงศึกษาบทบาทเมืองนครราชสีมาและขอนแก่นในช่วงแผนฯ 7 (พ.ศ.2535-2539) ในรายละเอียด ว่าแต่ละเมืองมีบทบาทอย่างไร เพื่อนำไปสู่การวางกำหนดบทบาทของเมืองทั้งสองในอนาคต

บทบาทด้านอุตสาหกรรม

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาได้แก่ นิคมอุตสาหกรรม โรงงานขนาดใหญ่ ขนาดกลางเล็ก และประเภทของอุตสาหกรรมซึ่งแบ่งออกเป็น 9 ประเภทตามเกณฑ์การแบ่งของกรมโรงงาน กระทรวงอุตสาหกรรม ซึ่งพื้นที่ที่ใช้ศึกษาจะเป็นพื้นที่ในเขตอำเภอเมือง เพื่อให้ครอบคลุมโรงงานอุตสาหกรรมที่ไม่อยู่ในเขตผังเมือง เนื่องจากโรงงานอุตสาหกรรมมีความสัมพันธ์กับเมือง จำเป็นต้องมีการใช้บริการต่างๆ ภายในเมือง

ประเภทอุตสาหกรรมที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่

1. อุตสาหกรรมเกษตร เช่น ทำอาหารสัตว์ มันเม็ด มันเส้น เป็นต้น
2. อุตสาหกรรมก่อสร้าง เช่น ทำผลิตภัณฑ์คอนกรีต เป็นต้น
3. อุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่ม เช่น ผลิตเบียร์ เบเกอรี่ เป็นต้น
4. อุตสาหกรรมแปรรูปไม้ เช่น ทำลังไม้ เครื่องเรือน เป็นต้น
5. อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม เช่น ผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูป เป็นต้น
6. อุตสาหกรรมเคมีและพลาสติก เช่น ทำผลิตภัณฑ์จากพลาสติก เป็นต้น
7. อุตสาหกรรมโลหะและอโลหะ เช่น กลึงเชื่อมโลหะ เป็นต้น
8. อุตสาหกรรมบริการ เช่น ซ่อมเครื่องจักร เครื่องยนต์ เป็นต้น
9. อุตสาหกรรมอื่น ที่ไม่ใช่อุตสาหกรรมทั้ง 8 ประเภท เช่น ผลิตชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ ผลิตเครื่องประดับอัญมณี เป็นต้น

บทบาทด้านการค้าบริการ

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาเปรียบเทียบ ได้แก่ ตลาดกลางสินค้าเกษตร ห้างสรรพสินค้า ซูเปอร์สโตร์ ศูนย์การค้า ธนาคารแห่งประเทศไทย โรงแรม (แบ่งออกเป็น โรงแรมเดอลุกซ์ โรงแรมชั้นหนึ่ง โรงแรมชั้นสอง โรงแรมชั้นสาม ซึ่งโรงแรมเดอลุกซ์และโรงแรมชั้นหนึ่งเป็นโรงแรมในระดับสูงกว่าโรงแรมชั้นสองและชั้นสามซึ่งเป็นโรงแรมราคาถูก โดยโรงแรมเดอลุกซ์และ

โรงแรมชั้นหนึ่งมักเป็นโรงแรมสำหรับคนมีฐานะ เป็นโรงแรมที่มีบริการต่าง ๆ ไว้รองรับนอกเหนือจากห้องพัก เช่น จัดสัมมนา ประชุม งานเลี้ยง เป็นต้น) ผู้จดทะเบียนประกอบธุรกิจการค้า สถานประกอบการ โดยผู้จดทะเบียนประกอบธุรกิจการค้าจะใช้ข้อมูลในระดับจังหวัดเนื่องจากไม่มีข้อมูลในเขตผังเมือง

บทบาทด้านการศึกษา

ในการศึกษาบทบาทด้านการศึกษาจะพิจารณาจากการศึกษาในระดับอุดมศึกษาเท่านั้น โดยไม่ได้พิจารณาระดับการศึกษาอื่นๆ เช่น มัธยมศึกษา หรืออาชีวศึกษาเนื่องจากการให้บริการด้านการศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นั้น ในระดับประถมศึกษาซึ่งเป็นการศึกษาภาคบังคับ จะมีโรงเรียนระดับประถมศึกษากระจายอยู่ทั่วไปตามชุมชนต่างๆทั่วทั้งภาค โดยขอบเขตการให้บริการส่วนมากจะอยู่ภายในชุมชนหรือบริเวณใกล้เคียง เนื่องจากเด็กนักเรียนไม่สามารถเดินทางไปเรียนในที่ไกลบ้านได้ การศึกษาในระดับนี้จะเป็นการใช้บริการที่มีอยู่ในแต่ละท้องถิ่นเป็นส่วนใหญ่ เช่นเดียวกับการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา ส่วนมากจะเป็นการใช้บริการที่มีอยู่ในท้องถิ่นหรือในแต่ละอำเภอ เพราะตามปกติแทบทุกอำเภอหรือกิ่งอำเภอมักจะมีโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐตั้งอยู่อย่างน้อย 1 แห่ง ในชุมชนศูนย์กลางระดับอำเภอ

ในด้านการไปใช้บริการจากโรงเรียนระดับมัศึกษานั้นส่วนมากจะมีขอบเขตภายในอำเภอหรือตำบลใกล้เคียง และในชุมชนที่ไม่มีโรงเรียนมัธยม นักเรียนจะเดินทางไปเรียนในชุมชนใกล้เคียง หรือไปเรียนที่โรงเรียนขนาดใหญ่ในชุมชนใหญ่ ดังนั้นในการศึกษาระดับมัธยมศึกษาจึงมีการใช้บริการจากชุมชนอื่นเป็นบางส่วนเท่านั้น ซึ่งมักจะเป็นชุมชนศูนย์กลางในระดับจังหวัด แต่โดยส่วนมากแล้วมักจะเป็นการใช้บริการด้านการศึกษาในชุมชนศูนย์กลางระดับอำเภอ

ด้านการให้บริการระดับอาชีวศึกษานั้น ในชุมชนเมืองที่เป็นศูนย์กลางระดับจังหวัด ทุกแห่ง และชุมชนเมืองระดับอำเภอขนาดใหญ่บางแห่ง มีการให้บริการการศึกษาในระดับนี้ ซึ่งมีขอบเขตการให้บริการภายในจังหวัดและภายในอำเภอ จึงทำให้ชุมชนเมืองดังกล่าว มีความเป็นศูนย์กลางการศึกษาในระดับจังหวัด และระดับอำเภอ

ส่วนการให้บริการการศึกษาในระดับภาคนั้น หมายถึงการให้บริการการศึกษาระดับอุดมศึกษา ซึ่งเป็นการบริการด้านการศึกษาในระดับสูงสุด มีนักศึกษาจากจังหวัดต่างๆภายในภาคและนอกภาคมาใช้บริการ ซึ่งทำให้มีขอบเขตในการให้บริการครอบคลุมทั่วทุกจังหวัดในภาคและนอกภาค กลายเป็นศูนย์กลางการศึกษาระดับภาค โดยชุมชนที่มีการให้บริการในระดับนี้ได้แก่ ชุมชนศูนย์กลางระดับจังหวัด

ดังนั้นตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ สถาบันอุดมศึกษา จำนวนนักศึกษาและจำนวนอาจารย์ โดยจำนวนนักศึกษาและอาจารย์ในเมืองขอนแก่นมีข้อมูลในช่วงต้นแผนฯ 7 ไม่ครบถ้วน ซึ่งถือเป็นข้อจำกัดในการศึกษา

บทบาทด้านสาธารณสุข

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ โรงพยาบาลรัฐ โรงพยาบาลเอกชน โรงพยาบาลเฉพาะทาง ศูนย์วิทยาศาสตร์การแพทย์ จำนวนแพทย์และพยาบาล ซึ่งโรงพยาบาลเอกชนมีข้อมูลเฉพาะช่วงปลายแผนฯ 7

บทบาทด้านการคมนาคมขนส่ง

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ แบ่งออกเป็น

ด้านคมนาคมทางถนน ได้แก่ สถานีขนส่ง โครงข่ายถนน ปริมาณการจราจรและปริมาณการขนส่งสินค้าเป็นข้อมูลในระดับจังหวัด

ด้านคมนาคมทางรถไฟ ได้แก่ สถานีรถไฟ โครงข่ายทางรถไฟ ปริมาณผู้โดยสารและบรรทุกสินค้าเป็นข้อมูลในระดับอำเภอ

ด้านคมนาคมทางอากาศ ได้แก่ สนามบิน จำนวนเที่ยวบิน ปริมาณผู้โดยสารและบรรทุกสินค้า ซึ่งข้อมูลเที่ยวบิน ปริมาณผู้โดยสารและบรรทุกสินค้ามีเฉพาะช่วงปลายแผนฯ 7 เป็นข้อมูลระดับจังหวัด

5.1 บทบาทของเมืองนครราชสีมา

5.1.1 โครงสร้างของเมืองนครราชสีมา

5.1.1.1 ลักษณะทางกายภาพ

ที่ตั้ง

เมืองนครราชสีมาตั้งอยู่ในอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา โดยมีพื้นที่ในเขตเมือง (ฝั่งเมืองรวม) 314.30 ตารางกิโลเมตร หรือ 196,441.50 ไร่ ครอบคลุมพื้นที่ 26 ตำบล มีระยะทางห่างจากกรุงเทพมหานครโดยทางรถยนต์ประมาณ 259 กิโลเมตร โดยทางรถไฟประมาณ 264 กิโลเมตร และใช้เวลาเดินทางโดยเครื่องบินประมาณ 30 นาที (แผนที่ที่ 5.1)

การใช้ที่ดิน

การใช้ประโยชน์ที่ดินในเมืองนครราชสีมา มีศูนย์กลางอยู่ที่บริเวณตำบลในเมือง (บริเวณเมืองเก่าและคูเมือง) ซึ่งเป็นบริเวณที่มีการใช้ที่ดินหลายประเภทอย่างหนาแน่น คือ การใช้ที่ดินเพื่ออยู่อาศัย การพาณิชยกรรม การศึกษา และสถาบันราชการ เป็นต้น นอกจากนั้นแล้ว การใช้ประโยชน์ที่ดินส่วนใหญ่ยังกระจุกตัวอยู่ตามบริเวณถนนสายหลัก สามารถอธิบายได้ดังนี้ โดยยึดบริเวณตำบลในเมือง เป็นศูนย์กลาง(แผนที่ที่ 5.2)

ด้านตะวันออกของเมืองตามทางหลวงหมายเลข 2 (ถนนมิตรภาพ) และ 205 (ถนนสุรนารายณ์) เป็นพื้นที่ที่มีการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อที่อยู่อาศัย และพาณิชยกรรมเป็นส่วนใหญ่ เป็นบริเวณที่มีการขยายตัวมาจากบริเวณเมืองเก่า

ด้านใต้ของเมือง เป็นพื้นที่ของเขตทหาร ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการขยายตัวของเมือง

บทบาทเมืองศูนย์กลางความเจริญในภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
กรณีศึกษา: เมืองนครราชสีมา และเมืองขอนแก่น

แผนที่ที่ 5.1 แสดงพื้นที่ชุมชนเมืองที่ใช้ในการศึกษาเมืองนครราชสีมา

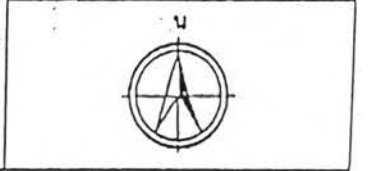
สัญลักษณ์ :

มาตราส่วน:

ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่มา: กรมผังเมือง

บทบาทเมืองศูนย์กลางความเจริญในภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
กรณีศึกษา:เมืองนครราชสีมา และเมืองขอนแก่น

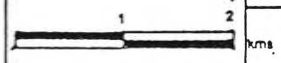
แผนที่ที่ 5.2 แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดิน พ.ศ. 2542

สัญลักษณ์ :

- การไร้ที่ดินเพื่ออยู่อาศัย
- ทาณิชยกรรม
- สถาบันราชการ
- โรงงานอุตสาหกรรม
- โกดังสินค้า
- สถาบันการศึกษา
- สวนสาธารณะ
- เขตกรรมและที่ว่าง

มาตราส่วน:

ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่มา:กรมผังเมือง

ด้านตะวันออกเฉียงใต้ของเมือง ตามทางหลวงหมายเลข 224 เป็นบริเวณที่มีการใช้ที่ดินประเภทพาณิชยกรรมเพื่ออำนวยความสะดวกให้กับประชาชนไม่ต้องเดินทางเข้าไปในเมือง นอกจากนี้ยังเป็นแหล่งที่ตั้งอุตสาหกรรมโดยเฉพาะอุตสาหกรรมบริการ โดยเฉพาะอยู่

ช่อมรยนต์ ช่อมเครื่องจักรค่อนข้างมากตลอดเส้นทาง นอกจากนี้ยังเป็นที่ตั้งของเขตอุตสาหกรรมสุนารี

ด้านตะวันตกเฉียงใต้ของเมืองตามทางหลวงหมายเลข 2 (ถนนมิตรภาพ) เป็นบริเวณที่มีการใช้ที่ดินประเภทที่อยู่อาศัยและการพาณิชยกรรมตลอดทั้งเส้นทาง ขยายตัวออกมาจากบริเวณเมืองเก่า นอกจากนี้ยังเป็นแหล่งที่ตั้งของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุนารี จึงทำให้มีการใช้ที่ดินประเภทที่อยู่อาศัยในบริเวณนี้ค่อนข้างมากเพื่อรองรับนักศึกษาในมหาวิทยาลัย

ส่วนการใช้ที่ดินประเภทเกษตรกรรมของเมืองนครราชสีมายังพอพอได้ในบริเวณด้านเหนือของเมือง และด้านตะวันออกของเมือง ส่วนบริเวณด้านตะวันออก และตะวันตกเฉียงใต้ของเมืองนอกจากจะเป็นเขตทหารแล้วยังเป็นพื้นที่ในการอนุรักษ์ป่าไม้

การใช้ประโยชน์ที่ดินในอนาคตจากผังเมืองรวม

การใช้ประโยชน์ที่ดินในอนาคตจากผังเมืองรวม (ตารางที่ 5.1 และแผนที่ที่ 5.3) คาดว่าการใช้ที่ดินประเภทอุตสาหกรรม การค้าบริการจะมีสัดส่วนการใช้ที่ดินมากกว่าที่อยู่อาศัย เนื่องจากมีการขยายตัวของสัดส่วนการใช้ที่ดินเพิ่มสูงขึ้นกว่าการใช้ที่ดินประเภทอื่นๆ (ไม่รวมการใช้ที่ดินประเภทที่อยู่อาศัย) ร้อยละ 24.96 และ 48.34 ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าเมืองนครราชสีมา มีการรองรับการขยายตัวของบทบาทด้านอุตสาหกรรม และการค้าบริการมากที่สุด ดังนั้นจึงได้มีการรองรับพื้นที่ขยายตัวของเมืองประเภทต่างๆ ไว้ ได้แก่ทางด้านตะวันออกเฉียงเหนือ ตะวันออกเฉียงใต้ และตะวันตกของศูนย์กลางเมืองเป็นพื้นที่สำหรับการขยายตัว การใช้ที่ดินประเภทที่อยู่อาศัย บริเวณรอบ ๆ ศูนย์กลางเมือง(ตำบลในเมือง)เป็นที่พื้นที่รองรับการขยายตัวของการใช้ที่ดินประเภทพาณิชยกรรม ทางด้านตะวันตก ตะวันออกเฉียงเหนือ และ ตะวันออกเฉียงใต้ของเขตผังเมืองเป็นพื้นที่รองรับอุตสาหกรรม เนื่องจากคาดว่าในอนาคตเมืองนครราชสีมาจะมีทิศทางการขยายตัวดังต่อไปนี้

แนวโน้มและทิศทางการขยายตัวของเมือง

ชุมชนเมืองนครราชสีมาเป็นชุมชนเมืองขนาดใหญ่ เป็นศูนย์กลางการบริการในหลาย ๆ ด้าน มีประชากรอาศัยอยู่อย่างหนาแน่น รวมทั้งผู้ที่อพยพมาจากพื้นที่รอบนอกเข้าสู่ชุมชนเมือง พื้นที่ชุมชนจึงมีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว ทั้งในแนวตั้งและแนวราบ แนวโน้มการขยายตัวของชุมชนจะขยายไปในหลายทิศทาง ดังนี้ (แผนที่ที่ 5.4)

การขยายตัวของชุมชนหนาแน่นมากขึ้นในบริเวณย่านใจกลางเมือง ซึ่งยังมีพื้นที่ว่างอยู่อีกมาก และนอกจากนี้ชุมชนปัจจุบันยังได้ขยายตัวต่อจากชุมชนเดิมในรูปของรัศมี และตามแนวเส้นทางถนนที่ขยายออกจากตัวเมืองด้วย โดยมีชุมชนที่ขยายตัวอย่างมากและเห็นได้ชัด ได้แก่

ตารางที่ 5.1 แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดินภายในเขตผังเมืองรวมนครราชสีมาในปัจจุบันและอนาคต

ประเภทการใช้ที่ดิน	พ.ศ.2542		พ.ศ.2551		การเติบโต
	ไร่	ร้อยละ	ไร่	ร้อยละ	ร้อยละ
ที่อยู่อาศัย	36,629.00	18.65	68,325.47	34.79	86.53
พาณิชยกรรม	4,663.00	2.37	6,917.08	3.52	48.34
สถาบันราชการ	3,542.00	1.80	3,731.50	1.90	5.35
อุตสาหกรรมและโกดังสินค้า	8,764.00	4.46	10,951.28	5.58	24.96
ศาสนสถาน สุสาน	1,012.70	0.52	1,176.13	0.60	16.14
สถานศึกษา	3,205.00	1.63	3,992.25	2.03	24.56
เกษตรกรรมและที่ว่างอื่นๆ	138,625.80	70.57	101,317.79	51.58	26.91
รวม	196,441.50	100.00	196,411.50	100.00	

ที่มา:กรมผังเมือง

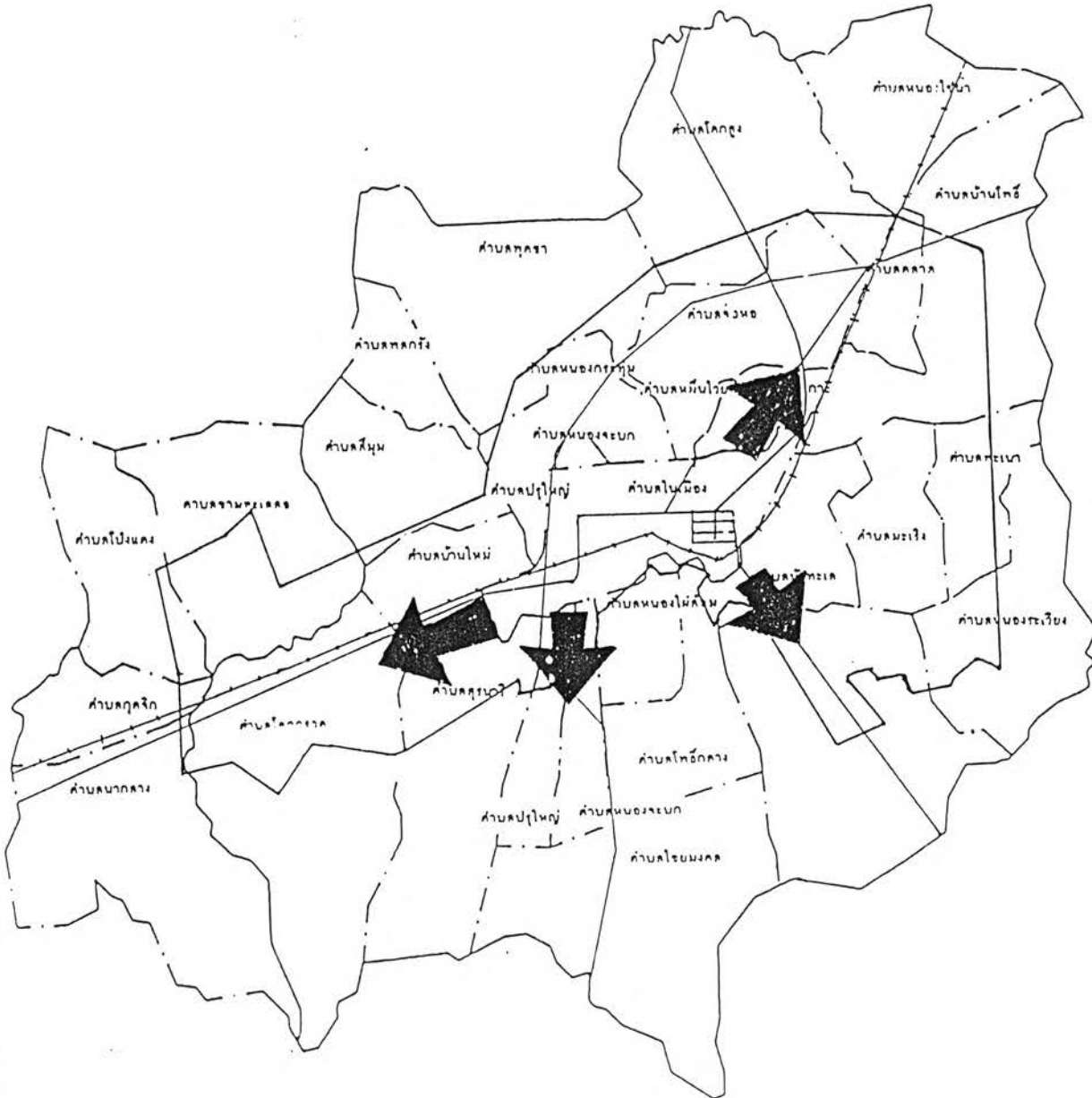

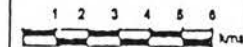
บทบาทเมืองศูนย์กลางความเจริญในภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
กรณีศึกษา:เมืองนครราชสีมา และเมืองขอนแก่น

แผนที่ที่ 5.4 แสดงแนวโน้มและทิศทางการขยายตัวของเมือง

สัญลักษณ์ :

มาตราส่วน:

ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่มา: กรมผังเมือง

ด้านตะวันออกเฉียงใต้ของตัวเมือง ติดต่อกับตำบลหัวทะเล จะมีโครงการที่พักอาศัยเกิดขึ้นอีกมาก ปัจจัยที่ดึงดูดของพื้นที่บริเวณนี้คือ จะได้รับทัศนียภาพของสระน้ำที่ใช้ในการบำบัดเสียของเมือง และด้านตะวันตกเฉียงใต้ของชุมชนบริเวณมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี โดยเป็นการขยายตัวของที่พักอาศัยเพื่อรองรับนักศึกษาจากมหาวิทยาลัยเป็นส่วนใหญ่ ส่วนอีกบริเวณหนึ่งได้แก่ ทางไปอำเภอโนนไทยใกล้กับสุขาภิบาลจ้อหอ เป็นการขยายตัวของ

ชุมชนพักอาศัยเช่นกัน เนื่องจากบริเวณดังกล่าว อยู่ห่างจากตัวเมืองไม่ไกลนักและที่ดินมีราคาถูกเหมาะจะเป็นย่านที่พักอาศัย

การใช้พื้นที่ในเขตเทศบาลเริ่มหนาแน่นขึ้นจึงเป็นปัจจัยหลักให้มีการขยายตัวของชุมชนออกมาภายนอก ได้แก่ บริเวณชุมชนสุขาภิบาลทั้งสามแห่ง และโดยเฉพาะอย่างยิ่งพื้นที่ใกล้สุขาภิบาลจ้อหอ มีแนวโน้มว่าชุมชนจะขยายตัวทางด้านนี้มาก โดยจะเป็นชุมชนที่พักอาศัยเป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากพื้นที่นี้มีราคาที่ดินถูก และอยู่ไม่ไกลตัวเมืองมากนัก

จะมีการขยายตัวของชุมชนไปตามเส้นทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 204 ทางไปอำเภอบักรังชัย ติดต่อกับอำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดสระแก้ว ซึ่งเริ่มมีโครงการก่อสร้างเพื่อรองรับศูนย์อุตสาหกรรมที่ต่อกับแหลมฉบัง

ข้อจำกัดในการขยายตัวของเมือง

1. ข้อจำกัดด้านกายภาพของพื้นที่ด้านเหนือ และด้านตะวันออกเป็นพื้นที่ลุ่มน้ำลำน้ำลำตะคอง สภาพพื้นที่เป็นลุ่มน้ำท่วมขัง

2. พื้นที่ตอนใต้ติดต่อกับเขตทหารเป็นที่ตั้งของกองทัพบกที่ 2 และกองบิน 1 จึงทำให้ชุมชนไม่สามารถขยายตัวในพื้นที่ตอนใต้ได้

3. พื้นที่ด้านตะวันออกและด้านตะวันตกเฉียงใต้เป็นเขตป่าสงวนและป่าตามมติคณะรัฐมนตรี จึงเป็นข้อจำกัดและข้อพึงระวังในการใช้ประโยชน์ที่ดิน

4. พื้นที่ทางตอนเหนือและตะวันออกเป็นพื้นที่เกษตรกรรมและมีระบบชลประทานเป็นพื้นที่เกษตรกรรมชานเมืองมีความอุดมสมบูรณ์และมีระบบชลประทานเข้าถึง ซึ่งจะต้องรักษาและพัฒนาเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด (แผนที่ที่ 5.5)

5.1.1.2 ลักษณะทางเศรษฐกิจ

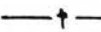
ในช่วงต้นแผนฯ 7 (พ.ศ.2536) รายรับของเมืองนครราชสีมาทั้งสิ้น 283.9 ล้านบาท โดยเก็บได้จากภาษีอากรมากที่สุด รองลงมาได้แก่ เงินอุดหนุนเฉพาะกิจ และเงินอุดหนุนทั่วไป และในช่วงปลายแผนฯ 7 (พ.ศ.2540) รายรับของเมืองเพิ่มขึ้น ร้อยละ 95.37 หรือมีรายรับทั้งสิ้น 554.7 ล้านบาท โดยเก็บได้จากภาษีอากรมากที่สุด รองลงมาได้แก่ เงินอุดหนุนทั่วไปและเงินอุดหนุนเฉพาะกิจ แสดงให้เห็นว่ารายรับส่วนใหญ่มาจากภาษีที่เก็บได้จากเมืองนครราชสีมาเอง

ในช่วงต้นแผนฯ 7 พบว่ารายจ่ายของเมืองทั้งหมด 262.7 ล้านบาท เป็นรายจ่ายเพื่อครุภัณฑ์ ที่ดิน และสิ่งก่อสร้างมากที่สุด รองลงมาได้แก่ จ่ายจากเงินอุดหนุนเฉพาะกิจ และเงินเดือนและค่าจ้างประจำรองลงมา และในช่วงปลายแผนฯ 7 พบว่ารายจ่ายของเมืองทั้งหมด

บทบาทเมืองศูนย์กลางความเจริญในภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
กรณีศึกษา: เมืองนครราชสีมา และเมืองขอนแก่น

แผนที่ที่ 5.5 แสดงข้อจำกัดในการขยายตัวของเมือง

สัญลักษณ์:

- พื้นที่เกษตรกรรม
- พื้นที่น้ำท่วมซ้ำ
- เขตทหาร
- เขตป่าสงวน

มาตราส่วน: ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่มา: กรมผังเมือง

325.9 ล้านบาท เป็นรายจ่ายเพื่อค่าครุภัณฑ์ ที่ดิน และสิ่งก่อสร้างมากที่สุด รองลงมาได้แก่ รายจ่ายเพื่อค่าตอบแทนใช้สอยและวัสดุ และ รายจ่ายจากเงินอุดหนุนเฉพาะกิจ

ซึ่งในช่วงต้นแผนฯ 7 เมืองนครราชสีมามีรายรับมากกว่ารายจ่าย 21 ล้านบาท และในช่วงปลายแผนฯ 7 เมืองนครราชสีมามีรายรับมากกว่ารายจ่าย 228.8 ล้านบาท แสดงว่าสถานะทางการคลังของเมืองนครราชสีมามีฐานะดีขึ้น (ตารางที่ 5.2 และ 5.3)

5.1.1.3 ลักษณะประชากร

ขนาดและการกระจายตัวของเมือง

ช่วงต้นแผนฯ 7 (พ.ศ. 2535) เมืองนครราชสีมามีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 427,405 คน โดยตำบลที่มีประชากรกระจุกตัวมากที่สุด ได้แก่ ตำบลในเมือง หนองไผ่ล้อม รองลงมาได้แก่ จอหอ โคนกรวด หนองบัวศาลา บ้านใหม่ หมีนไวย โคนสูง และในช่วงปลายแผนฯ 7 (พ.ศ. 2542) เมืองนครราชสีมา มีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 434,588 คน หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.73 โดยตำบลที่มีการกระจุกตัวของประชาชนมากที่สุดได้แก่ ตำบลในเมือง หนองไผ่ล้อม โปธิ์กลาง จอหอ โคนกรวด หัวทะเล บ้านใหม่ หนองบัวศาลา และสุรนารี ตามลำดับ สาเหตุที่ทำให้มีประชาชนอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีความสัมพันธ์และมีความต่อเนื่อง กล่าวคือเป็นบริเวณศูนย์กลางเมืองและบริเวณใกล้เคียง เป็นพื้นที่ทหาร และเป็นพื้นที่ที่ได้รับอิทธิพลจากถนนสายสำคัญที่เป็นย่านการค้าบริการและอุตสาหกรรม เช่นทางหลวงหมายเลข 2 และ 224 (ตารางที่ 5.4 แผนภูมิที่ 5.1 และแผนที่ที่ 5.6 และ 5.7)

ความหนาแน่นประชากรของเมือง

จากการพิจารณาชุมชนเมืองนครราชสีมาในช่วงต้นแผนฯ 7 และปลายแผนฯ 7 พบว่าเมืองนครราชสีมามีความหนาแน่นประชากร 575.32 และ 585.26 คน/ตร.กม. โดยตำบลในเมืองเป็นตำบลที่มีความหนาแน่นประชากรมากที่สุด เนื่องจากเป็นศูนย์กลางของเมืองและอยู่ในเขตเทศบาลนคร ส่วนตำบลที่มีความหนาแน่นรองลงมา ได้แก่ ตำบลหนองไผ่ล้อม เนื่องจากเป็นที่ตั้งของค่ายทหาร ส่วนตำบลลูกตึก ตำบลบ้านเกาะ เป็นตำบลขนาดเล็กทำให้มีความหนาแน่นประชากรมาก ในขณะที่ตำบลหัวทะเล และหมีนไวย มีความหนาแน่นประชากรค่อนข้างมาก เนื่องจากเป็นบริเวณต่อเนื่องจากตำบลในเมือง ทำให้มีประชากรอาศัยค่อนข้างมาก

การคาดการณ์ประชากรในอนาคต

จากจำนวนประชากรพ.ศ. 2542 สามารถนำมาคาดการณ์ประชากรในอนาคตโดยใช้อัตราการเติบโตของประชากรเพื่อคำนวณการเติบโตของเมือง ดังนั้นในระยะเวลา 20 ปี (เป็นระยะเวลาที่นานพอที่นโยบายการพัฒนาต่างๆ จะประสบผลสำเร็จ) ประชากรเมืองนครราชสีมาจะมีทั้งหมด 456,393 คน

5.1.1.4 โครงสร้างพื้นฐาน

โครงข่ายคมนาคม

เมืองนครราชสีมาสามารถติดต่อกับจังหวัดต่างๆ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ หรือภาคอื่นๆ ได้ทั้งทางถนน ทางรถไฟ และทางอากาศ ดังนี้

ตารางที่ 5.2 แสดงรายรับของเทศบาลนครนครราชสีมาช่วงแผนฯ 7 (พ.ศ.2536 และ 2540)

ประเภทรายรับ	ปีพ.ศ.2536	ร้อยละ	ปีพ.ศ.2540	ร้อยละ	การเติบโต (ร้อยละ)
ภาษีอากร	149,299,098.27	52.58	246,273,710.53	44.40	64.95
ค่าธรรมเนียม ค่าปรับ	12,236,244.66	4.31	19,032,653.44	3.43	55.54
ทรัพย์สิน	15,627,861.26	5.50	28,867,588.71	5.20	84.72
สาธารณูปโภค	4,153,429.95	1.46	6,307,467.83	1.14	51.86
เบ็ดเตล็ด	1,890,112.35	0.67	4,677,909.24	0.84	147.49
รวมรายได้ 5 หมวด	183,206,746.49	64.53	305,159,329.75	55.01	66.57
เงินอุดหนุนทั่วไป	21,025,689.00	7.41	196,072,415.84	35.35	832.54
เงินอุดหนุนเฉพาะกิจ	60,459,345.18	21.29	49,719,000.00	8.96	- 17.76
เงินอุดหนุนอื่นๆ	-	-	-	-	-
เงินสะสม	19,232,790.00	6.77	3,752,000.00	0.68	-
เงินกู้	-	-	-	-	-
รายรายได้พิเศษ	100,717,824.18	35.47	249,543,415.84	44.99	147.76
รวมรายรับทั้งสิ้น	283,924,570.67	100.00	554,702,745.59	100.00	95.37

ที่มา:สำนักบริหารราชการส่วนท้องถิ่น กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

ตารางที่ 5.3 แสดงรายจ่ายของเทศบาลนครนครราชสีมาช่วงแผนฯ 7 (พ.ศ. 2536 และ 2540)

ประเภทรายจ่าย	ปีพ.ศ.2536	ร้อยละ	ปีพ.ศ.2540	ร้อยละ	การเติบโต (ร้อยละ)
รายจ่ายบกลาง	12,005,860.83	4.57	21,549,086.03	6.61	79.49
เงินเดือน และค่าจ้างประจำ	35,401,934.35	13.48	49,605,839.77	15.22	40.12
ค่าจ้างชั่วคราว	21,999,278.89	8.37	29,737,153.33	9.12	35.17
ค่าตอบแทน วัสดุ และวัสดุ	29,560,485.65	11.25	59,861,122.62	18.37	102.50
ค่าสาธารณูปโภค	4,336,352.14	1.65	6,548,535.61	2.01	51.01
เงินอุดหนุน	6,000.00	0.00	154,826.00	0.05	2,480.43
รายจ่ายอื่นๆ	12,333,829.59	4.69	-	-	-
รวมรายจ่ายประจำ	103,637,880.62	39.45	145,907,477.53	44.77	40.79
ค่าครุภัณฑ์ ที่ดิน และสิ่งก่อสร้าง	67,387,590.00	25.65	104,120,624.00	31.95	54.51
รวมรายจ่ายเพื่อการลงทุน	67,387,590.00	25.65	104,120,624.00	31.95	54.51
จ่ายจากเงินอุดหนุนเฉพาะกิจ	60,456,725.68	23.01	50,582,633.34	15.52	- 16.33
จ่ายจากเงินสะสม	19,232,790.00	-	3,752,000.00	1.15	-
จ่ายจากเงินกู้	-	-	-	-	-
รายจ่ายพิเศษ	79,689,515.68	30.33	54,334,633.34	16.67	- 31.82
รวมรายจ่ายทั้งหมด	262,720,847.13	100.00	325,911,820.90	100.00	24.05

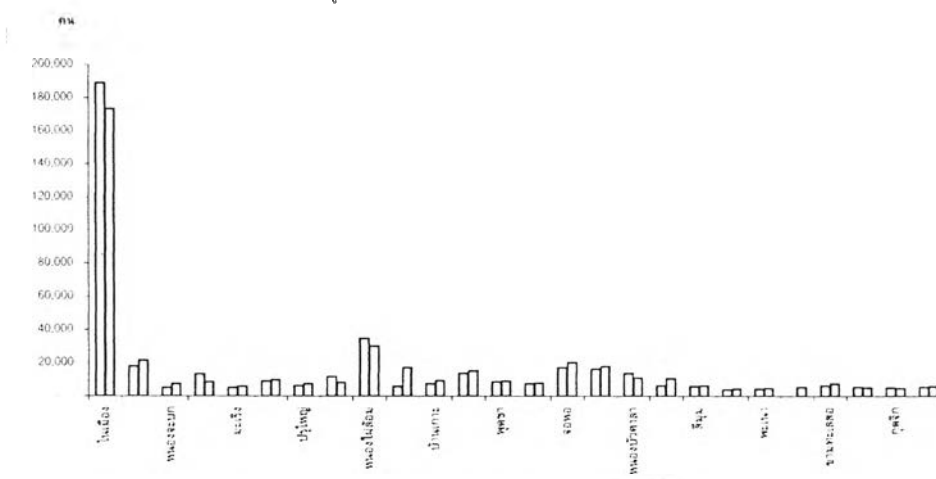
ที่มา:สำนักบริหารราชการส่วนท้องถิ่น กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

ตารางที่ 5.4 แสดงจำนวนประชากรรายตำบล เมืองนครราชสีมาช่วงแผนฯ 7 (พ.ศ.2535 และ2542)

ตำบล	พื้นที่ ตร.กม.	ประชากร				ความหนาแน่นประชากร	ความหนาแน่นประชากร	การเปลี่ยนแปลง	การเปลี่ยนแปลง
		ปีพ.ศ.2535	ร้อยละ	ปีพ.ศ.2542	ร้อยละ	กม.ตร.กม. ปี พ.ศ.2535	กม.ตร.กม. ปี พ.ศ.2542	จากเดิม(ร้อยละ)	ทั้งหมด(ร้อยละ)
ในเมือง	37.50	188,960	44.23	173,321	39.88	5,038.93	4,621.89	8.28	211.82
โพธิ์กลาง	55.23	18,042	4.22	21,501	4.95	326.67	389.30	19.17	46.85
หนองจะบก	23.56	5,049	1.18	7,434	1.71	214.30	315.53	47.24	32.30
โคกสูง	30.56	13,370	3.13	8,682	2.00	437.50	284.10	35.06	63.50
มะรัง	9.80	5,166	1.21	5,714	1.31	527.14	583.06	10.61	7.42
หนองจะเวียง	54.77	9,161	2.14	9,706	2.23	167.26	177.21	5.95	7.38
ปรุใหญ่	16.63	6,391	1.50	7,453	1.71	384.31	448.17	16.62	14.38
ห้วยไผ่	9.76	11,814	2.77	8,257	1.90	1,210.45	846.00	30.11	48.18
หนองไผ่ล้อม	19.55	34,838	8.15	30,213	6.95	1,781.99	1,545.42	13.28	62.64
หัวทะเล	18.43	5,815	1.36	17,107	3.94	315.52	928.21	194.19	152.95
บ้านเกาะ	8.60	7,512	1.76	9,252	2.13	873.49	1,075.81	23.16	23.57
บ้านใหม่	19.55	13,936	3.26	15,255	3.51	712.84	780.31	9.46	17.87
พุดซา	39.46	8,757	2.05	9,204	2.12	221.92	233.25	5.10	6.05
บ้านโพธิ์	44.36	7,486	1.75	7,732	1.78	168.76	174.30	3.29	3.33
จอหอ	26.97	17,349	4.06	20,520	4.72	643.27	760.85	18.28	42.95
โคกกรวด	64.17	16,522	3.87	18,164	4.18	257.47	283.06	9.94	22.24
หนองบัวศาลา	36.61	13,639	3.19	10,890	2.51	372.55	297.46	20.16	37.23
สุรนารี	40.00	6,440	1.51	10,753	2.47	161.00	268.83	66.97	58.42
สุ่ม	18.61	5,960	1.40	6,162	1.42	320.26	331.11	3.39	2.74
ตลาด	13.50	4,088	0.96	4,231	0.97	302.81	313.41	3.50	1.94
พะเนา	19.43	4,473	1.05	4,596	1.06	230.21	236.54	2.75	1.67
หนองกระทุ่ม	18.50	-	-	5,387	1.24	-	291.19	-	-
ขามทะเลสอ	29.84	6,374	1.49	7,307	1.68	213.61	244.87	14.64	12.64
โป่งแดง	30.26	5,326	1.25	5,038	1.16	176.01	166.49	5.41	3.90
กุตุฉีก	4.00	5,117	1.20	4,838	1.11	1,279.25	1,209.50	5.45	3.78
นากลาง	52.90	5,620	1.32	5,871	1.35	106.24	110.98	4.47	3.40
รวม	742.55	427,205	100.00	434,588	100.00	575.32	585.26	1.73	100.00

ที่มา:ทะเบียนราษฎร กรมการปกครอง

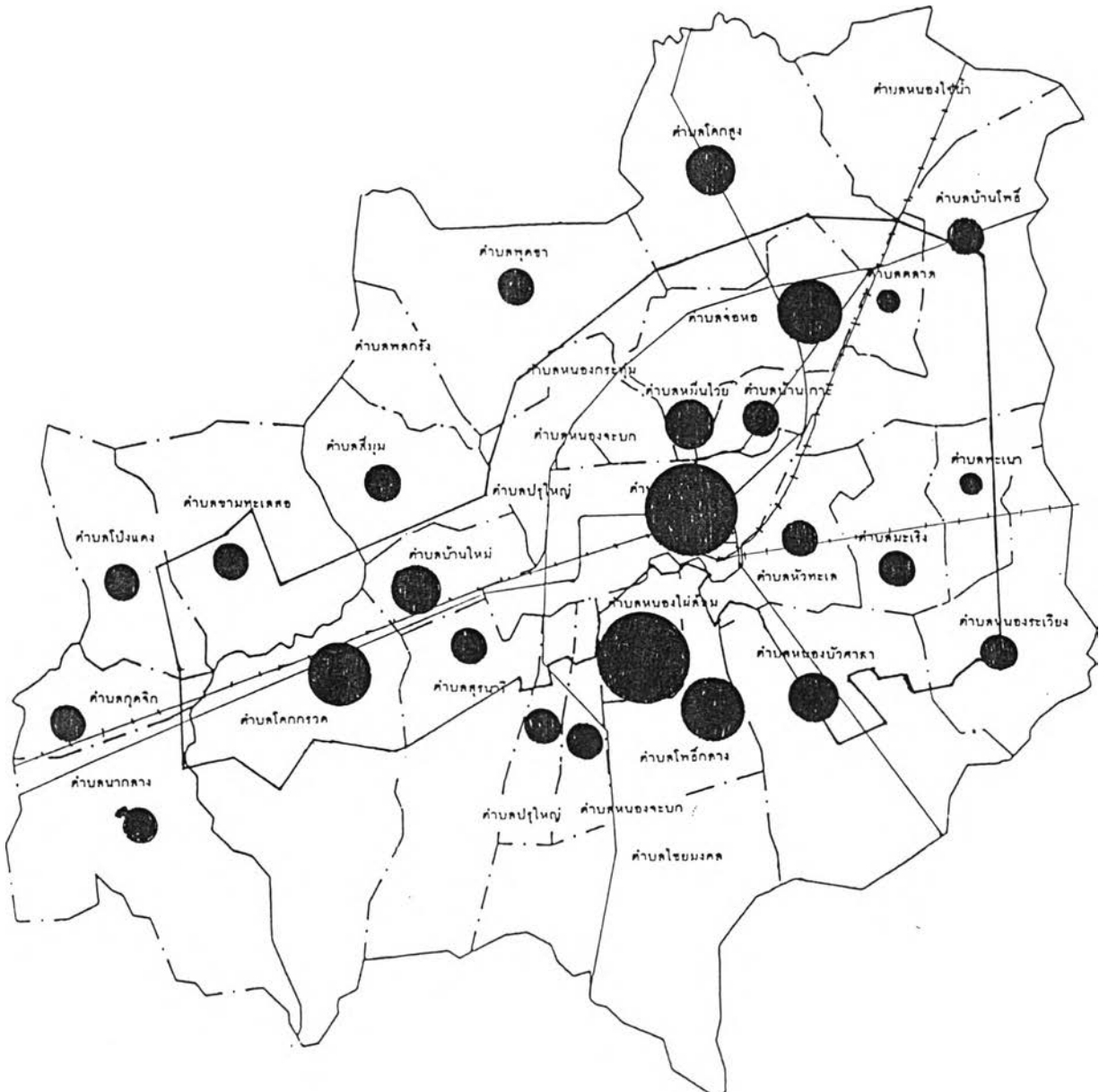
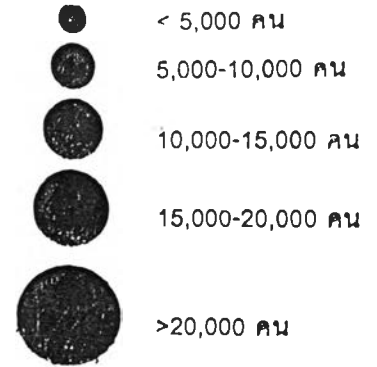
แผนภูมิที่ 5.1 แสดงจำนวนประชากรรายตำบลเมืองนครราชสีมาช่วงแผนฯ 7

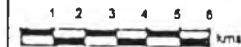
บทบาทเมืองศูนย์กลางความเจริญในภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
กรณีศึกษา:เมืองนครราชสีมา และเมืองขอนแก่น

แผนที่ที่ 5.6 แสดงขนาดประชากรเมืองนครราชสีมา พ.ศ.2535

สัญลักษณ์ :

มาตราส่วน:

ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

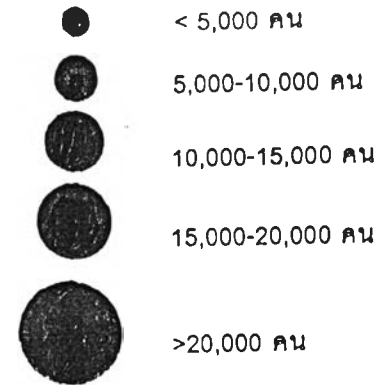

ที่มา:กรมการปกครอง

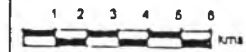
บทบาทเมืองศูนย์กลางความเจริญในภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
กรณีศึกษา:เมืองนครราชสีมา และเมืองขอนแก่น

แผนที่ที่ 5.7 แสดงขนาดประชากรเมืองนครราชสีมา พ.ศ. 2542

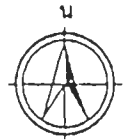
สัญลักษณ์ :

มาตราส่วน:

ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่มา:กรมการปกครอง

ทางถนน

-ทางหลวงหมายเลข 2 (ถนนมิตรภาพ) เป็นทางหลวงสายประธาน สระบุรี-นครราชสีมา-ขอนแก่น-อุดรธานี-หนองคาย

-ทางหลวงหมายเลข 226 นครราชสีมา-บุรีรัมย์-สุรินทร์-ศรีสะเกษ-อุบลราชธานี

-ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 224 นครราชสีมา-โชคชัย

-ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 304 นครราชสีมา-ปราจีนบุรี

ถนนในเมือง ในเมืองนครราชสีมา มีรูปแบบเป็นตารางหมากรุก ประกอบด้วยถนนตามแนวยาวและแนวขวางตัดตั้งฉากกันเป็นตารางสี่เหลี่ยม ถนนสายสำคัญของเมืองจะวางตัว

ในแนวเหนือ-ใต้ ได้แก่ ถนนจักรี ถนนประจักษ์ และถนนชุมพล เป็นต้น ส่วนถนนในแนวตะวันออก-ตะวันตก ได้แก่ ถนนอักษะวงศ์ ถนนโพธิ์กลาง ถนนสุนารี และถนนมุขมนตรี ซึ่งมีแนวเชื่อมโยงกับถนนสายหลักของเมือง คือ ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 2 (ถนนมิตรภาพ) และถนนสุนารายณ์

ปริมาณการจราจรในเมืองนครราชสีมาปรากฏว่าถนนมิตรภาพในช่วงที่อยู่ในเขตเทศบาลจะมีปริมาณการจราจรที่สูงที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากปัญหาของรถที่วิ่งผ่านเมืองประกอบด้วยมีอาคารพาณิชย์ สถานที่ราชการ และโรงเรียนเกิดขึ้นมากมาย นอกจากนี้ก็มีถนนที่อยู่ในย่านพาณิชยกรรม ตลาดสด สถานที่ราชการ และโรงเรียน สำหรับปัญหาการจราจรเนื่องจากเมืองนครราชสีมาเป็นทางผ่านไปสู่อำเภอต่าง ๆ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน และตอนล่างซึ่งจะใช้ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 2 (ถนนมิตรภาพ) เป็นเส้นทางสัญจรไปสู่อำเภออื่น ๆ ประกอบกับถนนมิตรภาพในเขตเมืองนครราชสีมา มีอาคารพาณิชย์ สถานที่ราชการและโรงเรียนเกิดขึ้นอย่างมากมาย จึงทำให้สภาพการจราจรบนถนนมิตรภาพในเขตเทศบาลเมืองนครราชสีมาเกิดความคับคั่งในชั่วโมงเร่งด่วน

ทางรถไฟ

โครงข่ายทางรถไฟที่ผ่านเมืองนครราชสีมา ปัจจุบันมี 2 เส้นทาง ซึ่งเมืองนครราชสีมาเป็นชุมทางที่สำคัญ ได้แก่

1.เส้นทางกรุงเทพ-นครราชสีมา-ขอนแก่น-อุดรธานี-หนองคาย เป็นเส้นทางเชื่อมโยงจังหวัดตอนบนและตอนกลางของภาค

2.เส้นทางกรุงเทพ-นครราชสีมา-บุรีรัมย์-สุรินทร์-ศรีสะเกษ-อุบลราชธานี เป็นเส้นทางเชื่อมโยงจังหวัดทางตอนล่างของภาค

ทางอากาศ

สนามบินนครราชสีมา ตั้งอยู่ห่างจากตัวเมืองประมาณ 26 กิโลเมตร บริษัทการบินไทย จำกัด ได้เปิดเที่ยวบินจากกรุงเทพฯ-นครราชสีมา สัปดาห์ละ 8 เที่ยวบิน และจาก จังหวัดนครราชสีมา-กรุงเทพฯ สัปดาห์ละ 14 เที่ยวบิน โดยมีเที่ยวบินวันละ 2 เที่ยวบิน ใช้เวลาเดินทางประมาณ 30 นาที ซึ่งในปัจจุบันได้ถูกยกระดับให้เป็นสนามบินนานาชาติแล้ว

การประปา

ปัจจุบันระบบผลิตน้ำประปาของการประปา เทศบาลนครนครราชสีมา มีกำลังความสามารถในการผลิตน้ำประปา วันละประมาณ 108,400 ลูกบาศก์เมตร สามารถให้บริการครอบคลุมเมืองได้

การไฟฟ้า

การไฟฟ้าภายในเมืองนครราชสีมาดำเนินการโดยการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค การจำหน่ายกระแสไฟฟ้าสามารถจ่ายให้กับพื้นที่ในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาล

การจัดเก็บขยะและกำจัดขยะ

เทศบาลนครนครราชสีมา มีสถานที่ทิ้งขยะในท้องที่ตำบลโคกกรวด อำเภอเมือง มีเนื้อที่ 298 ไร่ ห่างจากชุมชนไปทางทิศตะวันออกของจังหวัด วิธีกำจัดขยะโดยวิธีกลบดินตามหลักสุขาภิบาล ประมาณขยะเฉลี่ยวันละ 130 ตัน

การศึกษา

ปัจจุบันในเมืองนครราชสีมา มีสถาบันการศึกษาทั้งสิ้น 111 แห่ง ให้บริการตั้งแต่ระดับอนุบาลถึงระดับปริญญาตรี สถาบันการศึกษาเหล่านี้ ดำเนินการโดยสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ 59 แห่ง เทศบาล 5 แห่ง สำนักงานการประถมศึกษาเอกชน 36 แห่ง กรมการแพทย์ 1 แห่ง กรมการฝึกหัดครู 1 แห่ง กรมสามัญศึกษา 6 แห่ง กรมอาชีวศึกษา 3 แห่ง และทบวงมหาวิทยาลัย 1 แห่ง (แผนที่ที่ 5.8)

สาธารณสุข

ในเมืองนครราชสีมา มีสถานบริการสาธารณสุข ดังนี้เป็นโรงพยาบาลของรัฐ 5 แห่ง โรงพยาบาลเอกชน 6 แห่ง และคลินิก 102 แห่ง (แผนที่ที่ 5.9)

5.1.2 บทบาทด้านอุตสาหกรรม

5.1.2.1 นิคมอุตสาหกรรม

ในช่วงต้นแผนฯ 7 (พ.ศ.2535) เมืองนครราชสีมา ยังไม่มีนิคมอุตสาหกรรม โดยเขตอุตสาหกรรมสุรนารี เริ่มดำเนินการในช่วงปลายแผนฯ 7 เขตอุตสาหกรรมสุรนารี มีเนื้อที่ประมาณ 3,000 ไร่ ตั้งอยู่บริเวณตำบลหนองบัวศาลา ตำบลหนองระเวียง ในเขตอำเภอเมืองได้รับการสนับสนุนจากคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI) โรงงานส่วนใหญ่ในเขตฯ มักเป็นโรงงานที่มีการร่วมทุนจากต่างชาติ เป็นโรงงานที่ต้องใช้เทคโนโลยี และแรงงานสูง มีทั้งหมด 62 โรง

5.1.2.2 ขนาดอุตสาหกรรม

อุตสาหกรรมขนาดใหญ่ ในช่วงต้นแผนฯ 7 (พ.ศ.2535) เมืองนครราชสีมาประกอบด้วยโรงงานอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ 10 โรง เงินลงทุน 2,831.75 ล้านบาท คนงาน 4,295 คน และในช่วงปลายแผนฯ 7 (พ.ศ.2542) มีโรงงานทั้งสิ้น 29 โรง เงินลงทุน 14,101.10 ล้านบาท

คนงาน 11,773 คน หรือมีจำนวนโรงงานเพิ่มขึ้นร้อยละ 190 เงินลงทุน 397.96 คนงานร้อยละ 174.11

อุตสาหกรรมขนาดกลาง ในช่วงต้นแผนฯ 7 (พ.ศ.2535) เมืองนครราชสีมาประกอบด้วยโรงงานอุตสาหกรรมกลาง 71 โรง เงินลงทุน 2,231.08 ล้านบาทคนงาน 7,087 คน และในช่วงปลายแผนฯ 7 (พ.ศ.2542) มีโรงงานทั้งสิ้น 146 โรง เงินลงทุน 5,094.35 ล้านบาท และคนงาน 12,234 คน หรือมีจำนวนโรงงานเพิ่มขึ้นร้อยละ 105.63 เงินลงทุน 128.34 และคนงานเพิ่มขึ้น 72.63

อุตสาหกรรมขนาดเล็ก ในช่วงต้นแผนฯ 7 (พ.ศ.2535) เมืองนครราชสีมาประกอบด้วยโรงงานอุตสาหกรรมเล็ก 955 โรง เงินลงทุน 962.35 ล้านบาท คนงาน 7,288 คน และในช่วงปลายแผนฯ 7 (พ.ศ.2542) มีโรงงานทั้งสิ้น 1,178 โรง เงินลงทุน 1,489.94 ล้านบาท และคนงาน 9,962 คน หรือมีจำนวนโรงงานเพิ่มขึ้นร้อยละ 23.35 เงินลงทุน 54.82 และคนงานเพิ่มขึ้น 36.69

หรือโดยรวมแล้วในช่วงต้นแผนฯ 7 เมืองนครราชสีมามีอุตสาหกรรมทั้งหมด 1,036 โรง เงินลงทุน 6,025.18 ล้านบาท คนงาน 18,670 คน และในช่วงปลายแผนฯ 7 (พ.ศ.2542) มีจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมทั้งหมด 1,353 โรง เงินลงทุน 20,685.39 ล้านบาท คนงาน 33,696 คน หรือมีจำนวนโรงงานเพิ่มขึ้นร้อยละ 30.60 เงินลงทุนร้อยละ 243.32 คนงานร้อยละ 81.94 (ตารางที่ 5.5)

5.1.2.3 ประเภทอุตสาหกรรม

อุตสาหกรรมที่มีจำนวนโรงงานมากที่สุดในช่วงต้นแผนฯ 7 (พ.ศ.2535) ได้แก่ อุตสาหกรรมเกษตร อุตสาหกรรมบริการ และอุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่ม และในช่วงแผนฯ 8 (พ.ศ.2542) ได้แก่ อุตสาหกรรมเกษตร อุตสาหกรรมบริการ และอุตสาหกรรมโลหะและอโลหะ อุตสาหกรรมที่มีเงินลงทุนสูงสุดในช่วงต้นแผนฯ 7 ได้แก่ อุตสาหกรรมเกษตร อุตสาหกรรมบริการและอุตสาหกรรมอื่นๆ แต่ในช่วงปลายแผนฯ 7 ได้แก่ อุตสาหกรรมโลหะ อุตสาหกรรมอื่นๆ และอุตสาหกรรมบริการ อุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานเป็นจำนวนมากในช่วงต้นแผนฯ 7 ได้แก่ อุตสาหกรรมเกษตร อุตสาหกรรมบริการ และอุตสาหกรรมอื่นๆ ส่วนในช่วงปลายแผนฯ 7 ได้แก่ อุตสาหกรรมอื่นๆ อุตสาหกรรมบริการ และอุตสาหกรรมเคมีและพลาสติก

ดังนั้นสามารถสรุปอุตสาหกรรมหลักตามจำนวนโรงงาน เงินลงทุน และคนงานอุตสาหกรรมที่มีสูงสุดในช่วงต้นแผนฯ 7 ได้แก่ อุตสาหกรรมเกษตร อุตสาหกรรมบริการ อุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่ม อุตสาหกรรมอื่นๆ ส่วนในช่วงปลายแผนฯ 7 อุตสาหกรรมหลัก ได้แก่ อุตสาหกรรมเกษตร อุตสาหกรรมบริการ อุตสาหกรรมโลหะและอโลหะ อุตสาหกรรมอื่นๆ และอุตสาหกรรมเคมีและพลาสติก (ตารางที่ 5.6,5.7,5.8 แผนภูมิที่ 5.2,5.3 และ 5.4)

จากการศึกษาสามารถแบ่งการเติบโตของโรงงานอุตสาหกรรม เงินลงทุน และคนงานที่กำลังมีการขยายตัวสูง(Relative Change) หรือมีฐานเดิมใหญ่ (Absolute Change) ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 5.5 แสดงจำนวนและขนาดโรงงานอุตสาหกรรมในอำเภอเมืองนครราชสีมาในช่วงแผนฯ 7 พ.ศ. 2535 และพ.ศ.2542)

ประเภท	ปี พ.ศ.2535				ปี พ.ศ.2542				การเปลี่ยนแปลงจากเดิม (ร้อยละ)			
	ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่	รวม	ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่	รวม	ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่	รวม
จำนวน(โรง)	955.00	71.00	10.00	1,036.00	1,178.00	146.00	29.00	1,353.00	23.35	105.63	190.00	30.60
เงินลงทุน(ล้านบาท)	962.35	2,231.08	2,831.75	6,025.18	1,489.94	5,094.35	14,101.10	20,685.39	54.82	128.34	397.96	243.32
คนงาน(คน)	7,288	7,087	4,295	18,670	9,962	12,234	11,773	33,969	36.69	72.63	174.11	81.94

ที่มา:กรมโรงงานอุตสาหกรรม

ตารางที่ 5.6 แสดงจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมอำเภอเมืองนครราชสีมาในช่วงแผนฯ 7

ประเภท	นครราชสีมา			
	พ.ศ.2535	พ.ศ.2542	การเปลี่ยนแปลงทั้งหมด	การเปลี่ยนแปลงจากเดิม
			(ร้อยละ)	(ร้อยละ)
อุตสาหกรรมการเกษตร	423	439	5.05	3.78
อุตสาหกรรมกรรมการก่อสร้าง	39	66	8.52	69.23
อุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่ม	104	110	1.89	5.77
อุตสาหกรรมแปรรูปไม้	26	35	2.84	34.62
อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม	10	18	2.52	80.00
อุตสาหกรรมเคมีและพลาสติก	17	42	7.89	147.06
อุตสาหกรรมโลหะและอโลหะ	92	112	6.31	21.74
อุตสาหกรรมบริการ	277	440	51.42	58.84
อุตสาหกรรมอื่นๆ	48	91	13.56	89.58
รวม	1,036	1,353	100.00	30.60

ที่มา:กรมโรงงานอุตสาหกรรม

ตารางที่ 5.7 แสดงจำนวนเงินลงทุนอุตสาหกรรมอำเภอเมืองนครราชสีมาในช่วงแผนฯ 7

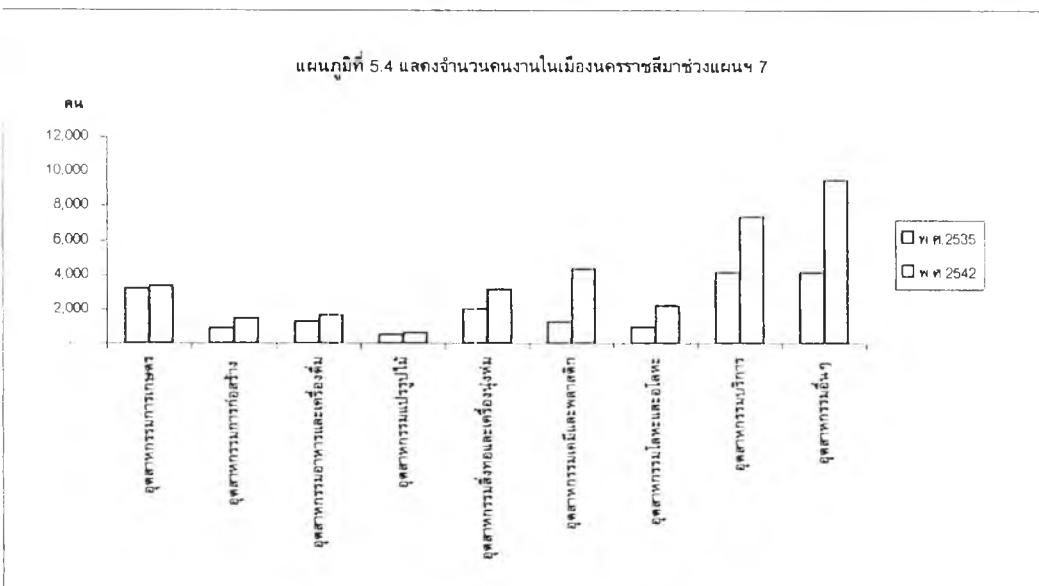
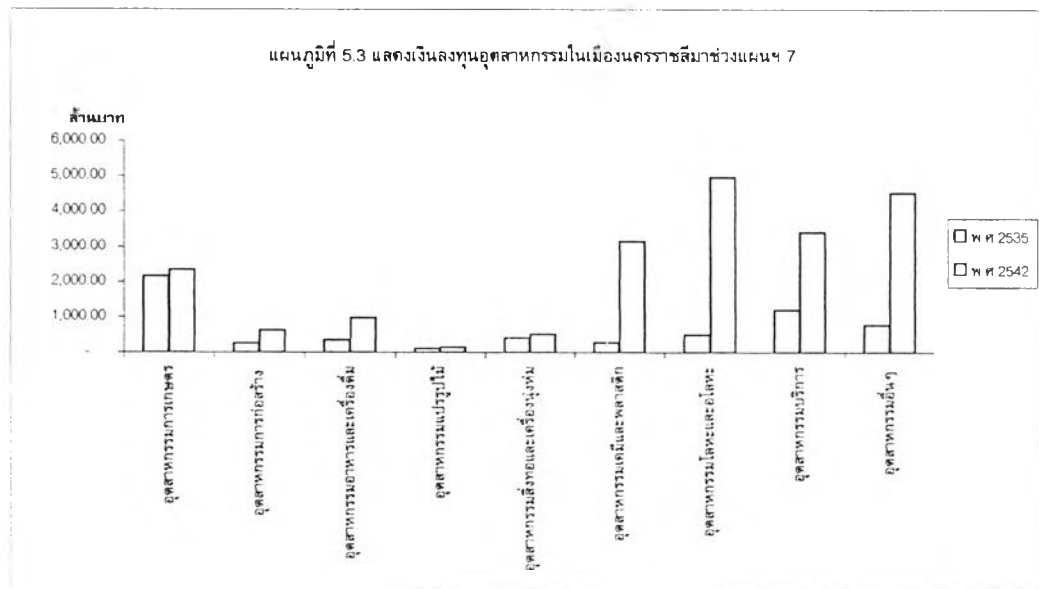
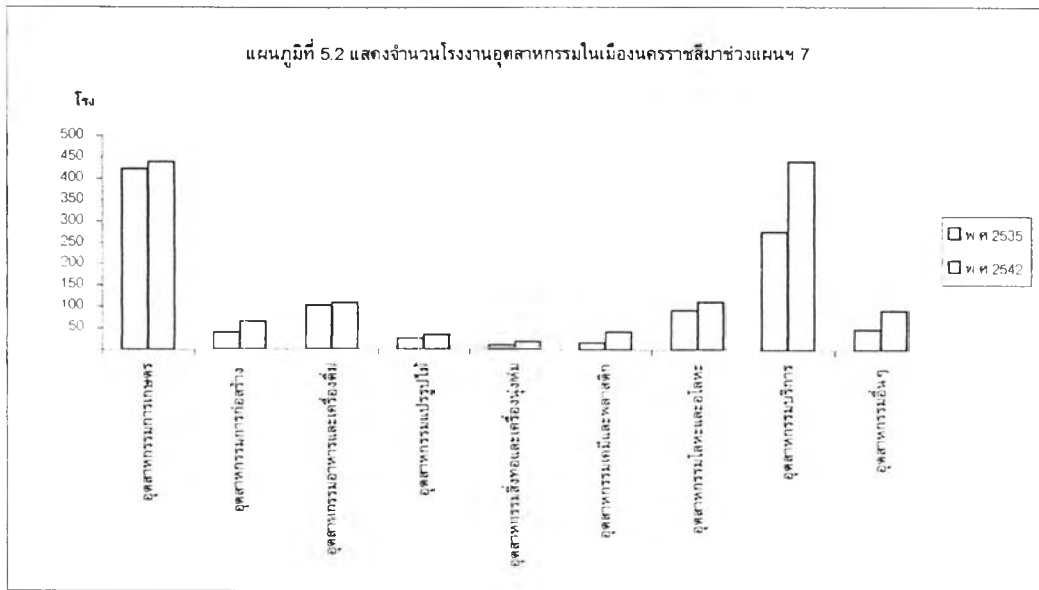
ประเภท	นครราชสีมา			
	พ.ศ.2535	พ.ศ.2542	การเปลี่ยนแปลงทั้งหมด	การเปลี่ยนแปลงจากเดิม
			(ร้อยละ)	(ร้อยละ)
อุตสาหกรรมการเกษตร	2,155.81	2,346.76	1.30	8.86
อุตสาหกรรมกรรมการก่อสร้าง	250.27	627.12	2.57	150.58
อุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่ม	352.75	985.84	4.32	179.47
อุตสาหกรรมแปรรูปไม้	102.05	152.53	0.34	49.47
อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม	408.99	518.18	0.74	26.70
อุตสาหกรรมเคมีและพลาสติก	278.97	3,151.53	19.59	1029.70
อุตสาหกรรมโลหะและอโลหะ	503.16	4,958.76	30.39	885.52
อุตสาหกรรมบริการ	1,200.59	3,415.55	15.11	184.49
อุตสาหกรรมอื่นๆ	772.59	4,529.12	25.62	486.23
รวม	6,025.18	20,685.39	100.00	243.32

ที่มา:กรมโรงงานอุตสาหกรรม

ตารางที่ 5.8 แสดงจำนวนคนงานอุตสาหกรรมอำเภอเมืองนครราชสีมาในช่วงแผนฯ 7

ประเภท	นครราชสีมา			
	พ.ศ.2535	พ.ศ.2542	การเปลี่ยนแปลงทั้งหมด	การเปลี่ยนแปลงจากเดิม
			(ร้อยละ)	(ร้อยละ)
อุตสาหกรรมการเกษตร	3,249	3,382	0.87	4.09
อุตสาหกรรมกรรมการก่อสร้าง	908	1,498	3.86	64.98
อุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่ม	1,311	1,705	2.58	30.05
อุตสาหกรรมแปรรูปไม้	520	623	0.67	19.81
อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม	2,079	3,203	7.35	54.06
อุตสาหกรรมเคมีและพลาสติก	1,277	4,346	20.06	240.33
อุตสาหกรรมโลหะและอโลหะ	971	2,252	8.37	131.93
อุตสาหกรรมบริการ	4,182	7,424	21.19	77.52
อุตสาหกรรมอื่นๆ	4,173	9,536	35.05	128.52
รวม	18,670	33,969	100.00	81.94

ที่มา:กรมโรงงานอุตสาหกรรม

โรงงานอุตสาหกรรม

อุตสาหกรรมที่มีการขยายตัวสูง และมีฐานเดิมใหญ่ ได้แก่ อุตสาหกรรมอื่นๆ อุตสาหกรรมบริการ อุตสาหกรรมที่มีการขยายตัวสูง แต่มีฐานเดิมเล็ก ได้แก่ อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม อุตสาหกรรมก่อสร้าง อุตสาหกรรมที่มีการขยายตัวต่ำ แต่มีฐานเดิมใหญ่ ไม่มี อุตสาหกรรมที่มีการขยายตัวต่ำ และมีฐานเดิมเล็ก ได้แก่ อุตสาหกรรมแปรรูปไม้ อุตสาหกรรมเกษตร อุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่ม อุตสาหกรรมโลหะและอโลหะ (แผนภูมิที่ 5.5)

เงินลงทุนอุตสาหกรรม

อุตสาหกรรมที่มีการขยายตัวสูง และมีฐานเดิมใหญ่ ได้แก่ อุตสาหกรรมเคมีและพลาสติก อุตสาหกรรมโลหะและอโลหะ อุตสาหกรรมอื่นๆ อุตสาหกรรมที่มีการขยายตัวสูง แต่มีฐานเดิมเล็ก ไม่มี อุตสาหกรรมที่มีการขยายตัวต่ำ แต่มีฐานเดิมใหญ่ ได้แก่ อุตสาหกรรมบริการ อุตสาหกรรมที่มีการขยายตัวต่ำและมีฐานเดิมเล็ก ได้แก่ อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม อุตสาหกรรมก่อสร้าง อุตสาหกรรมแปรรูปไม้ อุตสาหกรรมเกษตร อุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่ม (แผนภูมิที่ 5.6)

คนงานอุตสาหกรรม

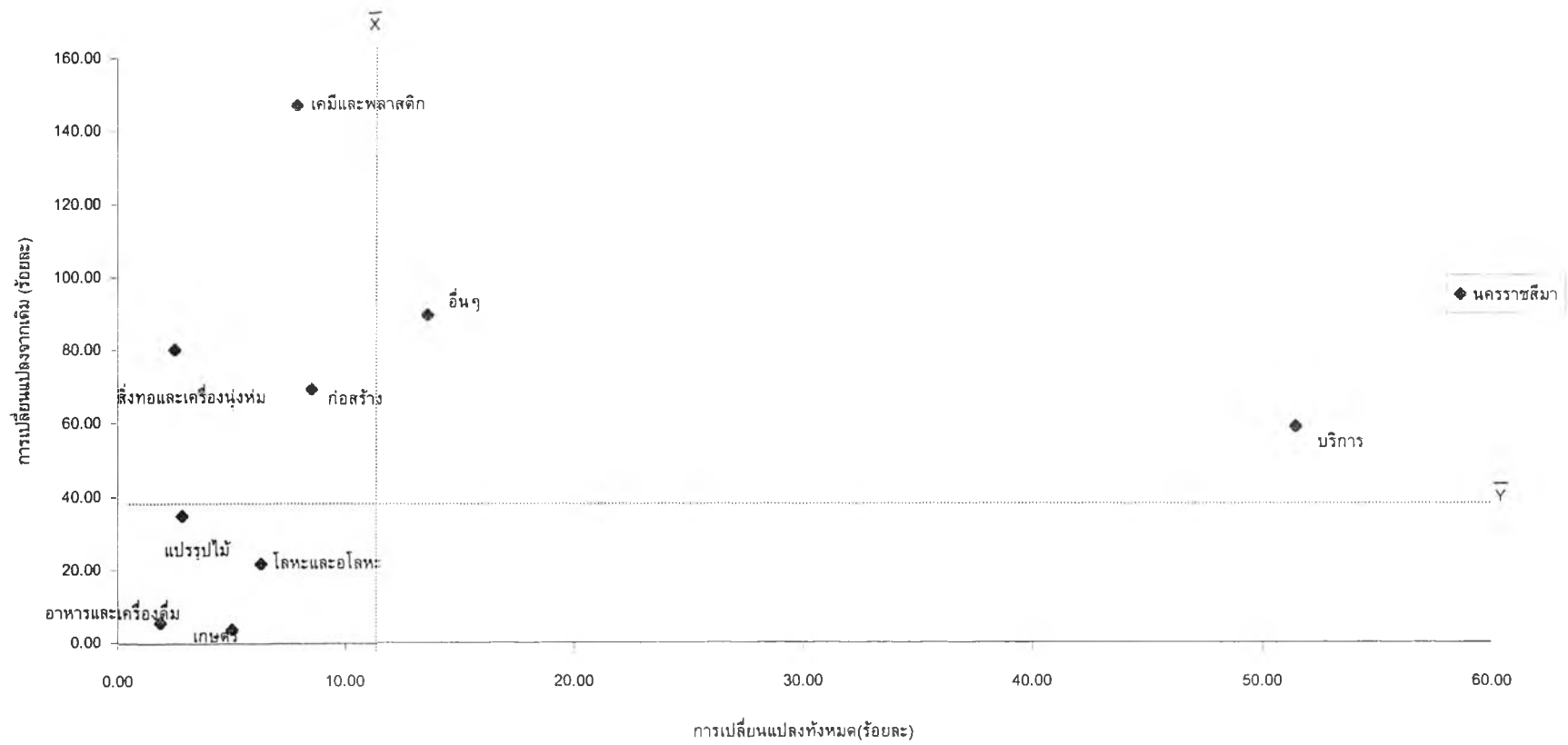
อุตสาหกรรมที่มีการขยายตัวสูง และมีฐานเดิมใหญ่ ได้แก่ อุตสาหกรรมเคมีและพลาสติก อุตสาหกรรมอื่นๆ อุตสาหกรรมที่มีการขยายตัวสูง แต่มีฐานเดิมเล็ก ได้แก่ อุตสาหกรรมโลหะและอโลหะ อุตสาหกรรมที่มีการขยายตัวต่ำ แต่มีฐานเดิมใหญ่ ได้แก่ อุตสาหกรรมบริการ อุตสาหกรรมที่มีการขยายตัวต่ำและมีฐานเดิมเล็ก ได้แก่ อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม อุตสาหกรรมก่อสร้าง อุตสาหกรรมแปรรูปไม้ อุตสาหกรรมเกษตร อุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่ม (แผนภูมิที่ 5.7)

ดังนั้นสามารถสรุปได้ว่าอุตสาหกรรมที่กำลังมีความสำคัญเพิ่มขึ้น ได้แก่ อุตสาหกรรมเคมีและพลาสติก อุตสาหกรรมอื่นๆ อุตสาหกรรมโลหะและอโลหะ อุตสาหกรรมบริการ

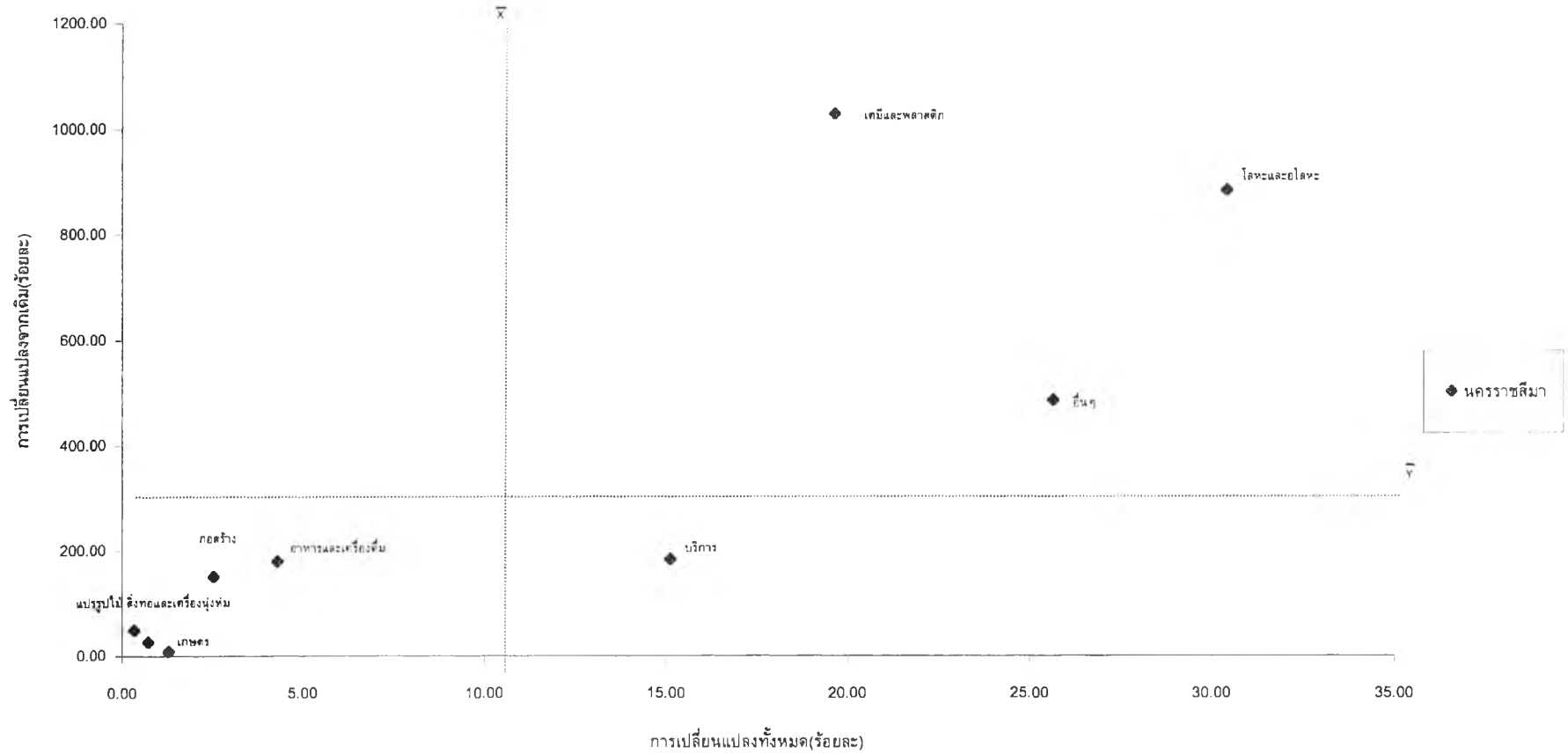
5.1.2.4สรุปการพัฒนาช่วงแผนฯ 7

ตัวแปร	ช่วงต้นแผนฯ 7	ช่วงปลายแผนฯ 7	การเติบโต
นิคมอุตสาหกรรม	ไม่มี	1 แห่ง	เพิ่มขึ้น
อุตสาหกรรมขนาดใหญ่	10 โรง 2,831.75 ล้านบาท 4,295 คน	29 โรง 14,101.1 ล้านบาท 11,773 คน	เพิ่มขึ้น 190%,397.96%,174.11%
อุตสาหกรรมขนาดกลาง	71โรง 2,231.08 ล้านบาท 7,087 คน	146 โรง 5,094.35 ล้านบาท 12,234 คน	เพิ่มขึ้น 105.63%,128.34%,72.63%
อุตสาหกรรม	955 โรง 962.35 ล้านบาท	1,178 โรง 1,489.94ล้านบาท	เพิ่มขึ้น

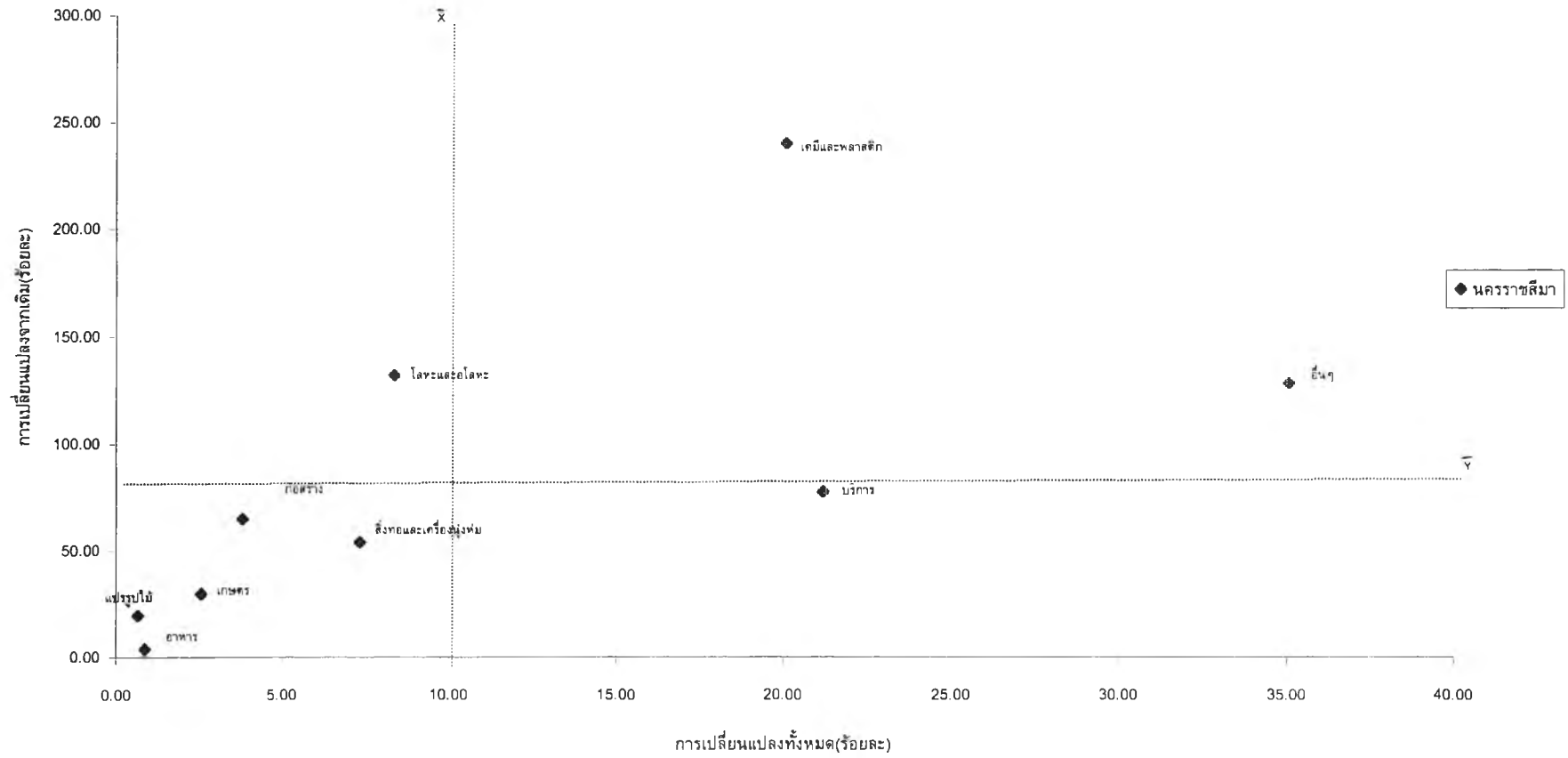
แผนภูมิที่ 5.5 แสดงการเปลี่ยนแปลงของจำนวนโรงงานในเมืองนครราชสีมาช่วงแผนช 7

แผนภูมิที่ 5.6 แสดงการเปลี่ยนแปลงของจำนวนเงินลงทุนในเมืองนครราชสีมาช่วงแผนฯ 7

แผนภูมิที่ 5.7 แสดงการเปลี่ยนแปลงจำนวนคนงานในเมืองนครราชสีมาช่วงแผนฯ 7

ขนาดเล็ก	7,288 คน	บาท 9,962 คน	23.35%,54.82%,36.69%
อุตสาหกรรมทั้งหมด	1,036 โรง 6,025.18 ล้านบาท 18,670 คน	1,353 โรง 20,685.39 ล้านบาท 33,696 คน	เพิ่มขึ้น 30.60%,243.32%,81.94%
ประเภทอุตสาหกรรมหลัก	เกษตร บริการ อื่นๆ อาหาร และเครื่องดื่ม	เกษตร บริการ อื่นๆ โลหะและโลหะ เคมี และพลาสติก	
สรุป เมืองนครราชสีมามีบทบาทอุตสาหกรรมเพิ่มสูงขึ้นในช่วงปลายแผนฯ 7			

5.1.3บทบาทด้านการค้าบริการ

5.1.3.1ตลาดกลางสินค้าเกษตร

ในช่วงแผนฯ 7เมืองนครราชสีมา มีตลาดกลางผักและผลไม้ปรากฏอยู่ ซึ่งเป็นตลาดกลางในความควบคุมของกรมการค้าภายใน 2 แห่ง แต่เป็นตลาดกลางผักและผลไม้ที่ดำเนินการโดยเอกชน คืออารยะยนต์ จำกัด และสุนทรเมืองใหม่ จำกัด บริเวณถนนมิตรภาพ ตำบลในเมือง

5.1.3.2ห้างสรรพสินค้า ซูเปอร์สโตร์ และศูนย์การค้า

ในช่วงแผนฯ 7 นครราชสีมา มีห้างสรรพสินค้า 3 แห่ง ซูเปอร์สโตร์ 3 แห่งและศูนย์การค้า 1 ซึ่งซูเปอร์สโตร์และศูนย์การค้าเพิ่มขึ้นมาในช่วงปลายแผนฯ 7

5.1.3.3โรงแรม

ในช่วงต้นแผนฯ 7 (พ.ศ. 2537) เมืองนครราชสีมา มีโรงแรม 3 ประเภท ได้แก่ โรงแรมชั้นหนึ่ง 2 แห่ง 333 ห้อง โรงแรมชั้นสอง 1 แห่ง 130 ห้อง และ โรงแรม ชั้นสาม 1 แห่ง 167 ห้อง รวมเป็น 4 แห่ง 630 ห้อง ซึ่งในช่วงปลายแผนฯ7 (พ.ศ. 2542) มีโรงแรมเพิ่มขึ้นเป็น 4 ประเภท แบ่งเป็น โรงแรมเดอลุกซ์ 6 แห่ง 938 ห้อง โรงแรมชั้นหนึ่ง 4 แห่ง 465 ห้อง โรงแรมชั้นสอง 5 แห่ง 503 ห้อง และโรงแรม ชั้นสาม 5 แห่ง 345 ห้อง รวมเป็น 20 แห่ง 2,251 ห้อง มีโรงแรมเพิ่มขึ้นทั้งหมด ร้อยละ 400 ห้องพัก ร้อยละ 257.30 แบ่งเป็นโรงแรมชั้นหนึ่งเพิ่มขึ้นร้อยละ 100 ห้องพักเพิ่มขึ้นร้อยละ 39.64 โรงแรมชั้นสอง เพิ่มขึ้นร้อยละ 400 ห้องพักเพิ่มขึ้นร้อยละ 286.62 และโรงแรม ชั้นสาม เพิ่มขึ้นร้อยละ 400 ห้องพักเพิ่มขึ้นร้อยละ 106.59 โดยโรงแรมเดอลุกซ์และ โรงแรมชั้นหนึ่งมีเพิ่มสูงขึ้น ทำให้เมืองนครราชสีมาสามารถให้บริการดีขึ้น โรงแรมที่มีการขยายตัวสูง และมีจำนวนมาก ได้แก่ โรงแรม ชั้นสอง ชั้นสาม และห้องพักมีการขยายตัวสูง และมีจำนวนมาก ได้แก่ โรงแรม ชั้นสอง (ตารางที่ 5.9 แผนภูมิที่ 5.8,5.9)

5.1.3.4ผู้จดทะเบียนประกอบธุรกิจการค้า

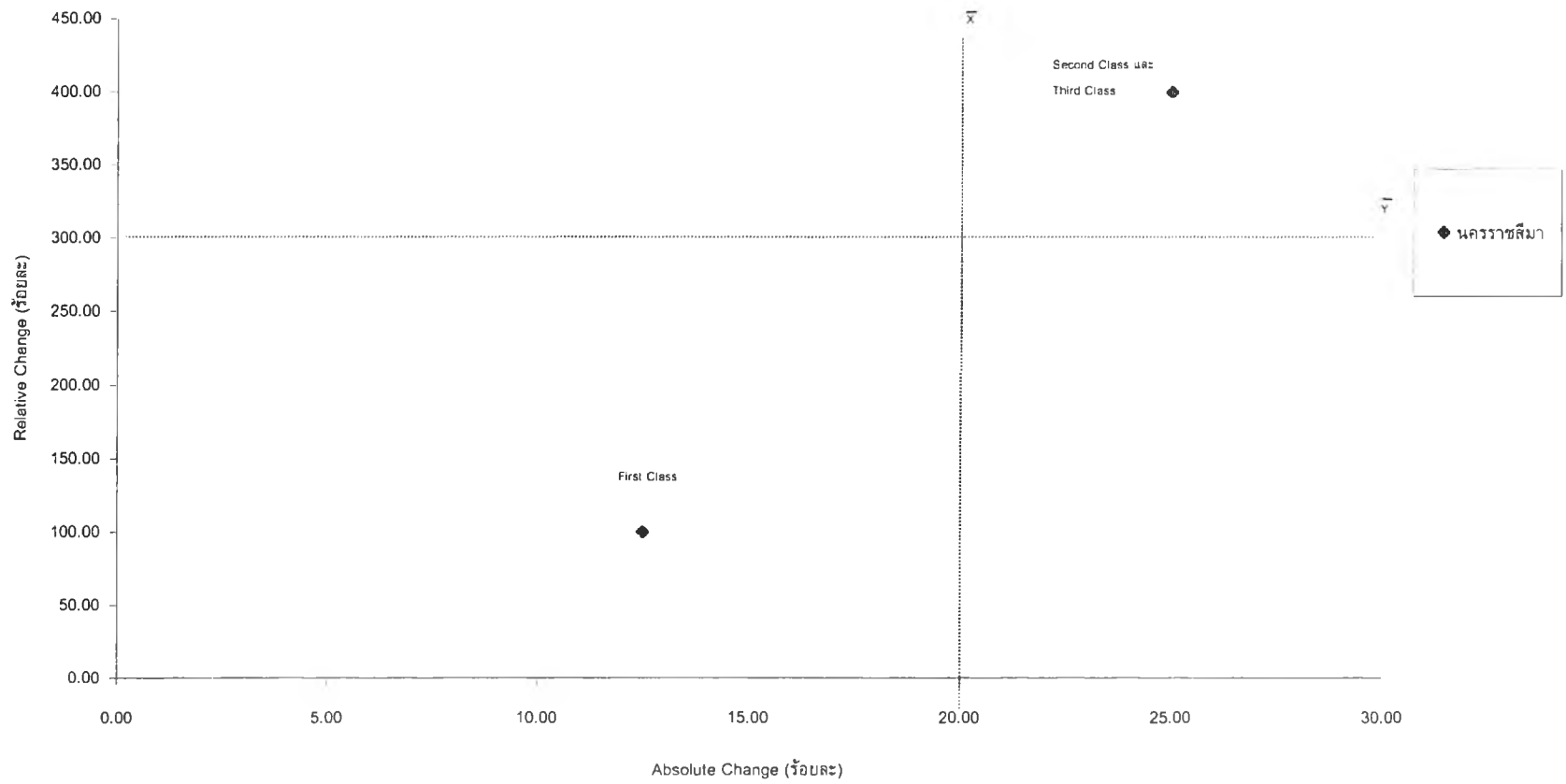
ช่วงปลายแผนฯ 7(พ.ศ.2541) ในจังหวัดนครราชสีมา มีผู้จดทะเบียนประกอบธุรกิจการค้า 11,538 ราย แบ่งเป็นทะเบียนพาณิชย์ 6,153 ราย บริษัทจำกัด 1,726 ราย ห้างหุ้นส่วน

ตารางที่ 5.9 แสดงประเภทของโรงแรมในเมืองนครราชสีมาในช่วงแผนฯ 7

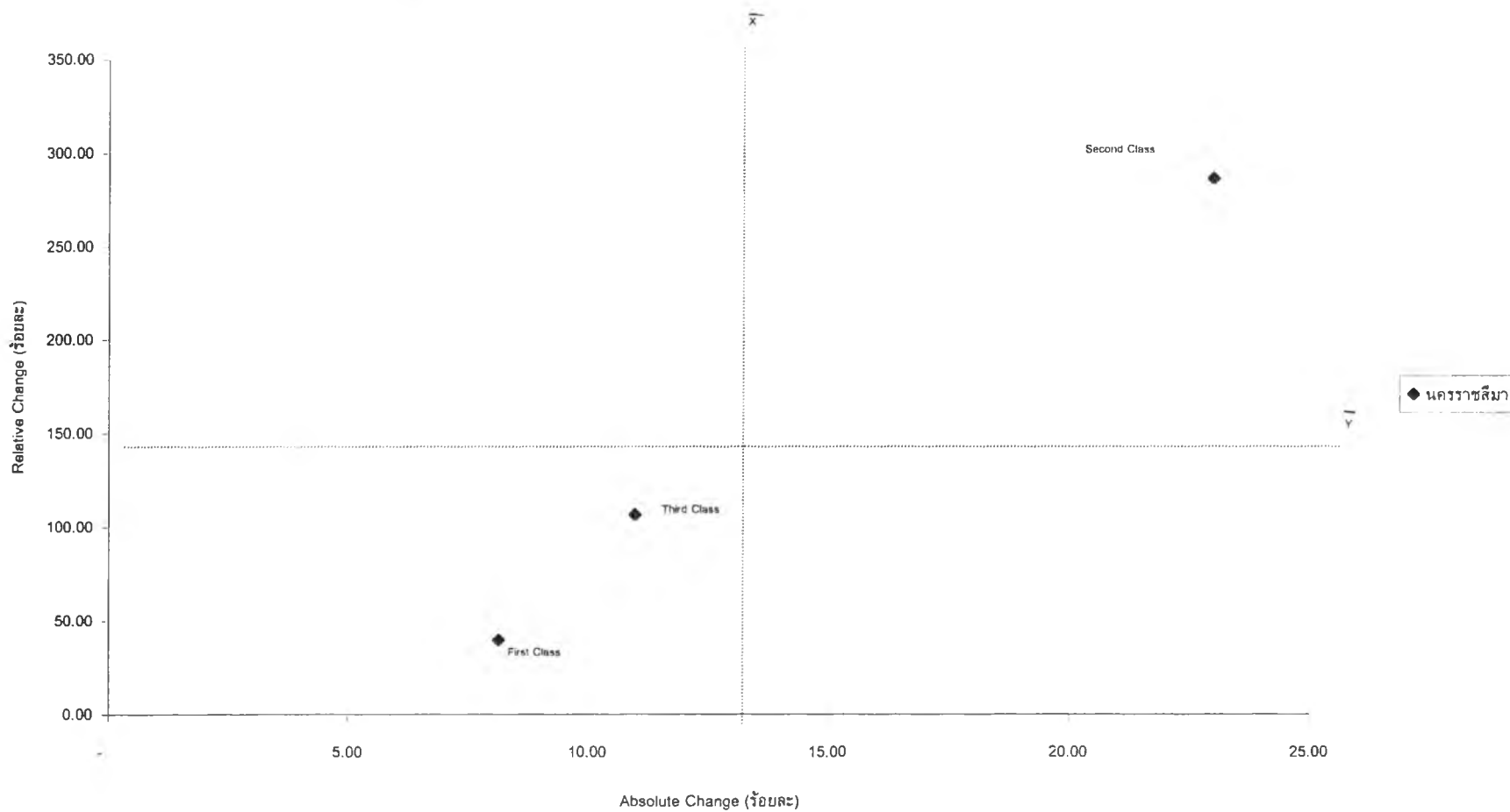
ปี พ.ศ.2537			ปี พ.ศ.2542			การเปลี่ยนแปลงทั้งหมด		การเปลี่ยนแปลงจากเดิม	
ประเภท	โรงแรม(แห่ง)	จำนวนห้อง	ประเภท	โรงแรม(แห่ง)	จำนวนห้อง	โรงแรม(แห่ง)	จำนวนห้อง	โรงแรม(แห่ง)	จำนวนห้อง
โรงแรมDeluxe	-	-	โรงแรมDeluxe	6	938	-	-	-	-
โรงแรมFirst Class	2	333	โรงแรมFirst Class	4	465	12.50	8.14	100.00	39.64
โรงแรมSecond Class	1	130	โรงแรมSecond Class	5	503	25.00	23.01	400.00	286.92
โรงแรมThird Class	1	167	โรงแรมThird Class	5	345	25.00	10.98	400.00	106.59
รวมทั้งหมด	4	630	รวมทั้งหมด	20	2,251	100.00	100.00	400.00	257.30

ที่มา:การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

แผนภูมิที่ 5.8 แสดงการเปลี่ยนแปลงของจำนวนโรงแรมในเมืองนครราชสีมาช่วงแผนฯ 7

แผนภูมิ 5.9 แสดงการเปลี่ยนแปลงของจำนวนห้องพักในเมืองนครราชสีมาช่วงแผนฯ 7

จำกัด 3,603 ราย และห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล 56 ราย โดยมีจำนวนผู้จดทะเบียนประกอบธุรกิจการค้าเพิ่มขึ้นจากเดิมในช่วงต้นแผนฯ 7 (พ.ศ.2537) ร้อยละ 30.62 แบ่งเป็น ผู้จดทะเบียนพาณิชย์เพิ่มขึ้นร้อยละ 20.93 บริษัทจำกัดเพิ่มขึ้น ร้อยละ 36.23 ห้างหุ้นส่วนจำกัดร้อยละ 48.76 ส่วนห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคลไม่เพิ่มขึ้นเลย อาจเนื่องมาจากข้อผิดพลาดในการเก็บข้อมูล โดยผู้จดทะเบียนที่มีการขยายตัวสูง และมีจำนวนมาก ได้แก่ ห้างหุ้นส่วนจำกัด ผู้จดทะเบียนที่มีการขยายตัวต่ำ แต่มีจำนวนมาก ได้แก่ ทะเบียนพาณิชย์ ผู้จดทะเบียนที่มีการขยายตัวต่ำและมีฐานเดิมเล็ก ได้แก่ บริษัทจำกัด ส่วนห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคลไม่มีการขยายตัวเลย (ตารางที่ 5.10 แผนภูมิที่ 5.10)

5.1.3.5สรุปผลการพัฒนาช่วงแผนฯ 7

ตัวแปร	ต้นแผนฯ 7	ปลายแผนฯ 7	การเติบโต
ตลาดกลางสินค้าเกษตร	มี	มี	เท่าเดิม
ห้างสรรพสินค้า	3 แห่ง	3 แห่ง	เท่าเดิม
ซูเปอร์สโตร์	ไม่มี	3 แห่ง	เพิ่มขึ้น
ศูนย์การค้า	ไม่มี	1 แห่ง	เพิ่มขึ้น
ธนาคารแห่งประเทศไทย	ไม่มี	ไม่มี	เท่าเดิม
โรงแรมทั้งหมด	3 ประเภท 4 แห่ง 630 ห้อง	4 ประเภท 20 แห่ง 2,251 ห้อง	เพิ่มขึ้น 400%,257.30 %
ผู้จดทะเบียนการค้า	8,833 ราย	11,538 ราย	เพิ่มขึ้น30.62%
สถานประกอบการ	-	ขายส่ง ขายปลีก ภัตตาคาร และโรงแรม ขนส่ง สถานที่เก็บสินค้า การคมนาคมขนส่ง การเงิน การประกันภัย อสังหาริมทรัพย์ ธุรกิจ บริการชุมชน สังคม ส่วน บุคคล	
สรุป เมืองนครราชสีมาบทบาทด้านการค้าบริการสูงขึ้น			

5.1.4บทบาทด้านการศึกษา

5.1.4.1สถาบันอุดมศึกษา

ในช่วงแผนฯ 7 ในเมืองนครราชสีมาประกอบด้วยสถาบันอุดมศึกษา ดังต่อไปนี้

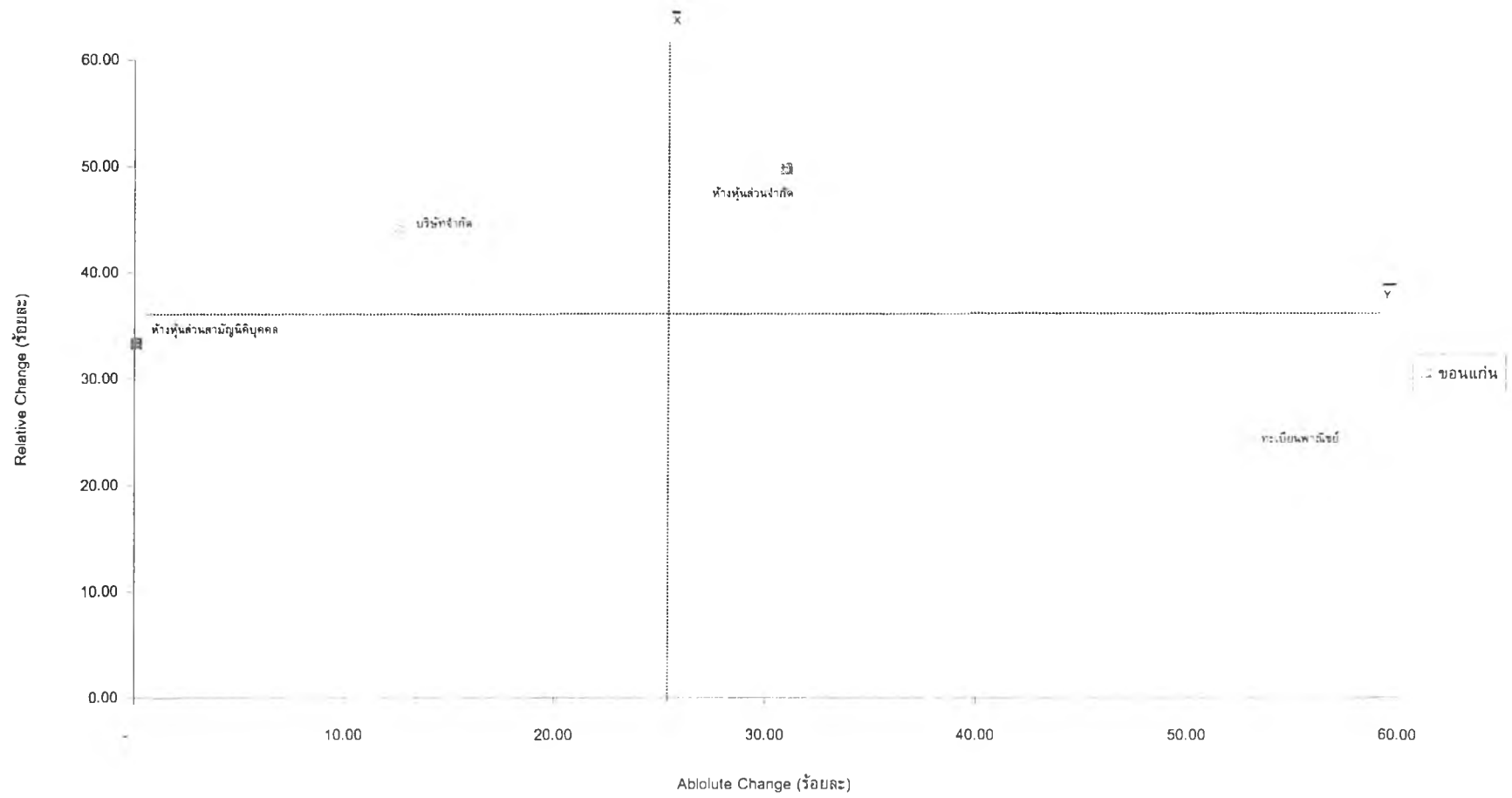
1.วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครราชสีมา 1 แห่ง

ตารางที่ 5.10 แสดงจำนวนผู้จดทะเบียนประกอบธุรกิจการค้าที่คงอยู่ จำแนกตามประเภทการจดทะเบียนจังหวัดนครราชสีมาช่วงแผนฯ 7

ประเภท	นครราชสีมา					
	ปีพ.ศ.2537	ร้อยละ	ปีพ.ศ.2541	ร้อยละ	การเปลี่ยนแปลงทั้งหมด	การเปลี่ยนแปลงจากเดิม
					(ร้อยละ)	(ร้อยละ)
จดทะเบียนพาณิชย์	5,088	57.60	6,153	53.33	39.37	20.93
บริษัทจำกัด	1,267	14.34	1,726	14.96	16.97	36.23
ห้างหุ้นส่วนจำกัด	2,422	27.42	3,603	31.23	43.66	48.76
ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล	56	0.63	56	0.49	-	-
รวม	8,833	100.00	11,538	100.00	100.00	30.62

ที่มา:สำนักงานสถิติแห่งชาติ

แผนภูมิที่ 5.10 แสดงการเปลี่ยนแปลงผู้จดทะเบียนการค้าในเมืองนครราชสีมาช่วงแผนฯ 7

2.สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เปิดทำการสอน 3 คณะ ได้แก่ สาขาวิศวกรรมศาสตร์ สถาปัตยกรรมศาสตร์ และบริหารธุรกิจ

3.สถาบันราชภัฏนครราชสีมา ในปัจจุบันเปิดสอนทั้งสายวิชาชีพครู และสาขาวิชาอื่นๆ สายวิชาชีพครูเปิดสอนในหลายวิชาเอก ส่วนสายวิชาอื่นๆได้เปิดสอนทั้งระดับอนุปริญญา และปริญญาตรีสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และสาขาศิลปศาสตร์

4.มหาวิทยาลัย 2 แห่ง ได้แก่

-วิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล เปิดการเรียนการสอน 6 คณะ คือ คณะนิติศาสตร์ คณะบริหารธุรกิจ คณะเศรษฐศาสตร์ คณะนิเทศศาสตร์ และคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ เปิดทำการสอนทั้งสิ้น 14 สาขา และปริญญาโท 3 สาขา

-มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี เปิดทำการสอน 3 คณะ ได้แก่ คณะวิศวกรรมศาสตร์ คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ คณะเทคโนโลยีการเกษตร นอกจากนั้นยังมีหลักสูตรนานาชาติอีกด้วย ทั้งนี้เปิดรับนักศึกษาทั้งในระบบสอบเข้าจากส่วนกลาง และระบบโควต้า แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ ระบบโควต้าของจังหวัดในประเทศ และระบบโควต้าของโรงเรียนในจังหวัดดังต่อไปนี้ คือ จังหวัดนครราชสีมา สุรินทร์ บุรีรัมย์ ชัยภูมิ ศรีสะเกษ ฉะเชิงเทรา ชลบุรี ระยอง ซึ่งจะช่วยแบ่งเบาภาระของกทม. ช่วยสกัดกั้นนักศึกษาที่จะเดินทางเข้ามาศึกษาต่อในกรุงเทพฯ

สรุปแล้วในช่วงแผนฯ 7 เมืองนครราชสีมา มีสถาบันอุดมศึกษา 5 แห่ง 13 คณะ

5.1.4.2 จำนวนนักศึกษาและอาจารย์

1.วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครราชสีมา 1 แห่ง

2.สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในช่วงปลายแผนฯ 7 (พ.ศ.2541) เป็นนักศึกษาในระดับต่ำกว่าปริญญาตรี 5,194 คน และระดับปริญญาตรี 936 คน รวมทั้งสิ้น 6,130 คน มีอาจารย์ 320 คน หรือคิดเป็นอัตราส่วนอาจารย์ต่อนักศึกษาเท่ากับ 1:19 คน

3.สถาบันราชภัฏนครราชสีมา ในช่วงต้นแผนฯ 7 (ปี พ.ศ.2537) มีนักศึกษาจำนวน 8,203 คน อาจารย์ 219 คน หรือคิดเป็นส่วนอาจารย์ต่อนักศึกษา 1:37 คน และในช่วงปลายแผนฯ 7 (ปี พ.ศ. 2541) มีนักศึกษาจำนวน 8,071 คน อาจารย์ 263 คน หรือคิดเป็นอัตราส่วนอาจารย์ต่อนักศึกษา 1:30 คน หรือมีจำนวนอาจารย์เพิ่มขึ้นร้อยละ 20.09 แต่นักเรียนลดลงร้อยละ 1.61

4.มหาวิทยาลัย 2 แห่ง ได้แก่

-วิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล ในช่วงต้นแผนฯ 7 (ปี พ.ศ.2537) มีนักศึกษา 2,938 คน อาจารย์ 165 คน หรือคิดเป็นอัตราส่วนอาจารย์ต่อนักศึกษา 1:18 และ ในช่วงปลายแผนฯ 7 มีจำนวนนักศึกษาทั้งสิ้น 4,840 คน อาจารย์ 162 คน หรือคิดเป็นอัตราส่วนอาจารย์ต่อนักศึกษา 1: 30คน โดยมีอาจารย์ลดลงร้อยละ 1.82และนักศึกษาเพิ่มขึ้นร้อยละ64.84

-มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ในช่วงต้นแผนฯ 7 (พ.ศ.2536) มีนักศึกษาทั้งสิ้นเพียง 731 คน และช่วยปลายแผนฯ 7 (พ.ศ. 2541) มีนักศึกษาทั้งหมด 5,437 คน อาจารย์ 167

คน หรือคิดเป็นอัตราส่วนอาจารย์ต่อนักศึกษาเท่ากับ 1:33 คน หรือมีจำนวนนักศึกษาเพิ่มขึ้นร้อยละ 643.78

ในช่วงต้นแผนฯ 7 ในเมืองนครราชสีมา มีจำนวนอาจารย์และนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา คือ อาจารย์ 384 คน นักศึกษา 11,872 คน หรืออัตราส่วนอาจารย์ต่อนักศึกษา 1:31 คน และในช่วงปลายแผนฯ 7 มีจำนวนอาจารย์ 912 คน นักศึกษา 24,478 คน หรือคิดเป็นอัตราส่วนอาจารย์ต่อนักศึกษา 1:27 คน หรือมีจำนวนอาจารย์เพิ่มขึ้นร้อยละ 137.50 และนักศึกษาเพิ่มขึ้นร้อยละ 106.18 โดยในช่วงต้นแผนฯ 7 สถาบันอุดมศึกษาทั้งหมดมี 10 คณะ และเพิ่มเป็น 13 คณะในช่วงปลายแผนฯ 7 (ตารางที่ 5.11)

5.1.4.3สรุปผลการพัฒนาช่วงแผนฯ 7

ตัวแปร	ช่วงต้นแผนฯ 7	ช่วงปลายแผนฯ 7	การเติบโต
มหาวิทยาลัย	5 แห่ง	5 แห่ง	เท่าเดิม
คณะ	13 คณะ	13 คณะ	เท่าเดิม
นักศึกษา	11,872 คน	24,478 คน	เพิ่มขึ้น 106.18%
อาจารย์	384 คน	912 คน	เพิ่มขึ้น 137.50%
อาจารย์ต่อนักศึกษา	1:31 คน	1:27 คน	ลดลง
สรุป เมืองนครราชสีมา มีบทบาทด้านการศึกษาเพิ่มสูงขึ้น			

5.1.5บทบาทด้านสาธารณสุข

5.1.5.1สถานพยาบาล

ในช่วงต้นแผนฯ 7 และปลายแผนฯ 7 ในเมืองนครราชสีมา มีโรงพยาบาลภาครัฐ ได้แก่ (ตารางที่ 5.29)

1.โรงพยาบาลมหาราชนครราชสีมา 1,005 เตียง

2.โรงพยาบาลค่ายสุรนารี 400 เตียง

3.โรงพยาบาลชามทะเลสอ 10 เตียง

4.โรงพยาบาลกองบิน 10 เตียง

5.โรงพยาบาลเฉพาะโรค แบ่งเป็น

-โรงพยาบาลจิตเวชนครราชสีมา 1 แห่ง ขนาด 300 เตียง

6.ศูนย์วิทยาศาสตร์การแพทย์นครราชสีมา 1 แห่ง มีพื้นที่รับผิดชอบ ได้แก่ จังหวัดนครราชสีมา บุรีรัมย์ สุรินทร์ ชัยภูมิ มหาสารคาม

และในช่วงปลายแผนฯ 7 มีโรงพยาบาลและคลินิกเอกชนเพิ่มขึ้นมา ได้แก่

1.โรงพยาบาลเอกชน 6 แห่ง รวม 760 เตียง แยกเป็น โรงพยาบาลเฉลิมชัย 100 เตียง โรงพยาบาล ป.แพทย์ 150 เตียง โรงพยาบาลมนตรี 30 เตียง โรงพยาบาลโคราชเมมโมเรียล 30 เตียง โรงพยาบาลเซนต์แมรี 150 เตียง และโรงพยาบาลราชสีมารธนบุรี 300 เตียง

2..คลินิก 102 แห่ง

ตารางที่ 5.11 แสดงการเปรียบเทียบสถาบันอุดมศึกษาเมืองนครราชสีมาช่วงแผนฯ 7

สถาบันอุดมศึกษา	ช่วงต้นแผนฯ 7			ช่วงปลายแผนฯ 7			การเปลี่ยนแปลงจากเดิม(ร้อยละ)	
	อาจารย์	นักศึกษา	อาจารย์:นักเรียน	อาจารย์	นักศึกษา	อาจารย์:นักเรียน	อาจารย์	นักศึกษา
วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนี	-	-	-	-	-	-	-	-
สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล	-	-	-	320	6,130	1:19	-	-
สถาบันราชภัฏนครราชสีมา	219	8,203	1:37	263	8,071	1:30	20.09	-1.61
มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล	165	2,938	1:18	162	4,840	1:30	-1.82	64.74
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี	-	731	-	167	5,437	1:33	-	643.78
รวม	384	11,872	1:31	912	24,478	1:27	137.50	106.18

หมายเหตุ - ไม่มีข้อมูล

5.1.5.2 จำนวนแพทย์และพยาบาล

เมืองนครราชสีมา ช่วงต้นแผนฯ 7 (พ.ศ. 2537) มีจำนวนแพทย์ทั้งสิ้น 279 คน คิดเป็นแพทย์:ประชากร เท่ากับ 1:8,978 คน พยาบาล 1,161 คน คิดเป็นพยาบาล:ประชากร เท่ากับ 1:2,158 คน และในช่วงปลายแผนฯ 7 (พ.ศ. 2540) มีจำนวนแพทย์ทั้งสิ้น 296 คน คิดเป็นแพทย์:ประชากร เท่ากับ 1:8,687 คน พยาบาล 1,203 คน คิดเป็นพยาบาล:ประชากร เท่ากับ 1:2,137 คน หรือมีจำนวนแพทย์เพิ่มขึ้นร้อยละ 6.09 พยาบาลร้อยละ 3.62 (ตารางที่ 5.12)

5.1.5.3 สรุปการพัฒนาช่วงแผนฯ 7

ตัวแปร	ต้นแผนฯ 7	ปลายแผนฯ 7	การเติบโต
โรงพยาบาลรัฐ	4 แห่ง 1,425 เตียง	4 แห่ง 1,425 เตียง	เท่าเดิม
โรงพยาบาลเฉพาะทาง	2 แห่ง 300 เตียง	2 แห่ง 300 เตียง	เท่าเดิม
โรงพยาบาลเอกชน	-	6 แห่ง 760 เตียง	-
โรงพยาบาลทั้งหมด	6 แห่ง 1,725 เตียง	12 แห่ง 2,485 เตียง	เพิ่มขึ้น
จำนวนแพทย์	279 คน	296 คน	เพิ่มขึ้น 6%
จำนวนพยาบาล	1,161 คน	1,203 คน	เพิ่มขึ้น 3.62%
แพทย์:ประชากร	1:8,978 คน	1:8,678 คน	ลดลง
พยาบาล:ประชากร	1:2,158 คน	1:2,137 คน	ลดลง
สรุป เมืองนครราชสีมา มีบทบาทด้านสาธารณสุขเพิ่มสูงขึ้น			

5.1.6 บทบาทด้านการคมนาคมขนส่ง

5.1.6.1 การคมนาคมขนส่งทางถนน

5.1.6.1.1 สถานีขนส่งผู้โดยสาร

ในช่วงต้นแผนฯ 7 และปลายแผนฯ 7 เมืองนครราชสีมา มีสถานีขนส่ง 2 แห่ง สถานีขนส่งแห่งที่ 1 เป็นสถานีขนส่งผู้โดยสารชั้นหนึ่ง มีผู้โดยสารที่เข้าใช้สถานีในช่วงปลายแผนฯ 7 (พ.ศ. 2540) เฉลี่ยต่อวัน 18,454 คน มีจำนวนรถโดยสารที่วิ่งเข้าสู่สถานีประมาณ 1,224 เที่ยวต่อวัน ส่วนสถานีขนส่งผู้โดยสารแห่งที่ 2 ตั้งอยู่ที่ถนนมิตรภาพ-ขอนแก่น (ไม่มีข้อมูล)

5.1.6.1.2 โครงข่ายคมนาคมและปริมาณการจราจร

-ทางหลวงหมายเลข 2 เป็นทางหลวงสายประธาน เชื่อมภาคตะวันออกเฉียงเหนือกับภาคกลาง สระบุรี-นครราชสีมา-ขอนแก่น-อุดรธานี-หนองคาย ในช่วงต้นแผนฯ 7 (พ.ศ.2535) บริเวณที่มีการจราจรคับคั่งมากที่สุด คือบริเวณเมืองนครราชสีมา ประมาณ 48,296 คันวัน ส่วนในช่วงปลายแผนฯ 7 (พ.ศ. 2541) มีปริมาณการจราจรเพิ่มขึ้นเป็น 50,871 คันวัน หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 5.33

-ทางหลวงหมายเลข 226 นครราชสีมา-บุรีรัมย์-สุรินทร์-ศรีสะเกษ-อุบลราชธานี ในเมืองนครราชสีมาเป็นบริเวณที่มีการจราจรคับคั่งมากที่สุด คือ 8,898 และ 10,372 คันวัน ในช่วงต้นแผนฯ 7 และ ในช่วงปลายแผนฯ 7 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 16.57

ตารางที่ 5.12 แสดงจำนวนแพทย์ พยาบาล ในเมืองนครราชสีมาช่วงแผนช 7

นครราชสีมา	พ.ศ. 2537	พ.ศ. 2540	การเปลี่ยนแปลงจากเดิม (ร้อยละ)
แพทย์	279	296	6.09
แพทย์:ประชากร	8,978	8,687	-
พยาบาล	1,161	1,203	3.62
พยาบาล:ประชากร	2,158	2,137	-

-ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 224 นครราชสีมา-โชคชัย มีปริมาณการจราจรคับคั่งมากที่สุดบริเวณเมืองนครราชสีมา ในช่วงปลายแผนฯ 7 มีปริมาณการจราจรสูงสุดคือ 10,590 คัน/วัน

-ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 304 นครราชสีมา-ปราจีนบุรี บริเวณเมืองนครราชสีมา มีปริมาณการจราจรคับคั่งประมาณ 8,553 คัน/วัน ในช่วงต้นแผนฯ 7 และ 16,015 คัน/วัน ในช่วงปลายแผนฯ 7 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 87.24

จากปริมาณการจราจรทั้งหมดในช่วงต้นแผนฯ 7 พบว่าปริมาณการจราจรสูงสุดรวมกันทั้งสิ้น 65,747 คัน/วัน และในช่วงปลายแผนฯ 7 เพิ่มขึ้นเป็น 87,848 คัน/วัน หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 33.62 (ตารางที่ 5.13)

5.1.6.1.3 ลักษณะการขนส่งสินค้าทางถนน

ในช่วงต้นแผนฯ 7 (พ.ศ. 2536) นครราชสีมา มีปริมาณสินค้าเข้า-ออก สุทธิ 2.1 ล้านตัน จังหวัดที่มีการขนส่งสินค้าเข้า-ออกกับจังหวัดนครราชสีมามากที่สุดได้แก่ จังหวัดอุดรธานี จังหวัดขอนแก่น จังหวัดบุรีรัมย์ ส่วนจังหวัดที่มีการขนส่งสินค้าเข้า-ออกจังหวัดนครราชสีมา มากกว่าขอนแก่น 11 จังหวัดได้แก่ ชัยภูมิ ยโสธร อุบลราชธานี ศรีสะเกษ บุรีรัมย์ สกลนคร หนองคาย อุดรธานี นครพนม ร้อยเอ็ด และมุกดาหาร

ในช่วงปลายแผนฯ 7 (พ.ศ. 2540) จังหวัดนครราชสีมา มีจำนวนสินค้าเข้า-ออก ทั้งสิ้น 1.1 ล้านตัน มีสินค้าเข้า-ออก ลดลงจากช่วงต้นแผนฯ 7 ร้อยละ 44.82 จังหวัดที่มีการขนส่งสินค้าเข้า-ออกจังหวัดนครราชสีมามากที่สุดได้แก่ ขอนแก่น บุรีรัมย์ และอุดรธานี ทั้งนี้จังหวัดที่มีการขนส่งสินค้าเข้า-ออกจังหวัดนครราชสีมา มากกว่าจังหวัดขอนแก่น 6 จังหวัด ได้แก่ ยโสธร อุบลราชธานี ศรีสะเกษ บุรีรัมย์ สุรินทร์ และอำนาจเจริญ (ตารางที่ 5.14, 5.15 5.16 และแผนภูมิที่ 5.16)

จากการพิจารณาพบว่าสินค้าเที่ยวเข้า-ออกจังหวัดนครราชสีมา มีการลดลง ทั้งนี้เมื่อพิจารณาจากจังหวัดที่มีการขนส่งสินค้าเข้า-ออกกับจังหวัดนครราชสีมาและขอนแก่น พบว่าในช่วงปลายแผนฯ 7 จังหวัดที่เคยขนส่งสินค้าเข้า-ออกจังหวัดนครราชสีมา มากกว่าจังหวัดขอนแก่น มีจำนวนลดลง มีการขนส่งสินค้าเข้า-ออกจังหวัดขอนแก่นมากขึ้น ทำให้ปริมาณสินค้าของจังหวัดนครราชสีมาลดลง โดยจังหวัดที่ยังคงส่งสินค้าเข้า-ออกนครราชสีมาเป็นจำนวนมากจะเป็นจังหวัดที่อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างแทบทั้งสิ้น ซึ่งสะดวกในการขนส่งสินค้าไปยังนครราชสีมา มากกว่าขอนแก่น

5.1.6.2 การคมนาคมขนส่งทางรถไฟ

5.1.6.2.1 สถานีรถไฟ

ในช่วงต้นแผนฯ 7 เมืองนครราชสีมา มีสถานีรถไฟ 4 แห่ง แบ่งเป็น สถานีรถไฟชั้นหนึ่ง 1 แห่ง สถานีรถไฟชั้นสาม 1 แห่ง สถานีรถไฟชั้นสี่ 1 แห่ง และสถานีรถไฟชั้นห้า 1 แห่ง และในช่วงปลายแผนฯ 7 เมืองนครราชสีมา มีสถานีรถไฟ 4 แห่ง แต่มีการเปลี่ยนแปลงชั้นสถานี เนื่องจากสถานีมีผู้โดยสารเพิ่มมากขึ้น หรือมีการปรับปรุงให้สามารถรองรับผู้โดยสารให้มีประ

ตารางที่ 5.13 แสดงปริมาณการจราจรสูงสุดบนทางหลวงแผ่นดินในเมืองนครราชสีมาช่วงแผนฯ 7

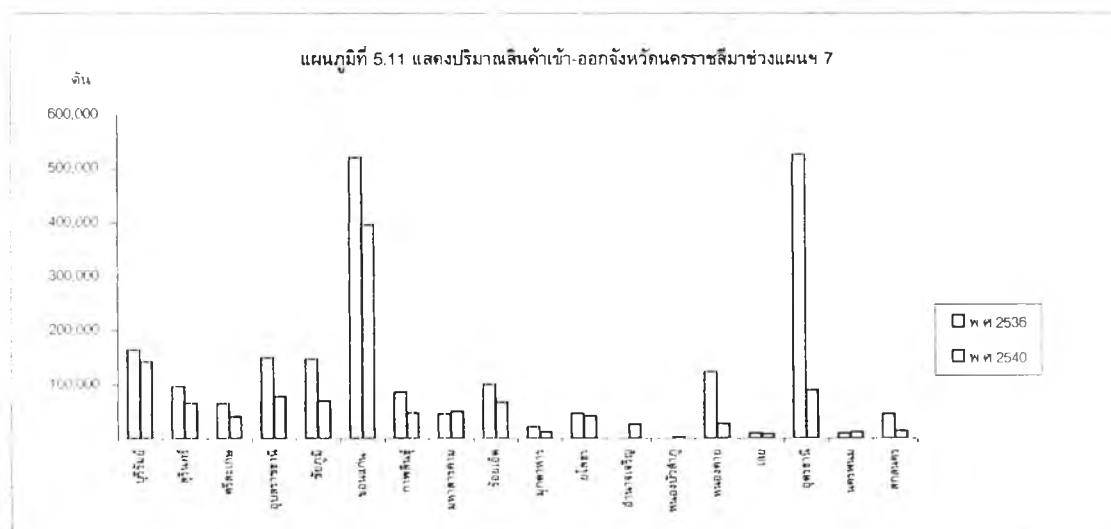
ทางหลวง	พ.ศ.2535	พ.ศ.2541	การเปลี่ยนแปลงจากเดิม(ร้อยละ)
หมายเลข 2	48,296	50,871	5.33
หมายเลข 226	8,898	10,372	16.57
หมายเลข 224		10,590	-
หมายเลข 304	8,553	16,015	87.24
รวม	65,747	87,848	33.62

ที่มา:กรมทางหลวง

ตารางที่ 5.14 แสดงปริมาณสินค้า เข้า-ออก จังหวัดนครราชสีมาช่วงแผนฯ 7

จังหวัด	พ.ศ.2536	พ.ศ.2540	การเปลี่ยนแปลงจากเดิม (ร้อยละ)
	ปริมาณ(ตัน)	ปริมาณ(ตัน)	
นครราชสีมา		-	-
บุรีรัมย์	164,934	143,262	- 13.14
สุรินทร์	97,546	65,791	- 32.55
ศรีสะเกษ	64,788	40,423	- 37.61
อุบลราชธานี	149,833	78,018	- 47.93
ชัยภูมิ	147,369	69,349	- 52.94
ขอนแก่น	521,356	395,477	- 24.14
กาฬสินธุ์	86,779	47,631	- 45.11
มหาสารคาม	45,990	50,917	10.71
ร้อยเอ็ด	100,649	67,342	- 33.09
มุกดาหาร	21,124	11,405	- 46.01
ยโสธร	47,085	42,157	- 10.47
อำนาจเจริญ		26,280	-
หนองบัวลำภู		2,920	-
หนองคาย	123,781	27,831	- 77.52
เลย	9,536	8,759	- 8.15
อุดรธานี	527,379	90,246	- 82.89
นครพนม	10,129	12,136	19.81
สกลนคร	45,716	14,143	- 69.06
รวมทั้งหมด	2,163,994	1,194,087	- 44.82

ที่มา:กรมการขนส่งทางบก

ตารางที่ 5.15 แสดงปริมาณสินค้า เข้า-ออก จังหวัดนครราชสีมาและขอนแก่น ตารางที่ 5.16 แสดงปริมาณสินค้า เข้า-ออก จังหวัดนครราชสีมาและขอนแก่น ช่วงต้นแผนฯ 7

จังหวัด	นครราชสีมา	ขอนแก่น	ความแตกต่างระหว่าง	
	ปริมาณ(ตัน)	ปริมาณ(ตัน)	เมือง(ตัน)	
นครราชสีมา		521,536	-	
บุรีรัมย์	164,934	76,744		88,190
สุรินทร์	97,546	10,540		87,006
ศรีสะเกษ	64,788	11,545		53,243
อุบลราชธานี	149,833	59,541		90,292
ชัยภูมิ	147,369	118,488		28,881
ขอนแก่น	521,356	-	-	
กาฬสินธุ์	86,779	353,274	-	266,495
มหาสารคาม	45,990	207,409	-	161,419
ร้อยเอ็ด	100,649	95,767		4,882
มุกดาหาร	21,124	8,622		12,502
ยโสธร	47,085	22,449		24,636
อำนาจเจริญ				-
หนองบัวลำภู				-
หนองคาย	123,781	92,391		31,390
เลย	9,536	89,658	-	80,122
อุดรธานี	527,379	229,221		298,158
นครพนม	10,129	7,346		2,783
สกลนคร	45,716	22,995		22,721
รวมทั้งหมด	2,163,994	1,927,526		236,468

ที่มา:กรมการขนส่งทางบก

ช่วงปลายแผนฯ 7

จังหวัด	นครราชสีมา	ขอนแก่น	ความแตกต่างระหว่าง	
	ปริมาณ(ตัน)	ปริมาณ(ตัน)	เมือง(ตัน)	
นครราชสีมา	-	799,244	-	
บุรีรัมย์	143,262	56,934		86,328
สุรินทร์	65,791	17,153		48,638
ศรีสะเกษ	40,423	7,845		32,578
อุบลราชธานี	78,018	19,432		58,586
ชัยภูมิ	69,349	103,923	-	34,574
ขอนแก่น	395,477	-	-	
กาฬสินธุ์	47,631	961,945	-	914,314
มหาสารคาม	50,917	440,267	-	389,350
ร้อยเอ็ด	67,342	71,352	-	4,010
มุกดาหาร	11,405	27,465	-	16,060
ยโสธร	42,157	25,638		16,519
อำนาจเจริญ	26,280	4,013		22,267
หนองบัวลำภู	2,920	4,742	-	1,822
หนองคาย	27,831	119,802	-	91,971
เลย	8,759	84,304	-	75,545
อุดรธานี	90,246	243,079	-	152,833
นครพนม	12,136	19,982	-	7,846
สกลนคร	14,143	59,669	-	45,526
รวมทั้งหมด	1,194,087	3,066,789	-	1,872,702

ที่มา:กรมการขนส่งทางบก

สิทธิภาพดียิ่งขึ้น แบ่งเป็น สถานีรถไฟชั้นหนึ่ง 1 แห่ง สถานีรถไฟชั้นสอง 1 แห่ง และสถานีรถไฟชั้นสี่ 2 แห่ง

5.1.6.2.2 โครงข่ายรถไฟ

โครงข่ายทางรถไฟสายตะวันออกเฉียงเหนือ ปัจจุบันมี 2 เส้นทาง ซึ่งมีเมื่อนครราชสีมาเป็นชุมทางที่สำคัญ ได้แก่

1.เส้นทางกรุงเทพ-นครราชสีมา-ขอนแก่น-อุดรธานี-หนองคาย เป็นเส้นทางเชื่อมโยงจังหวัดตอนบนและตอนกลางของภาค

2.เส้นทางกรุงเทพ-นครราชสีมา-บุรีรัมย์-สุรินทร์-ศรีสะเกษ-อุบลราชธานี เป็นเส้นทางเชื่อมโยงจังหวัดทางตอนล่างของภาค

5.1.6.2.3 ปริมาณการขนส่งสินค้าและผู้โดยสารทางรถไฟ

ในจังหวัดนครราชสีมา ช่วงปลายแผนฯ 7(พ.ศ.2540) มีผู้โดยสารทางรถไฟทั้งสิ้น 2.8ล้านคน และมีการขนส่งสินค้า 41,364 ตัน มีการลดลงของผู้โดยสารจากเดิมในช่วงต้นแผนฯ 7 (พ.ศ. 2536) ร้อยละ 13.93 และมีการลดลงของสินค้าที่บรรทุกทางรถไฟร้อยละ 14.77 (ตารางที่ 5.17)

5.1.6.3 การคมนาคมขนส่งทางอากาศ

5.1.6.3.1 สนามบิน

สนามบินนครราชสีมา ตั้งอยู่ห่างจากตัวเมืองประมาณ 26 กิโลเมตร บริษัทการบินไทย จำกัด ได้เปิดเที่ยวบินจากกรุงเทพฯ-นครราชสีมา สัปดาห์ละ 8 เที่ยวบิน และจาก จังหวัดนครราชสีมา-กรุงเทพฯ สัปดาห์ละ 14 เที่ยวบิน โดยมีเที่ยวบินวันละ 2 เที่ยวบิน ใช้เวลาเดินทางประมาณ 30 นาที ซึ่งในปัจจุบันได้ถูกยกระดับให้เป็นสนามบินนานาชาติแล้ว

5.1.6.3.2 จำนวนเที่ยวบิน ปริมาณการขนส่งสินค้าและผู้โดยสารทางอากาศ

สนามบินนครราชสีมา ในปี พ.ศ. 2540 มีจำนวนเที่ยวบินทั้งสิ้น 687 ครั้ง มีผู้โดยสารทั้งหมด 103,730 คน แบ่งเป็นผู้โดยสารขาเข้า 49,706 คน ขาออก 54,024 คน มีการขนส่งสินค้าทั้งหมด 269,584 กิโลกรัม แบ่งเป็นขาออก 127,331 คน ขาเข้า 142,253 คน (ตารางที่ 5.18)

5.1.6.4 สรุปผลการพัฒนาช่วงแผนฯ 7

ตัวแปร	ช่วงต้นแผนฯ 7	ช่วงปลายแผนฯ 7	การเติบโต
การคมนาคมขนส่งทางถนน			
โครงข่ายถนน	4 สาย เชื่อมภาคกลางภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง และภาคกลาง	4 สาย เชื่อมภาคกลางภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างและภาคกลาง	เท่าเดิม
ปริมาณการจราจร	65,747 คัน/ชม.	87,848 คัน/ชม.	เพิ่ม ขึ้น

ตารางที่ 5.17 แสดงสถิติขนส่งทางรถไฟ จังหวัดนครราชสีมาช่วงแผนฯ 7

จังหวัด	ปี พ.ศ. 2536		ปี พ.ศ. 2540		การเปลี่ยนแปลง ผู้โดยสาร(ร้อยละ)	การเปลี่ยนแปลง ปริมาณสินค้า(ร้อยละ)
	จำนวนผู้โดยสาร	ปริมาณสินค้า(ตัน)	จำนวนผู้โดยสาร	ปริมาณสินค้า(ตัน)		
นครราชสีมา	3,263,851	48,533	2,809,137	41,364	-13.93	-14.77

ที่มา:การรถไฟแห่งประเทศไทย

ตารางที่ 5.18 แสดงสถิติขนส่งทางอากาศจังหวัดนครราชสีมาช่วงแผนฯ 7

จังหวัด	จำนวน เที่ยวบิน	จำนวนผู้โดยสาร			การขนถ่ายสินค้า(กก.)		
		รวม	ออก	เข้า	รวม	ออก	เข้า
นครราชสีมา	687	103,730	49,706	54,024	269,584	127,331	142,253

ที่มา:กระทรวงคมนาคม

			33.62%
ปริมาณการขนส่งสินค้า	2,163,994 ตันทั่วทั้งภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ	1,194,087 ตัน เฉพาะ ภาคตะวันออกเฉียง เหนือตอนล่าง	ล ด ล 44.82%
การคมนาคมขนส่งทาง รถไฟ			
โครงข่ายรถไฟ	2 เส้นทางชุมทางภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ	2 เส้นทางชุมทางภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ	เท่าเดิม
ปริมาณผู้โดยสาร	3,253,851 คน	2,809,137 คน	ลดลง 13.93%
ปริมาณขนส่งสินค้า	48,533 ตัน	41,436 ตัน	ล ด ล 14.77%
การคมนาคมขนส่งทาง อากาศ			
สนามบิน	สนามบินในประเทศ	สนามบินระหว่าง ประเทศ	เพิ่มขึ้น
ปริมาณผู้โดยสาร		100,730 คน	
		269,584 กก.	
สรุป เมืองนครราชสีมา มีบทบาทด้านการคมนาคมทางถนนเพิ่มขึ้น แต่ด้านการขนส่งทางถนน ลดลง โดยส่วนใหญ่จำกัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ส่วนการคมนาคมขนส่งทาง รถไฟลดลง และการคมนาคมทางอากาศเพิ่มสูงขึ้นในช่วงปลายแผนฯ 7			

5.1.7 สรุปผลการพัฒนาที่ผ่านมาในแผนฯ 7

จากการศึกษาทั้งหมดสามารถสรุปบทบาทด้านต่าง ๆ ของเมืองนครราชสีมา
ในช่วงแผนฯ 7 ดังนี้

บทบาท	ช่วงต้นแผนฯ 7	ช่วงปลายแผนฯ 7
อุตสาหกรรม	มีบทบาทอุตสาหกรรมสูง	เป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรมที่มีบทบาทสูงขึ้น
การค้า บริการ	เป็นศูนย์กลางการค้า บริการ	เป็นศูนย์กลางการค้าบริการที่มีบทบาทสูงขึ้น
การศึกษา	เป็นศูนย์กลางการศึกษา	เป็นศูนย์กลางการศึกษาที่มีบทบาทสูงขึ้น
สาธารณสุข	เป็นศูนย์กลางสาธารณสุข	เป็นศูนย์กลางสาธารณสุขที่มีบทบาทสูงขึ้น
คมนาคมขนส่ง	เป็นศูนย์กลางการ	เป็นศูนย์กลางการคมนาคมทางถนนที่มีบทบาท

ส่ง	คมนาคมขนส่งทางถนน ทางรถไฟ ทางอากาศ	เพิ่มสูงขึ้น แต่บทบาทด้านการขนส่งทางถนนลดลง เป็นศูนย์กลางการคมนาคมขนส่งทางรถไฟที่มีบทบาทลดลง เป็นศูนย์กลางการคมนาคมขนส่งทางอากาศที่มีบทบาทเพิ่มสูงขึ้น
สรุป เมืองนครราชสีมาเป็นศูนย์กลางความเจริญในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีบทบาทเพิ่มสูงขึ้น		

5.2 บทบาทเมืองขอนแก่น

5.2.1 โครงสร้างของเมืองขอนแก่น

5.2.1.1 ลักษณะทางกายภาพ

ที่ตั้ง

เมืองขอนแก่น มีพื้นที่ในเขตวางผังเมืองรวมทั้งหมดประมาณ 228.02 ตารางกิโลเมตร โดยครอบคลุมพื้นที่เดิมเขตเทศบาลเมือง และบางส่วนของพื้นที่อีก 3 ตำบล มีระยะทางห่างจาก กทม. โดยทางรถยนต์ (ตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 2) ประมาณ 445 กม. และทางรถไฟประมาณ 450 กม. ทางอากาศ 55 นาที (แผนที่ที่ 5.10)

การใช้ที่ดิน

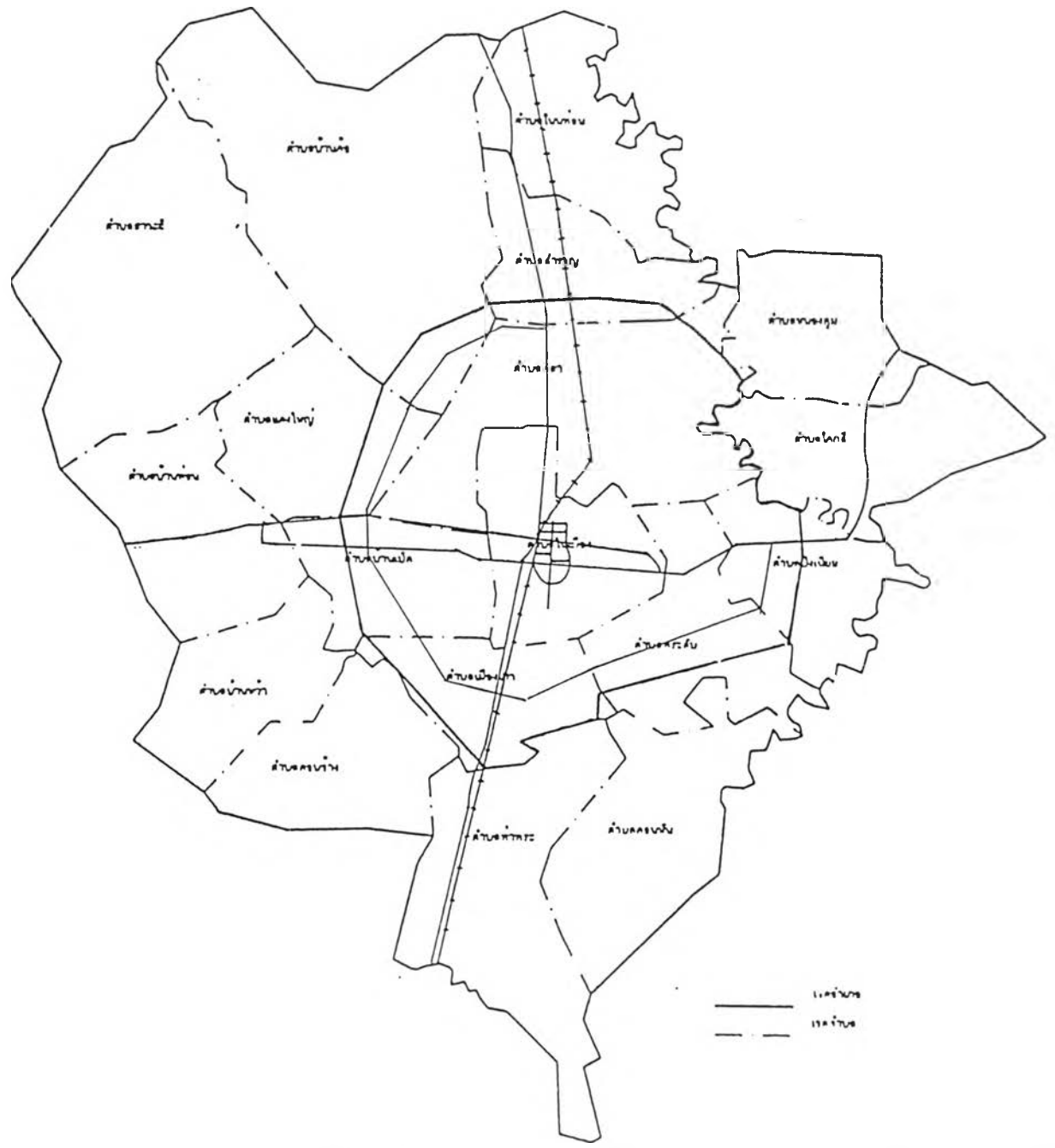
เมืองขอนแก่น มีลักษณะและรูปแบบการใช้ที่ดินที่ค่อนข้างชัดเจนและเป็นระเบียบ โดยเฉพาะสถาบันราชการ สถาบันการศึกษา บริเวณย่านพาณิชย์-ธุรกิจ และกิจการอุตสาหกรรม ซึ่งมีกระจายอยู่บ้าง แต่ส่วนใหญ่ แล้วได้รวมตัวกันอยู่บนถนนสายหลัก และเพื่อให้ชัดเจนขึ้น อาจกล่าวถึงสภาพการใช้ที่ดินในแต่ละส่วนที่ถูกแบ่งโดยทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 2 และ 12 ตัดกันกลางพื้นที่ดังนี้

-ด้านตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นที่ตั้งของศูนย์ราชการที่สำคัญทั้งระดับภาคและระดับจังหวัดและอำเภอ การใช้ที่ดินประเภทนี้ที่หนาแน่นอยู่ภายในวงรอบของถนนประชาสโมสร บรรจบกับถนนกสิกรทุ่งสร้าง-ถนนหลังศูนย์ราชการ และถนนเทพารักษ์ การใช้ที่ดินประเภทพาณิชยกรรม มีอยู่ตามแนวถนนประชาสโมสร ถนนเทพารักษ์ และแนวทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 2 สำหรับการใช้ที่ดินเพื่อพักอาศัยที่อยู่ทั่วไป โดยเฉพาะแนวถนนกสิกรทุ่งสร้าง ถนนประชาสโมสร และริมฝั่งทุ่งสร้าง และบริเวณด้านเหนือของพื้นที่เป็นเขตทหาร

-ด้านตะวันตกเฉียงเหนือ เป็นการใช้ที่ดินประเภทสถาบันการศึกษาเป็นส่วนใหญ่ เป็นที่ตั้งมหาวิทยาลัยขอนแก่น มีการใช้ที่ดินเพื่อการอยู่อาศัยเกาะกลุ่มหนาแน่นบางบริเวณ และตามแนวทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 12 เป็นที่ดินประเภทพาณิชยกรรม นอกจากนี้ด้านตะวันตกของพื้นที่ส่วนนี้เป็นที่ตั้งสนามบินพาณิชย์และเขตทหาร

-ด้านตะวันออกเฉียงใต้ เป็นบริเวณที่มีการใช้ที่ดินที่หนาแน่นมากกว่าด้านอื่นๆ ของเมือง เป็นบริเวณที่มีอาคารหลายประเภทตั้งอยู่ แต่มีการใช้ที่ดินค่อนข้างชัดเจน เช่นบริเวณการใช้ที่ดินเพื่อพาณิชย์-ธุรกิจ มีอยู่หนาแน่นตามแนวถนนประชาสโมสร ถนนพิมพสุต ถนนอำนาจย์ ถนนศรีจันทร์ ถนนหน้าเมือง ถนนกลางเมืองและถนนหลังเมือง อาคารอุตสาหกรรมอยู่บริเวณริมทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 2 เป็นต้น

-ด้านตะวันตกเฉียงใต้ ส่วนใหญ่ของพื้นที่ยังเป็นพื้นที่เพาะปลูก มีการพัฒนาน้อยกว่าส่วนอื่นๆ มีอาคารพาณิชย์ตามแนวทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 2 และถนนมะลิวัลย์ และทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 12

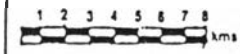

บทบาทเมืองศูนย์กลางความเจริญในภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
กรณีศึกษา:เมืองนครราชสีมา และเมืองขอนแก่น

แผนที่ที่ 5.10 แสดงพื้นที่ชุมชนเมืองขอนแก่นที่ใช้ในการศึกษา

สัญลักษณ์ :

มาตราส่วน: ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่มา:กรมผังเมือง

การใช้ประโยชน์ที่ดินในอนาคตจากผังเมืองรวม

การใช้ประโยชน์ที่ดินในอนาคตจากผังเมืองรวม คาดว่าการใช้ที่ดินประเภทการศึกษา สถาบันราชการ และพาณิชยกรรมจะมีสัดส่วนมากกว่ารองลงมาจากที่อยู่อาศัย โดยประเภทการใช้ที่ดินที่มีการขยายตัวของสูงกว่าการใช้ที่ดินประเภทอื่นๆ (ไม่รวมประเภทที่อยู่อาศัย) ได้แก่ การศึกษา ร้อยละ 92.32 พาณิชยกรรม ร้อยละ 106.78 และอุตสาหกรรม ร้อยละ 20.72 ยกเว้นสถาบันราชการที่มีการใช้ที่ดินในอนาคตลดลงร้อยละ 37.82 แสดงให้เห็นว่าเมืองขอนแก่นมีการรองรับการขยายตัวของบทบาทด้านการศึกษา การค้าบริการ และอุตสาหกรรมมากที่สุด ดังนั้นจึงได้มีการรองรับการพื้นที่ขยายตัวของเมืองประเภทต่างๆ ไว้ ได้แก่ทางด้านตะวันออกเฉียงใต้ ตะวันตกเฉียงใต้ และทางทิศเหนือของเมืองเป็นพื้นที่สำหรับการขยายตัวการใช้ที่ดินประเภทที่อยู่อาศัย บริเวณรอบๆ ศูนย์กลางเมือง(ตำบลในเมือง)เป็นที่พื้นที่รองรับการขยายตัวของการใช้ที่ดินประเภทพาณิชยกรรม ทางด้านใต้เมืองของเมืองเป็นที่รองรับอุตสาหกรรม เนื่องจากคาดว่าเมืองขอนแก่นในอนาคตจะมีทิศทางการขยายตัวดังต่อไปนี้ (ตารางที่ 5.19 และแผนที่ที่ 5.11)

แนวโน้มและทิศทางการขยายตัวของเมือง

ชุมชนเมืองขอนแก่นมีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะในเขตเทศบาลนคร การขยายตัวของชุมชนจะเกาะตัวตามแนวถนนสายหลัก ได้แก่ ถนนมิตรภาพ ถนนมะลิวัลย์ และถนนศรีจันทร์ นอกจากนี้ยังคาดว่าจากการตัดทางเลี่ยงเมือง จะเป็นปัจจัยที่จะทำให้ชุมชนขยายตัวในพื้นที่ดังกล่าว พื้นที่ที่มีการขยายตัวของเมืองมากที่สุด ได้แก่ (แผนที่ที่ 5.12)

พื้นที่ด้านตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งนับได้ว่าเป็นศูนย์กลางของเมืองด้านพาณิชย์-ธุรกิจต่างๆ กิจกรรมด้านที่ได้มีจำนวนเพิ่มขึ้นมาก และรอบโครงการมีหมู่บ้านจัดสรรเกิดขึ้นอย่างหนาแน่น

พื้นที่ด้านตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งเป็นศูนย์กลางการบริหารของเมือง มีแนวโน้มการขยายตัวค่อนข้างสูงเช่นกัน โดยเฉพาะบริเวณพักอาศัย ทั้งนี้เพราะมีกิจกรรมหมู่บ้านจัดสรรเกิดขึ้นหลายแห่ง

พื้นที่ด้านตะวันตกเฉียงใต้ ซึ่งปัจจุบันยังคงเป็นพื้นที่เพาะปลูก จึงมีพื้นที่ว่างอีกมากในพื้นที่มีหนองน้ำใหญ่ พื้นที่รอบหนองน้ำเริ่มมีนักธุรกิจเตรียมที่จะเข้าไปดำเนินการ จึงคาดว่าในอนาคตจะมีแนวโน้มการขยายตัวค่อนข้างสูง

พื้นที่ด้านตะวันตกเฉียงเหนือซึ่งเป็นพื้นที่สถาบันการศึกษาเป็นส่วนใหญ่ นั้น ตามแนวทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 2 อาจมีการขยายตัวด้านอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้น

ข้อจำกัดในการขยายตัวของเมือง

ลักษณะของเมืองทางด้านตะวันออก ตามแนวทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 2 จะมีทางรถไฟคู่ขนาดตามแนวทาง ทำให้การขยายตัวของเมืองถูกปิดกั้นด้วยทางรถไฟ นอกจากนี้แล้ว แนวของทางรถไฟยังเป็นตัวปิดกั้นการไหลของน้ำตามธรรมชาติ ทำให้พื้นที่ที่อยู่ตามแนวของทางรถไฟ มีลักษณะเป็นที่ลุ่มน้ำท่วมขัง ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการขยายตัวของเมือง

ตารางที่ 5.19 แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดินภายในเขตผังเมืองรวมขอนแก่นในปัจจุบันและอนาคต

ประเภทกา	พ.ศ.2542		พ.ศ.2551		การเติบโต
	ไร่	ร้อยละ	ไร่	ร้อยละ	
ที่อยู่อาศัย	11,431.75	8.70	36,365.00	27.52	218.11
พาณิชยกรรม	1,663.59	1.27	3,440.00	2.60	106.78
สถาบันราช	6,819.00	5.19	4,240.00	3.21	- 37.82
อุตสาหกรรม	2,377.36	1.81	2,870.00	2.17	20.72
ศาสนสถาน	697.8	0.53	750.00	0.57	7.48
สถานศึกษา	3,437.00	2.61	6,610.00	5.00	92.32
เกษตรกรรม	105,025.51	79.90	77,880.00	58.93	- 25.85
รวม	131,452.01	100.00	132,155.00	100.00	0.53

ที่มา:กรมผังเมือง

แผนผังกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินตามที่ตั้งเมืองประเทศ
และแสดงโครงการคมนาคมขนส่งทางบก
ฉบับที่ 432 (พ.ศ. 2542)
ออกตามความในพระราชบัญญัติผังเมือง พ.ศ. 2518

แผนที่ที่ 5.11 แสดงผังเมืองรวมขอนแก่น

0 0.5 1 กิโลเมตร

สัญลักษณ์

	เขตแดนประเทศ
	เขตแดนระหว่างประเทศ
	เขตแดนจังหวัด
	เขตแดนอำเภอ
	เขตแดนตำบล
	โครงข่ายการคมนาคม
	โครงข่ายการขนส่งทางรถไฟ
	ท่าอากาศยาน
	ท่าเรือ
	น้ำ
	เส้นระดับความสูง

	1 เขตเมือง
	2 เขตเมืองเก่า
	3 เขตเมืองใหม่
	4 เขตเมืองอุตสาหกรรม
	5 เขตเมืองเกษตรกรรม
	6 เขตเมืองอนุรักษ์
	7 เขตเมืองอุตสาหกรรมเบา
	8 เขตเมืองอุตสาหกรรมหนัก
	9 เขตเมืองอุตสาหกรรมหนักและอุตสาหกรรมต่อเนื่อง
	10 เขตเมืองอุตสาหกรรมหนักและอุตสาหกรรมต่อเนื่อง
	11 เขตเมืองอุตสาหกรรมหนักและอุตสาหกรรมต่อเนื่อง
	12 เขตเมืองอุตสาหกรรมหนักและอุตสาหกรรมต่อเนื่อง
	13 เขตเมืองอุตสาหกรรมหนักและอุตสาหกรรมต่อเนื่อง
	14 เขตเมืองอุตสาหกรรมหนักและอุตสาหกรรมต่อเนื่อง

เขตเมืองอุตสาหกรรม

1. เขตเมืองอุตสาหกรรม	พื้นที่ไม่เกิน 100 ไร่
2. เขตเมืองอุตสาหกรรม	พื้นที่ไม่เกิน 200 ไร่
3. เขตเมืองอุตสาหกรรม	พื้นที่ไม่เกิน 300 ไร่
4. เขตเมืองอุตสาหกรรม	พื้นที่ไม่เกิน 400 ไร่
5. เขตเมืองอุตสาหกรรม	พื้นที่ไม่เกิน 500 ไร่
6. เขตเมืองอุตสาหกรรม	พื้นที่ไม่เกิน 600 ไร่
7. เขตเมืองอุตสาหกรรม	พื้นที่ไม่เกิน 700 ไร่
8. เขตเมืองอุตสาหกรรม	พื้นที่ไม่เกิน 800 ไร่
9. เขตเมืองอุตสาหกรรม	พื้นที่ไม่เกิน 900 ไร่
10. เขตเมืองอุตสาหกรรม	พื้นที่ไม่เกิน 1,000 ไร่

พื้นที่เมืองเก่า

พื้นที่เมืองใหม่

พื้นที่เมืองอุตสาหกรรม

พื้นที่เมืองอนุรักษ์

พื้นที่เมืองอุตสาหกรรมเบา

พื้นที่เมืองอุตสาหกรรมหนัก

พื้นที่เมืองอุตสาหกรรมหนักและอุตสาหกรรมต่อเนื่อง

พื้นที่เมืองอุตสาหกรรมหนักและอุตสาหกรรมต่อเนื่อง

พื้นที่เมืองอุตสาหกรรมหนักและอุตสาหกรรมต่อเนื่อง

พื้นที่เมืองอุตสาหกรรมหนักและอุตสาหกรรมต่อเนื่อง

พื้นที่เมืองอุตสาหกรรมหนักและอุตสาหกรรมต่อเนื่อง

พื้นที่เมืองอุตสาหกรรมหนักและอุตสาหกรรมต่อเนื่อง

พื้นที่เมืองอุตสาหกรรมหนักและอุตสาหกรรมต่อเนื่อง

พื้นที่เมืองอุตสาหกรรมหนักและอุตสาหกรรมต่อเนื่อง

พื้นที่เมืองอุตสาหกรรมหนักและอุตสาหกรรมต่อเนื่อง

พื้นที่เมืองอุตสาหกรรมหนักและอุตสาหกรรมต่อเนื่อง

พื้นที่เมืองอุตสาหกรรมหนักและอุตสาหกรรมต่อเนื่อง

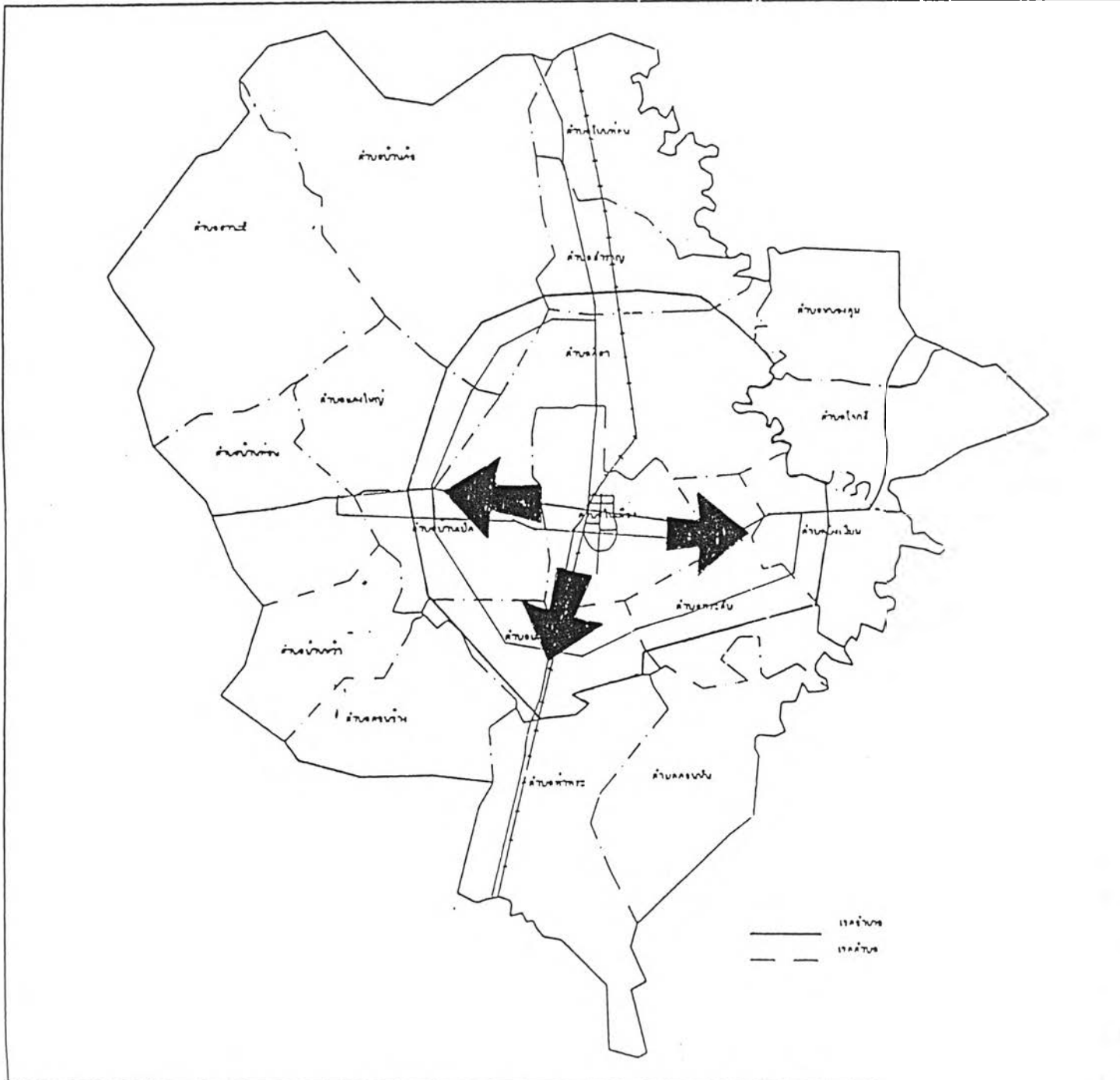
กรมโยธาธิการและผังเมือง
กรุงเทพฯ

นายสมชาย ใจหาย
ผู้อำนวยการ

นายสมชาย ใจหาย
ผู้อำนวยการ

นายสมชาย ใจหาย
ผู้อำนวยการ

นายสมชาย ใจหาย
ผู้อำนวยการ

บทบาทเมืองศูนย์กลางความเจริญในภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
กรณีศึกษา:เมืองนครราชสีมา และเมืองขอนแก่น

แผนที่ที่ 5.12 แสดงแนวโน้มและทิศทางการขยายตัวของเมือง

สัญลักษณ์ :

มาตราส่วน:

ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่มา:กรมผังเมือง

ลักษณะทางด้านทิศตะวันออกของเมือง ทางด้านตอนเหนือและตอนใต้จะมีบึงขนาดใหญ่ คือ บึงกลีกรทุ่งสร้าง และบึงแก่นนคร ตามลำดับ เป็นตัวปิดกั้นการขยายตัวของชุมชนไม่ให้เกิดความต่อเนื่อง

ลักษณะของเมืองทางด้านทิศตะวันตกเฉียงใต้ พื้นที่โดยส่วนใหญ่จะเป็นสถานที่ราชการและมหาวิทยาลัยขอนแก่น ซึ่งมีพื้นที่ครอบคลุมขนาดใหญ่ ทำให้เกิดการปิดกั้นการขยายตัวของเมืองออกไปพื้นที่รอบนอก (แผนที่ที่ 5.13)

5.2.1.2 ลักษณะทางเศรษฐกิจ

ในช่วงต้นแผนฯ 7 (พ.ศ.2536) รายรับของเมืองขอนแก่นทั้งสิ้น 242.7 ล้านบาท โดยเก็บได้จากเงินอุดหนุนเฉพาะกิจมากที่สุด รองลงมาได้แก่ ภาษีอากร และเงินอุดหนุนทั่วไป และในช่วงปลายแผนฯ 7 (พ.ศ.2540) รายรับของเมืองเพิ่มขึ้น ร้อยละ 54.10 หรือมีรายรับทั้งสิ้น 374.1 ล้านบาท โดยเก็บได้จากภาษีอากรมากที่สุด รองลงมาได้แก่ เงินอุดหนุนทั่วไปและเงินอุดหนุนเฉพาะกิจ แสดงให้เห็นว่ารายรับส่วนใหญ่ในช่วงต้นแผนฯ 7 มาจากรัฐ ในขณะที่ช่วงปลายแผนฯ 7 รายรับส่วนใหญ่มาจากเมืองขอนแก่นเอง

ในช่วงต้นแผนฯ 7 พบว่ารายจ่ายของเมืองทั้งหมด 236.5 ล้านบาท เป็นรายจ่ายจากเงินอุดหนุนเฉพาะกิจมากที่สุด รองลงมาได้แก่ จ่ายจากค่าครุภัณฑ์ ที่ดิน และสิ่งก่อสร้าง และเงินเดือนและค่าจ้างประจำ และในช่วงปลายแผนฯ 7 พบว่ารายจ่ายของเมืองทั้งหมด เพิ่มขึ้น 54.15 หรือ เพิ่มขึ้นเป็น 364.7 ล้านบาท เป็นรายจ่ายเพื่อเงินเดือนและค่าจ้างประจำมากที่สุด รองลงมาได้แก่ รายจ่ายจากเงินอุดหนุนเฉพาะกิจ และ ค่าครุภัณฑ์ ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง

ซึ่งในช่วงต้นแผนฯ 7 เมืองขอนแก่นมีรายรับมากกว่ารายจ่าย 6.2 ล้านบาท และในช่วงปลายแผนฯ 7 เมืองขอนแก่นมีรายรับมากกว่ารายจ่าย 9.4 ล้านบาท แสดงว่าสถานะทางการคลังของเมืองขอนแก่นมีฐานะดีขึ้น (ตารางที่ 5.20 และ 5.21)

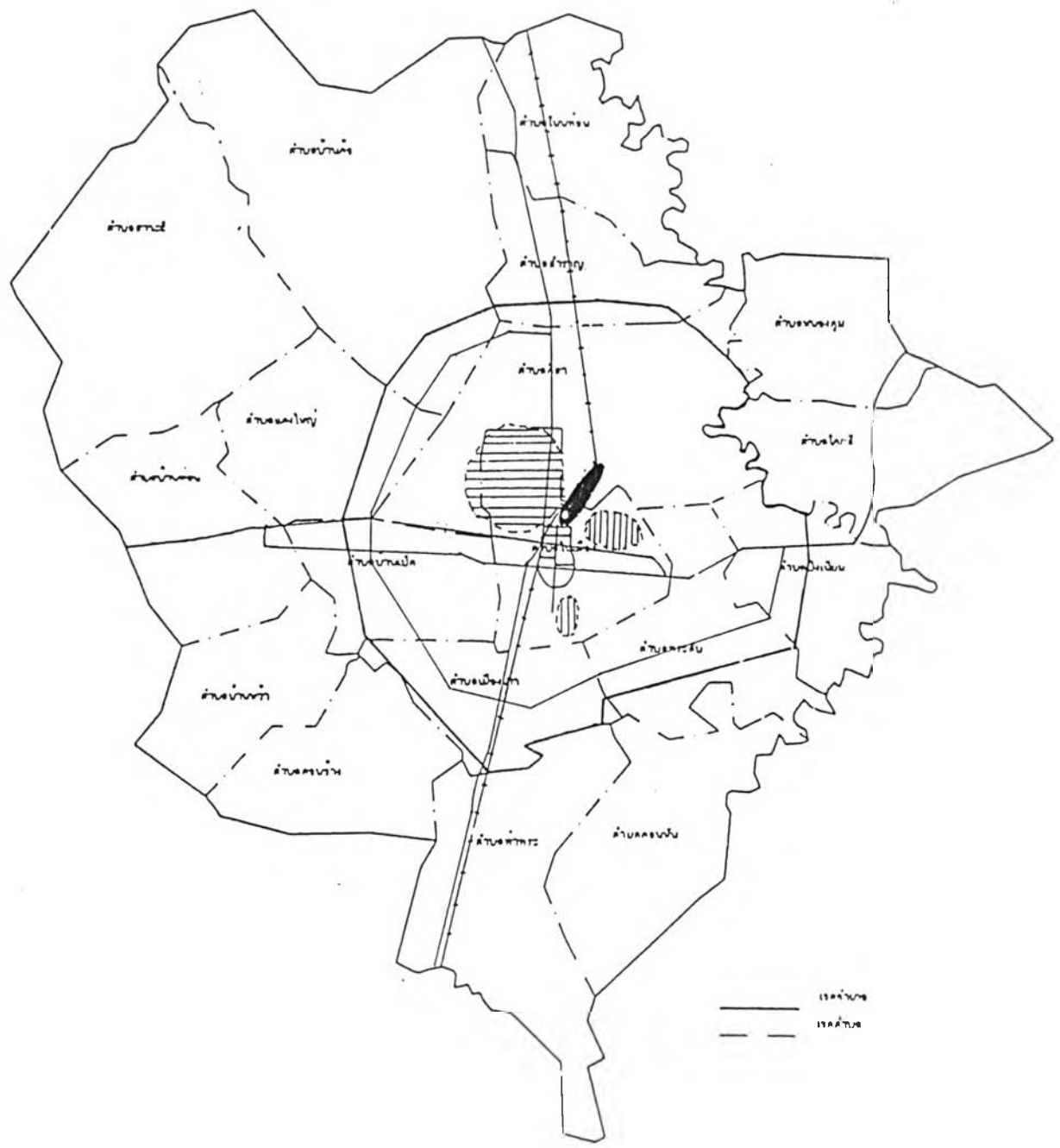
5.2.1.3 ลักษณะประชากร

ขนาดและการกระจายตัวของประชากรเมือง

ช่วงต้นแผนฯ 7 (พ.ศ. 2535) เมืองขอนแก่นมีประชากร 254,783 คน ประชากรส่วนใหญ่ในเมืองขอนแก่น อาศัยอยู่มากในตำบลในเมืองมากที่สุด คือ ตำบลในเมือง รองลงมาได้แก่ ตำบลศิลา ท่าพระ บ้านเป็ด พระลับ ในช่วงปลายแผนฯ 7 (พ.ศ. 2542) เมืองขอนแก่น มีจำนวนประชากร 288,699 คน หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 13.31 โดยประชากรกระจุกตัวอยู่ในตำบลในเมือง ศิลา บ้านเป็ด เมืองเก่า ท่าพระ มากตามลำดับ สาเหตุที่ประชากรกระจุกตัวมาก เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีความสัมพันธ์และมีความต่อเนื่อง เนื่องจากเป็นพื้นที่ศูนย์กลางเมืองและบริเวณใกล้เคียง และเป็นพื้นที่ตามทางหลวงหมายเลข 2 และ 12 ซึ่งเป็นถนนสายสำคัญของเมือง (ตารางที่ 5.22 แผนภูมิที่ 5.12 และแผนที่ที่ 5.14 และ 5.15)

ความหนาแน่นประชากร

จากการพิจารณาชุมชนเมืองขอนแก่นพบชุมชนเมืองขอนแก่นในช่วงต้นแผนฯ 7 และปลายแผนฯ 7 มีความหนาแน่นประชากรประมาณ 409.83 และ 464.38 คน/ตร.กม.ตาม

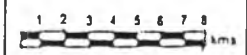
บทบาทเมืองศูนย์กลางความเจริญในภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
กรณีศึกษา:เมืองนครราชสีมา และเมืองขอนแก่น

แผนที่ที่ 5.13 แสดงข้อจำกัดและการขยายตัวของเมือง

สัญลักษณ์ :

- มหาวิทยาลัย
- บึงขนาดใหญ่
- ที่ลุ่มน้ำท่วมซ้ำ

มาตราส่วน: ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่มา:กรมผังเมือง

ตารางที่ 5.20 แสดงรายรับของเทศบาลนครขอนแก่นช่วงแผนฯ 7 (พ.ศ.2536 และ 2540)

ประเภทรายรับ	ปีพ.ศ.2536	ร้อยละ	ปีพ.ศ.2540	ร้อยละ	การเติบโต (ร้อยละ)
ภาษีอากร	87,259,495.54	35.94	154,186,583.86	41.21	76.70
ค่าธรรมเนียม ค่าปรับ	8,199,476.65	3.38	13,558,734.30	3.62	65.36
ทรัพย์สิน	9,541,255.13	3.93	12,467,012.32	3.33	30.66
สาธารณูปโภค	1,545,040.16	0.64	2,284,999.44	0.61	47.89
เบ็ดเตล็ด	2,068,673.17	0.85	3,453,459.22	0.92	66.94
รวมรายได้ 5 หมวด	108,613,940.65	44.73	185,950,789.14	49.70	71.20
เงินอุดหนุนทั่วไป	20,333,285.00	8.37	119,738,607.99	32.00	488.88
เงินอุดหนุนเฉพาะกิจ	113,849,049.50	46.89	68,457,883.90	18.30	-39.87
เงินอุดหนุนอื่นๆ	-	-	-	-	-
เงินสะสม	-	-	-	-	-
เงินกู้	-	-	-	-	-
รายรายได้พิเศษ	134,182,334.50	55.27	188,196,491.89	50.30	40.25
รวมรายรับทั้งสิ้น	242,796,275.15	100.00	374,147,281.03	100.00	54.10

ที่มา: สำนักบริหารราชการส่วนท้องถิ่น กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

ตารางที่ 5.21 แสดงรายจ่ายของเทศบาลนครขอนแก่นช่วงแผนฯ 7 (พ.ศ. 2536 และ 2540)

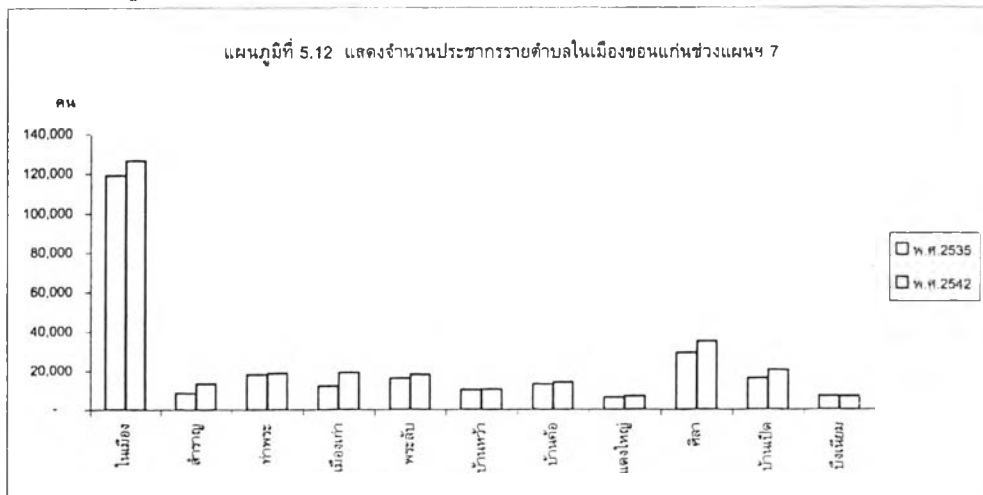
ประเภทรายจ่าย	ปีพ.ศ.2536	ร้อยละ	ปีพ.ศ.2540	ร้อยละ	การเติบโต (ร้อยละ)
รายจ่ายบกลาง	12,923,814.81	5.46	11,359,928.74	3.11	-12.10
เงินเดือน และค่าจ้างประจำ	26,918,692.63	11.38	103,161,005.00	28.29	283.23
ค่าจ้างชั่วคราว	13,365,109.62	5.65	27,550,062.91	7.55	106.13
ค่าตอบแทน วัสดุ และวัสดุ	19,029,616.51	8.04	51,777,402.00	14.20	172.09
ค่าสาธารณูปโภค	1,117,207.26	0.47	3,158,379.25	0.87	182.70
เงินอุดหนุน	463,186.00	0.20	357,968.50	0.10	-22.72
รายจ่ายอื่นๆ	9,162,319.90	3.87	3,600.00	0.00	-99.96
รวมรายจ่ายประจำ	70,056,131.91	29.61	186,008,417.66	51.00	165.51
ค่าครุภัณฑ์ ที่ดิน และสิ่งก่อสร้าง	38,474,359.78	16.26	64,699,099.00	17.74	68.16
รวมรายจ่ายเพื่อการลงทุน	38,474,359.78	16.26	64,699,099.00	17.74	68.16
จ่ายจากเงินอุดหนุนเฉพาะกิจ	115,140,418.96	48.67	102,644,998.00	28.14	-10.85
จ่ายจากเงินสะสม	-	-	-	-	-
จ่ายจากเงินกู้	-	-	-	-	-
รายจ่ายพิเศษ	115,140,418.96	48.67	102,644,998.00	28.14	-10.85
รวมรายจ่ายทั้งหมด	236,594,725.46	100.00	364,712,443.40	100.00	54.15

ที่มา: สำนักบริหารราชการส่วนท้องถิ่น กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

ตารางที่ 5.22 แสดงจำนวนประชากรรายตำบล เมืองขอนแก่นช่วงแผนฯ 7 (พ.ศ.2535 และ2542)

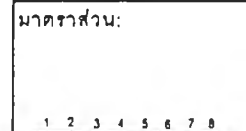
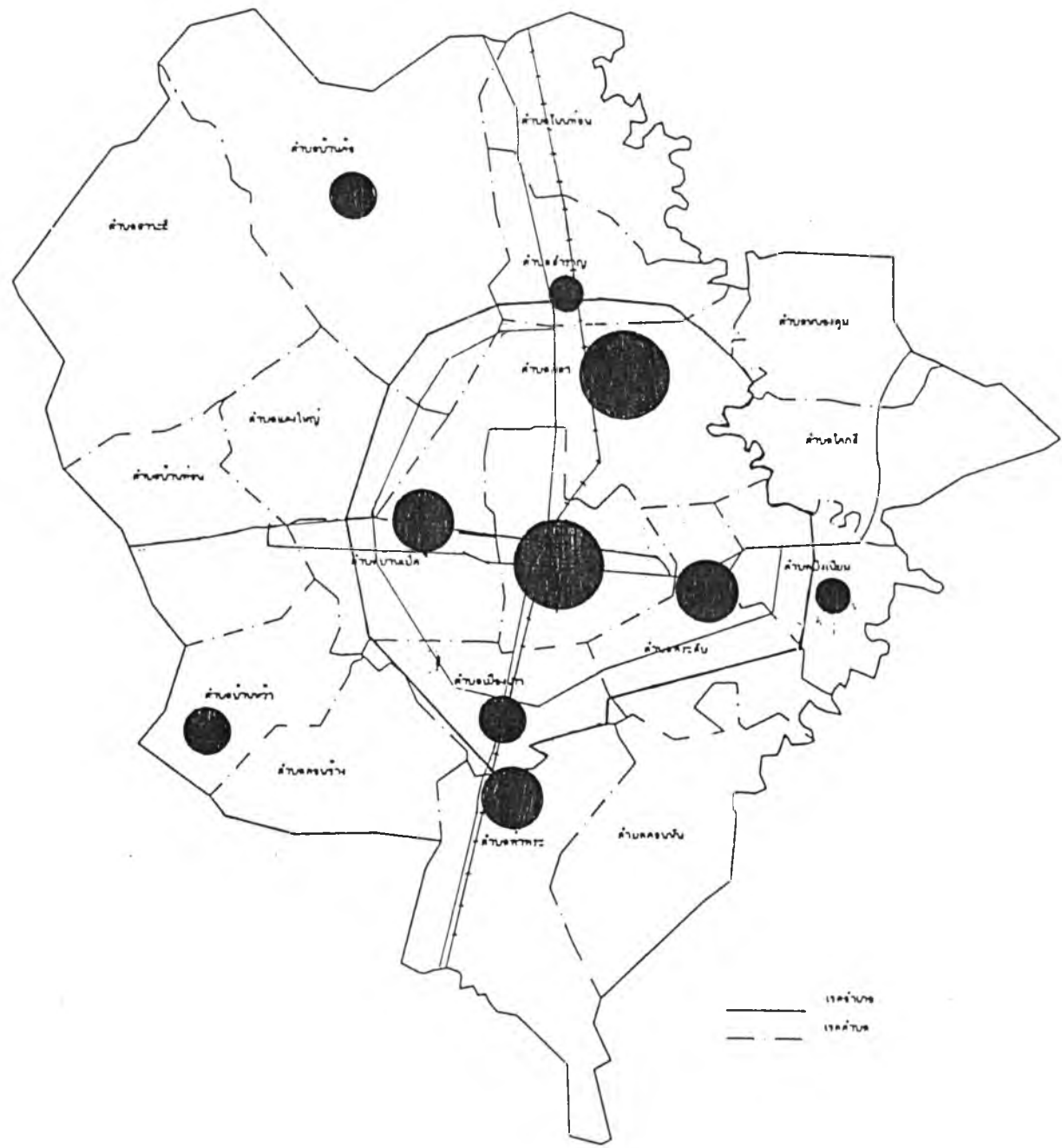
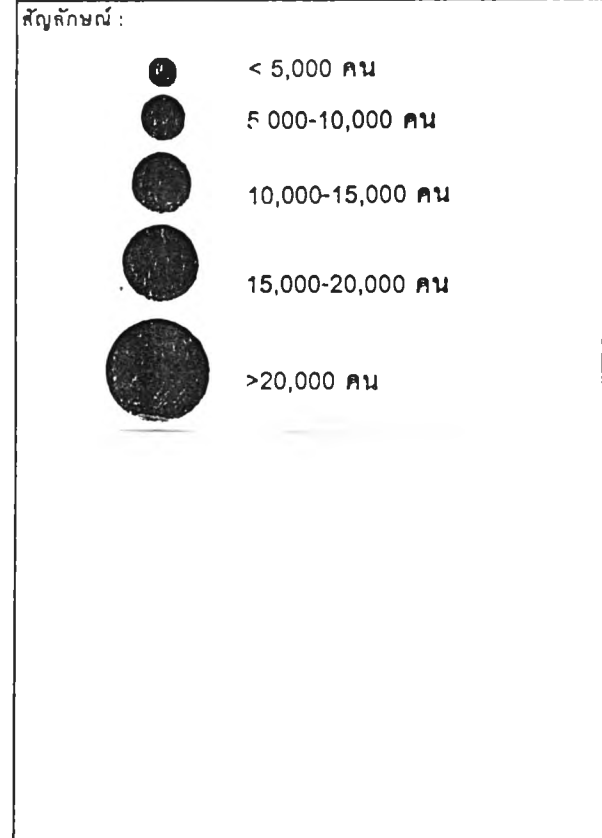
ตำบล	พื้นที่ ตร.กม.	ประชากร				ความหนาแน่นประชากร	ความหนาแน่นประชากร	การเปลี่ยนแปลง	การเปลี่ยนแปลง
		ปีพ.ศ.2535	ร้อยละ	ปีพ.ศ.2542	ร้อยละ	คน/ตร.กม. ปี พ.ศ.2535	คน/ตร.กม. ปี พ.ศ.2542	จากเดิม(ร้อยละ)	ทั้งหมด(ร้อยละ)
โนนเมือง	45.375	119,081	46.74	126,600	43.85	2,624.37	2,790.08	6.31	22.17
ลำราญ	49.278	8,568	3.36	13,285	4.60	173.87	269.59	55.05	13.91
ท่าพระ	66.375	17,927	7.04	18,580	6.44	270.09	279.92	3.64	1.93
เมืองเก่า	35.198	12,100	4.75	18,979	6.57	343.77	539.21	56.85	20.28
พระลับ	42.26	15,973	6.27	17,924	6.21	377.97	424.14	12.21	5.75
บ้านหว้า	45.255	10,152	3.98	10,302	3.57	224.33	227.64	1.48	0.44
บ้านค้อ	138.761	13,062	5.13	13,964	4.84	94.13	100.63	6.91	2.66
แดงใหญ่	40.227	6,170	2.42	6,739	2.33	153.38	167.52	9.22	1.68
ศิลา	77.437	29,046	11.40	34,976	12.12	375.09	451.67	20.42	17.48
บ้านเป็ด	40.277	15,920	6.25	20,390	7.06	395.26	506.24	28.08	13.18
บึงเนียม	41.23	6,784	2.66	6,960	2.41	164.54	168.81	2.59	0.52
รวม	621.673	254,783	100.00	288,699	100.00	409.83	464.39	13.31	100.00

ที่มา:ทะเบียนราษฎร กรมการปกครอง

บทบาทเมืองศูนย์กลางความเจริญในภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
กรณีศึกษา:เมืองนครราชสีมา และเมืองขอนแก่น

แผนที่ที่ 5.14 แสดงขนาดประชากรเมืองขอนแก่น พ.ศ. 2535

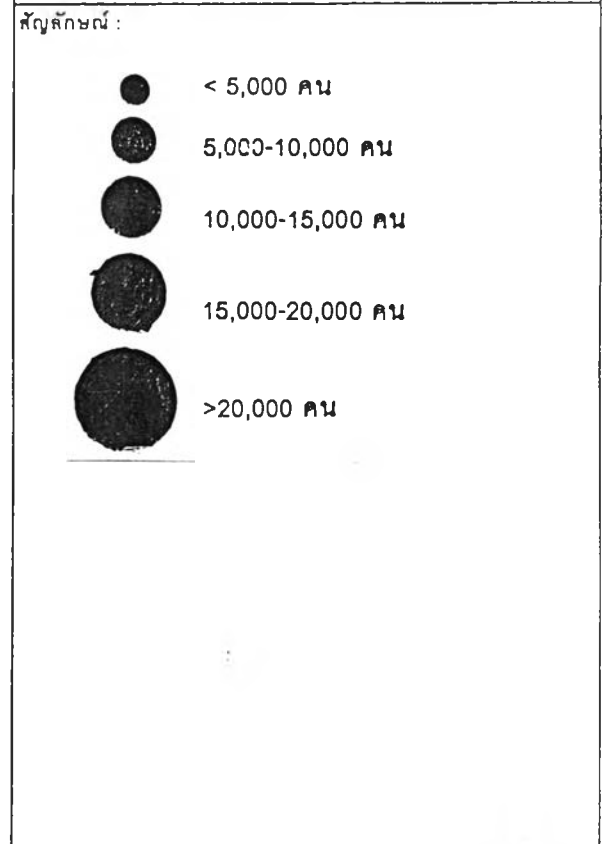
ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่มา:กรมการปกครอง

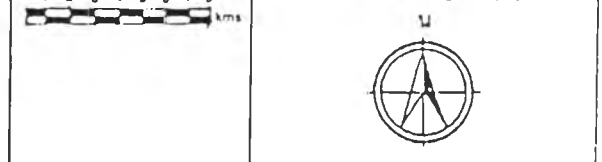
บทบาทเมืองศูนย์กลางความเจริญในภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
กรณีศึกษา: เมืองนครราชสีมา และเมืองขอนแก่น

แผนที่ที่ 5.15 แสดงขนาดประชากรเมืองขอนแก่น พ.ศ. 2542

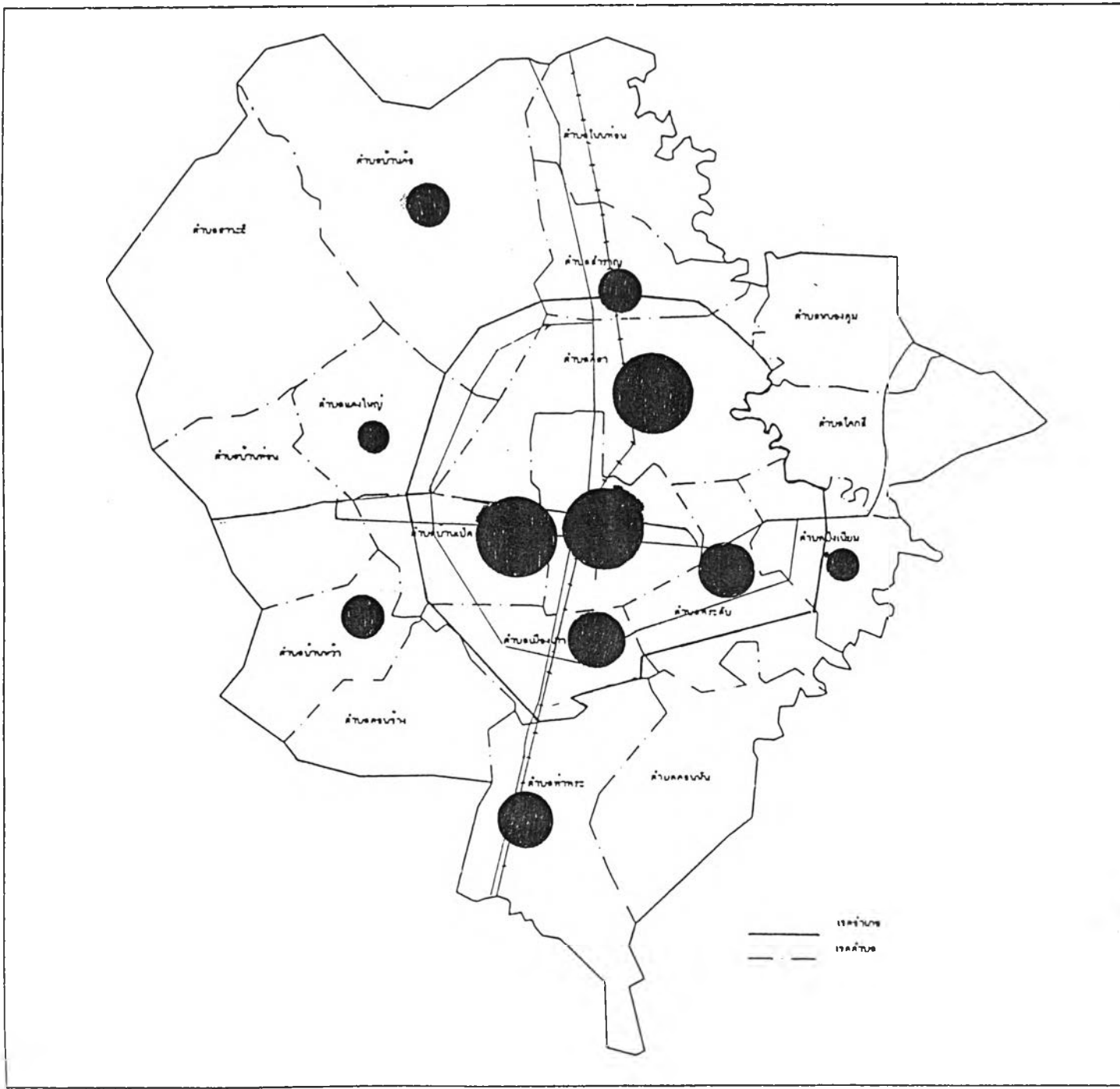

มาตราส่วน: 1 2 3 4 5 6 7 8 9 kms

ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่มา: กรมการปกครอง

ลำดับ ตำบลที่มีความหนาแน่นประชากรมากที่สุดในช่วง 2 ปี ได้แก่ ตำบลในเมือง เนื่องจากเป็นศูนย์กลางของเมืองและเป็นเขตเทศบาล ส่วนตำบลที่มีความหนาแน่นรองลงมา เป็นตำบลที่อยู่ในบริเวณต่อเนื่องจากตำบลในเมือง ได้แก่ ตำบลเมืองเก่า ตำบลบ้านเปิด ตำบลศิลา ตำบลพระลับ ส่วนตำบลที่มีความหนาแน่นน้อยส่วนใหญ่เป็นตำบลที่อยู่ห่างไกลจากศูนย์กลางชุมชน เช่น ตำบลบึงเนียม บ้านค้อ

การคาดการณ์ประชากรในอนาคต

จากจำนวนประชากรพ.ศ. 2542 สามารถนำมาคาดการณ์ประชากรในอนาคตโดยใช้ อัตราการเติบโตของประชากรเพื่อคำนวณการเติบโตของเมือง ดังนั้นในระยะเวลา 20 ปี (เป็นระยะเวลาที่นานพอที่นโยบายการพัฒนาต่างๆ จะประสบผลสำเร็จ) ประชากรเมืองขอนแก่นจะมีทั้งหมด 412,588 คน

5.2.1.4 โครงสร้างพื้นฐาน

โครงข่ายคมนาคม

เมืองขอนแก่น สามารถติดต่อกับจังหวัดต่างๆ ในภาคและนอกภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้ทั้งทางถนน ทางรถไฟ และทางอากาศ ดังต่อไปนี้

ทางถนน

-ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 2 เป็นทางหลวงสายประธาน สระบุรี-นครราชสีมา-ขอนแก่น-อุดรธานี-หนองคาย

-ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 12 เป็นทางหลวงสายหลักที่เชื่อมภาคตะวันออกเฉียงเหนือกับภาคเหนือ จากจังหวัดขอนแก่น ไปจังหวัดเพชรบูรณ์ผ่านอำเภอกชุมแพ และสามารถติดต่อไปยังจังหวัดเลยได้

-ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 208 เป็นทางหลวงสายหลักเชื่อมจังหวัดขอนแก่นกับจังหวัดมหาสารคาม

-ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 209 เป็นทางหลวงสายหลักเชื่อมจังหวัดขอนแก่น-มหาสารคาม-กาฬสินธุ์

ระบบถนน ภายในเมืองขอนแก่นมีลักษณะเป็นตารางสี่เหลี่ยม โดยมีถนนสายหลักที่ใช้ในการสัญจรภายในเมือง ดังนี้คือ ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 2 (ถนนมิตรภาพ) ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 12 (ถนนมะลิวัลย์) ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 209 (สายขอนแก่น-กาฬสินธุ์) ถนนกสิกรทุ่งสร้าง ถนนหน้าเมือง ถนนกลางเมือง ถนนหลังเมือง ถนนประชาสโมสร ถนนศรีจันทร์

การจราจรในเมืองขอนแก่น โดยทั่วไปอยู่ในขั้นสะดวกและคล่องตัวพอสมควร เนื่องจากระบบโครงข่ายถนนมีลักษณะเป็นตารางหมากรุกสามารถเข้าถึงพื้นที่ได้สะดวก โดยถนนสายสำคัญ ๆ ที่มีปัญหาการจราจรติดขัดบ้างช่วง คือ ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 2 (ถนนมิตรภาพ) ถนนหน้าเมือง ถนนกลางเมือง ซึ่งอยู่ในแนวเหนือ-ใต้ ส่วนในแนวตะวันออก-ตะวันตก คือ ถนนประชาสโมสร และถนนศรีจันทร์ เนื่องจากผลของความเจริญเติบโตของชุมชนมี

การขยายตัว มาทางด้านตะวันตกของเมืองทำให้มีกิจกรรมหลายประเภทเกิดขึ้นทั้งสองข้างของถนนจึงทำให้ประเภทและหน้าที่ของถนนเปลี่ยนไป

ทางรถไฟ เมืองขอนแก่นมีเส้นทางกรุงเทพ-นครราชสีมา-ขอนแก่น-อุดรธานี-หนองคาย เป็นเส้นทางเชื่อมโยงจังหวัดตอนบนและตอนกลางของภาคเพียงสายเดียว

ทางอากาศ สนามบินขอนแก่น ตั้งห่างจากตัวเมืองตามเส้นทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 12 (ขอนแก่น-ชุมแพ) ประมาณ 8 กิโลเมตร บริษัทการบินไทย จำกัด ได้ให้บริการเที่ยวบินเป็นประจำทุกวัน ไป-กลับ ขอนแก่น-กรุงเทพฯ วันละ 5 เที่ยวบิน ใช้เวลาประมาณ 50 นาที ซึ่งในปัจจุบันได้ถูกยกระดับให้เป็นสนามบินนานาชาติแล้ว

การไฟฟ้า

การไฟฟ้าภายในเมืองขอนแก่นดำเนินการโดยการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค โดยมีสถานีควบคุมการจ่ายไฟฟ้าอยู่ที่ถนนเหล่าญาติ การจำหน่ายกระแสไฟฟ้าสามารถจ่ายให้กับพื้นที่ในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาล

การประปา

การประปาในเมืองขอนแก่น ดำเนินการโดยการประปาส่วนภูมิภาค มีพื้นที่ให้บริการประมาณ 120 ตารางกิโลเมตร มีแหล่งน้ำดิบสำหรับการผลิตน้ำประปา

การกำจัดขยะมูลฝอย

สภาพปัจจุบันการจัดเก็บขยะมูลฝอยในเขตเมืองขอนแก่น ดำเนินการโดยเทศบาลเมืองขอนแก่น มีสถานที่ทิ้งขยะที่ตำบลสำราญ ปริมาณขยะมูลฝอยเฉลี่ยต่อวันละประมาณ 70 ตัน จำนวนรถเก็บขยะ 14 คัน โดยวิธีการกำจัดขยะแบบฝังกลบ

การศึกษา

ภายในเมืองขอนแก่น มีสถานศึกษาทั้งสิ้น 86 แห่ง เป็นของภาครัฐ 67 แห่ง และของเอกชน 18 แห่ง โดยสถานศึกษาส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในเขตเทศบาล (แผนที่ที่ 5.16)

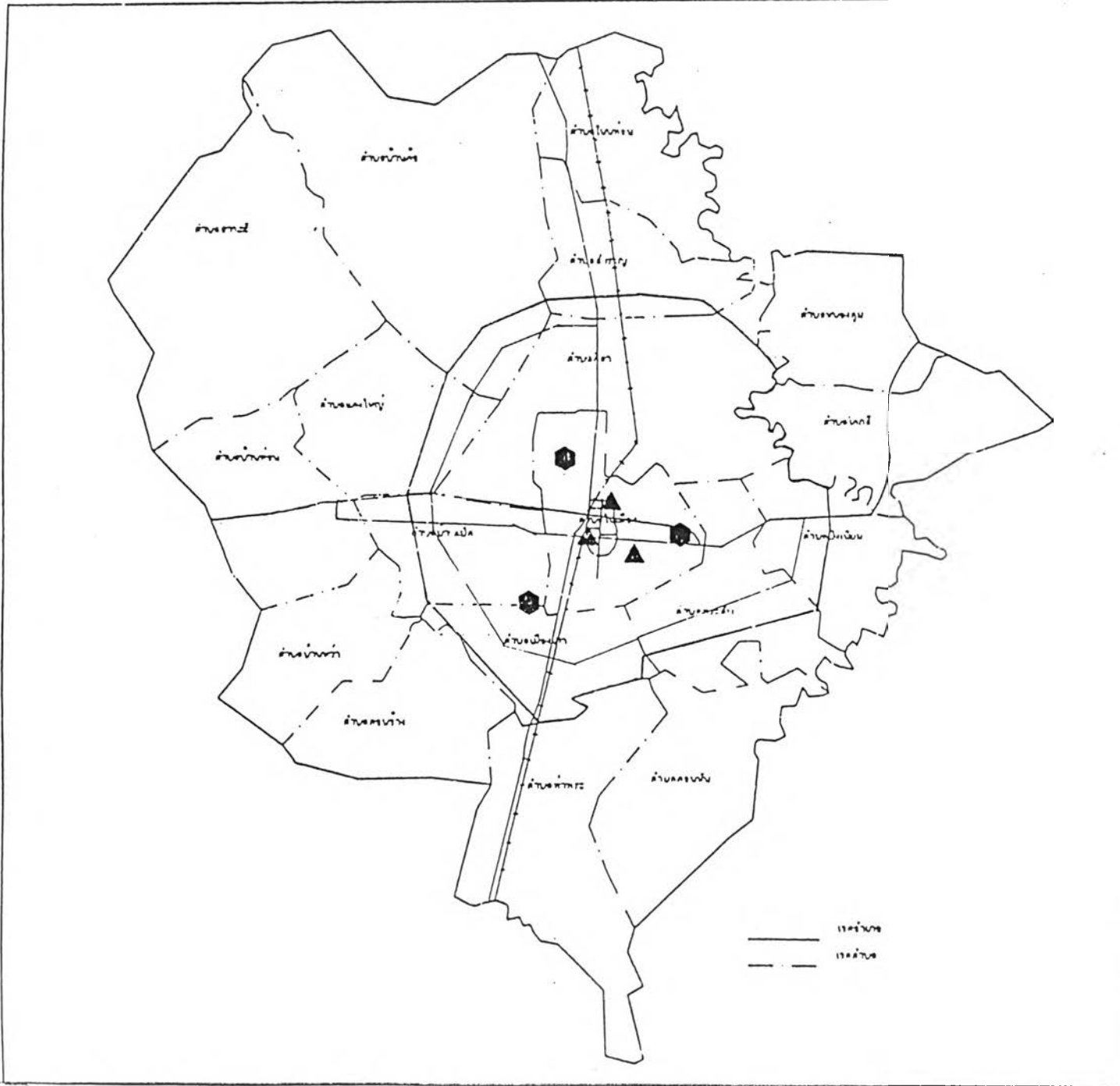
สาธารณสุข

ในเมืองขอนแก่น มีโรงพยาบาลของรัฐ 5 แห่ง โรงพยาบาลเอกชน 7 แห่ง และคลินิก 156 แห่ง (แผนที่ที่ 5.17)

5.2.2 บทบาทด้านอุตสาหกรรม

5.2.2.1 นิคมอุตสาหกรรม

ในเมืองขอนแก่น เริ่มมีนิคมอุตสาหกรรมในช่วงปลายแผนฯ 7 คือนิคมอุตสาหกรรมขนาดย่อม ตั้งอยู่ในตำบลสำราญ ในเขตอำเภอเมือง มีพื้นที่ 20 ไร่ มีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนอุตสาหกรรมใหม่ที่มีขนาดเล็กและขนาดกลาง โดยจะต้องเป็นประเภทอุตสาหกรรมใช้น้ำน้อยและไม่มียมลภาวะ ปัจจุบันมีเพียง 1 โรง

บทบาทเมืองศูนย์กลางความเจริญในภูมิภาคตะวันออกเจียงเหนือ
 กรณีศึกษา:เมืองนครราชสีมา และเมืองขอนแก่น

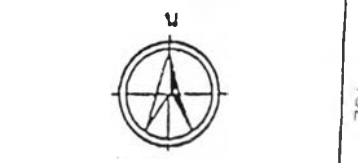
แผนที่ที่ 5.16 แสดงที่ตั้งสถานศึกษาในจังหวัดลพบุรี

สัญลักษณ์:

- สถาบันอุดมศึกษา
- ▲ โรงเรียนอาชีวศึกษา

มาตราส่วน:

ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง
 คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

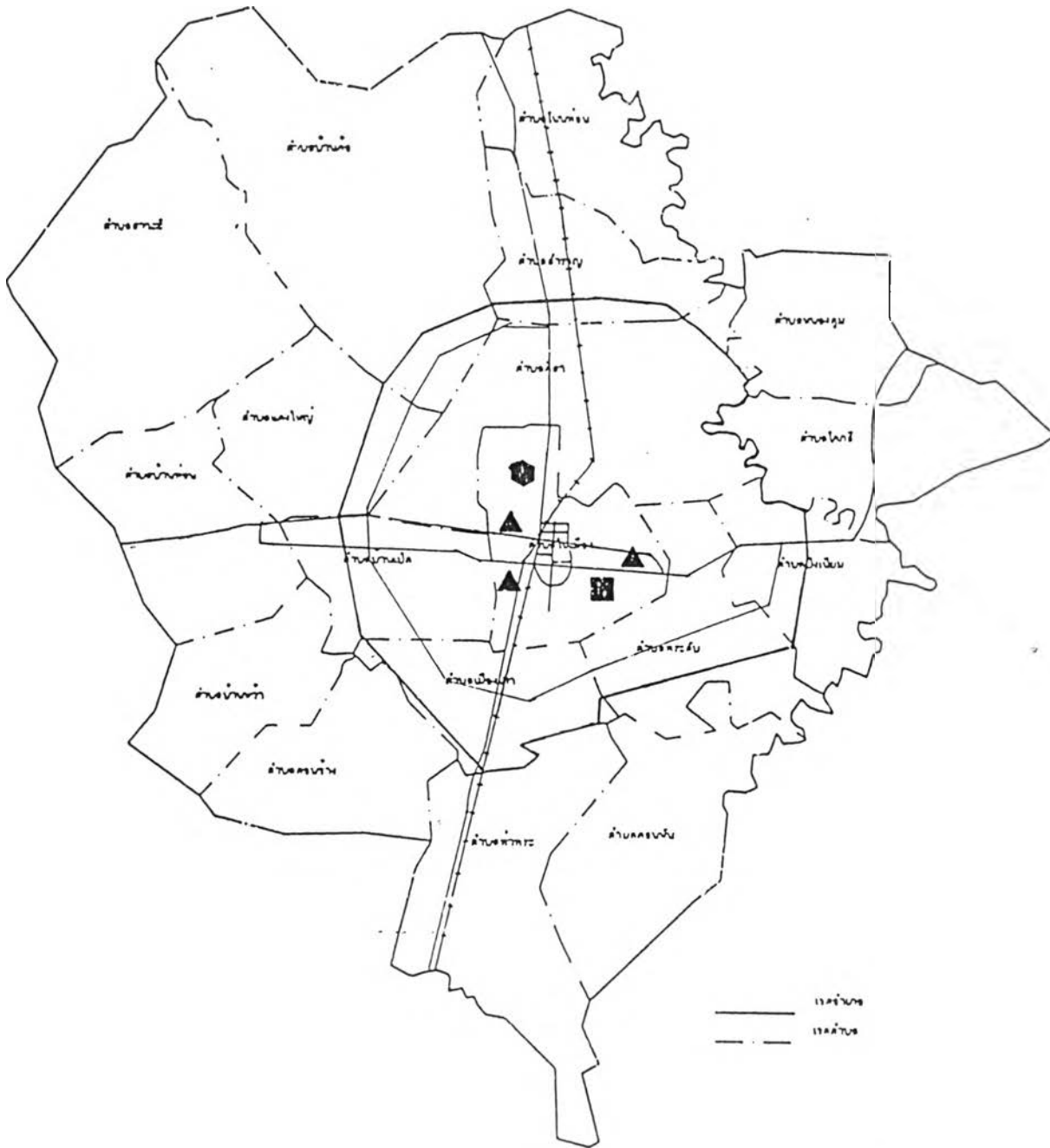
ที่มา:กรมผังเมือง

บทบาทเมืองศูนย์กลางความเจริญในภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
กรณีศึกษา:เมืองนครราชสีมา และเมืองขอนแก่น

แผนที่ที่ 5.17 แสดงที่ตั้งโรงพยาบาลในเมืองขอนแก่น

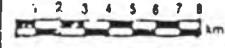
สัญลักษณ์ :

- โรงพยาบาลรัฐ
- โรงพยาบาลเอกชน
- โรงพยาบาลเฉพาะทาง

มาตราส่วน:

ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่มา:กรมผังเมือง

5.2.2.2ขนาดอุตสาหกรรม

อุตสาหกรรมขนาดใหญ่ ในช่วงต้นแผนฯ 7 (พ.ศ.2535) เมืองขอนแก่นประกอบด้วย โรงงานอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ 3 โรง เงินลงทุน 357 ล้านบาท คนงาน 3 คน และในช่วงปลายแผนฯ 7 (พ.ศ.2542) มีโรงงาน 16 โรง เงินลงทุน 7,054.96 ล้านบาท และคนงาน 1,164 คน หรือมีจำนวนโรงงานเพิ่มขึ้นร้อยละ 433.33 เงินลงทุนร้อยละ 1,876.18 คนงานร้อยละ 38,700

อุตสาหกรรมขนาดกลาง ในช่วงต้นแผนฯ 7 (พ.ศ.2535) เมืองขอนแก่นประกอบด้วย โรงงานอุตสาหกรรมกลาง 14 โรง เงินลงทุน 406.32 ล้านบาท คนงาน 2,273 คน และในช่วงปลายแผนฯ 7 (พ.ศ.2542) มีโรงงาน 96 โรง เงินลงทุน 3,055.17 ล้านบาท และคนงาน 10,151 คน หรือมีจำนวนโรงงานเพิ่มขึ้นร้อยละ 585.71 เงินลงทุนร้อยละ 651.91 คนงานร้อยละ 346.59

อุตสาหกรรมขนาดเล็ก ในช่วงต้นแผนฯ 7 (พ.ศ.2535) เมืองขอนแก่นประกอบด้วย โรงงานอุตสาหกรรมเล็ก 810 โรง เงินลงทุน 418.86 ล้านบาท คนงาน 4,794 คน และในช่วงปลายแผนฯ 7 (พ.ศ.2542) มีโรงงาน 1,136 โรง เงินลงทุน 1,035.92 ล้านบาท และคนงาน 8,537 คน หรือมีจำนวนโรงงานเพิ่มขึ้นร้อยละ 40.25 เงินลงทุนร้อยละ 147.32 คนงานร้อยละ 78.08

หรือโดยรวมแล้วในช่วงต้นแผนฯ 7 เมืองขอนแก่นมีอุตสาหกรรมทั้งหมด 827 โรง เงินลงทุน 1,182.18 ล้านบาท คนงาน 7,070 คน และในช่วงปลายแผนฯ 7 (พ.ศ.2542) มีโรงงาน 1,248 โรง เงินลงทุน 11,146.05 ล้านบาท และคนงาน 19,852 คน หรือมีจำนวนโรงงานเพิ่มขึ้นร้อยละ 50.91 เงินลงทุนร้อยละ 842.84 คนงานร้อยละ 180.79 (ตารางที่ 5.23)

5.2.2.3ประเภทอุตสาหกรรม

อุตสาหกรรมที่มีจำนวนโรงงานมากที่สุดในช่วงต้นแผนฯ 7 (พ.ศ.2535) และปลายแผนฯ 7 (พ.ศ.2542) ได้แก่ อุตสาหกรรมเกษตร อุตสาหกรรมบริการ และอุตสาหกรรมสิ่งทอ และเครื่องนุ่งห่ม อุตสาหกรรมที่ใช้เงินลงทุนสูงสุด ในช่วงต้นแผนฯ 7 ได้แก่ อุตสาหกรรมเกษตร อุตสาหกรรมสิ่งทอ และอุตสาหกรรมบริการ และในช่วงปลายแผนฯ 7 ได้แก่ อุตสาหกรรมอาหาร อุตสาหกรรมบริการ และอุตสาหกรรมเกษตร อุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานสูงสุดในช่วงต้นแผนฯ 7 และปลายแผนฯ 7 ได้แก่ อุตสาหกรรมเกษตร อุตสาหกรรมสิ่งทอ และอุตสาหกรรมบริการ (ตารางที่ 5.24,5.25,5.26 แผนภูมิที่ 5.13,5.14,5.15)

ดังนั้นสามารถสรุปอุตสาหกรรมหลักตามจำนวนโรงงาน เงินลงทุน และคนงานอุตสาหกรรมที่มีสูงสุดในช่วงต้นแผนฯ 7 ได้แก่ อุตสาหกรรมเกษตร อุตสาหกรรมโลหะและอโลหะ อุตสาหกรรมบริการ อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม และในช่วงปลายแผนฯ 7 ได้แก่ อุตสาหกรรมเกษตร อุตสาหกรรมโลหะและอโลหะ อุตสาหกรรมบริการ อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม อุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่ม

จากการศึกษาสามารถแบ่งการเติบโตของโรงงานอุตสาหกรรม เงินลงทุน และคนงานที่กำลังมีการขยายตัวสูง(Relative Change) หรือมีฐานเดิมใหญ่ (Absolute Change) ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 5.23 แสดงจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมในอำเภอเมืองขอนแก่นในช่วงแผนฯ 7 (พ.ศ. 2535 และพ.ศ.2542)

ประเภท	ปี พ.ศ.2535				ปี พ.ศ.2542				การเปลี่ยนแปลงจากเดิม (ร้อยละ)			
	ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่	รวม	ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่	รวม	ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่	รวม
จำนวน(โรง)	810.00	14.00	3.00	827.00	1,136.00	96.00	16.00	1,248.00	40.25	585.71	433.33	50.91
เงินลงทุน(ล้านบาท)	418.86	406.32	357.00	1,182.18	1,035.92	3,055.17	7,054.96	11,146.05	147.32	651.91	1,876.18	842.84
คนงาน(คน)	4,794	2,273	3	7,070	8,537	10,151	1,164	19,852	78.08	346.59	38,700.00	180.79

ที่มา:กรมโรงงานอุตสาหกรรม

ตารางที่ 5.24 แสดงจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมอำเภอเมืองขอนแก่นในช่วงแผนฯ 7

ประเภท	ขอนแก่น			
	พ.ศ.2535	พ.ศ.2542	การเปลี่ยนแปลงทั้งหมด	การเปลี่ยนแปลงจากเดิม
			(ร้อยละ)	(ร้อยละ)
อุตสาหกรรมการเกษตร	583	606	5.46	3.95
อุตสาหกรรมการก่อสร้าง	7	24	4.04	242.86
อุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่ม	35	61	6.18	74.29
อุตสาหกรรมแปรรูปไม้	18	48	7.13	166.67
อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม	14	30	3.80	114.29
อุตสาหกรรมเคมีและพลาสติก	3	20	4.04	566.67
อุตสาหกรรมโลหะและอโลหะ	49	165	27.55	236.73
อุตสาหกรรมบริการ	112	281	40.14	150.89
อุตสาหกรรมอื่นๆ	6	13	1.66	116.67
รวม	827	1,248	100.00	50.91

ที่มา:กรมโรงงานอุตสาหกรรม

ตารางที่ 5.25 แสดงจำนวนเงินลงทุนอุตสาหกรรมอำเภอเมืองขอนแก่นในช่วงแผนฯ 7

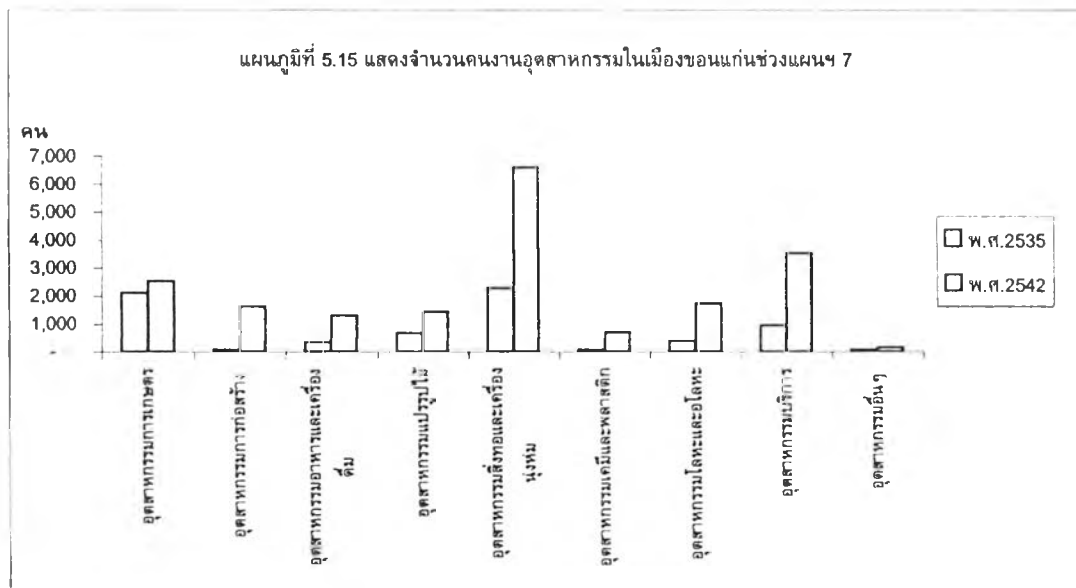
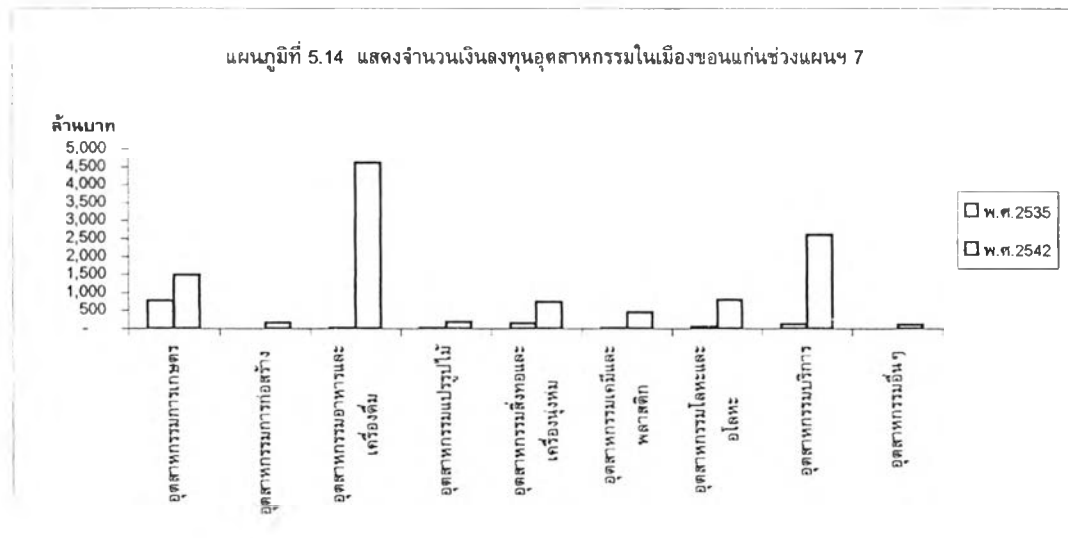
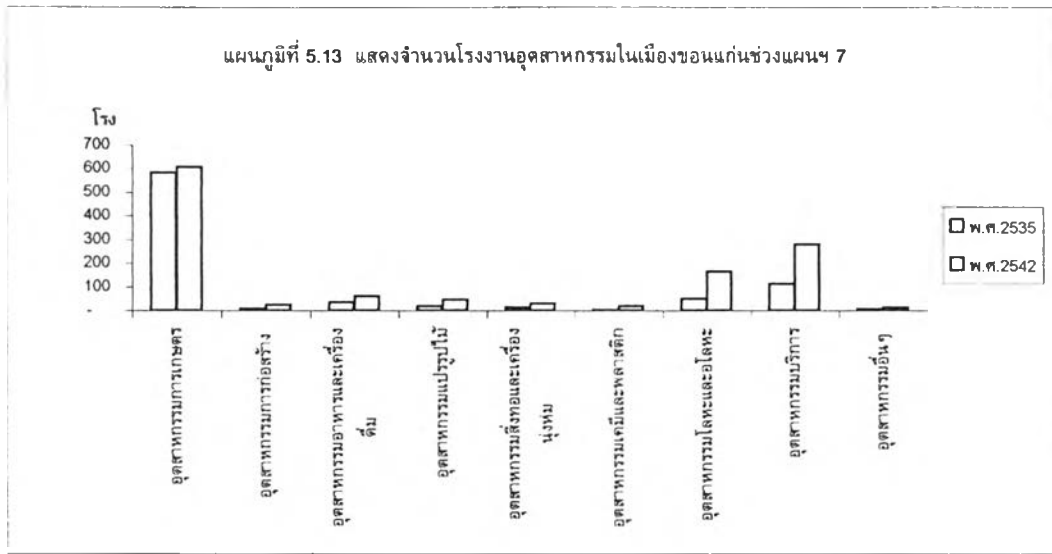
ประเภท	ขอนแก่น			
	พ.ศ.2535	พ.ศ.2542	การเปลี่ยนแปลงทั้งหมด	การเปลี่ยนแปลงจากเดิม
			(ร้อยละ)	(ร้อยละ)
อุตสาหกรรมการเกษตร	771	1,479.83	7.11	91.95
อุตสาหกรรมการก่อสร้าง	6	162.32	1.57	2,752.72
อุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่ม	25	4,610.99	46.03	18,277.80
อุตสาหกรรมแปรรูปไม้	24	181.22	1.58	656.03
อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม	150	750.93	6.03	399.79
อุตสาหกรรมเคมีและพลาสติก	26	450.32	4.26	1,653.58
อุตสาหกรรมโลหะและอโลหะ	47	794.47	7.51	1,606.70
อุตสาหกรรมบริการ	126	2,607.94	24.91	1,963.08
อุตสาหกรรมอื่นๆ	8	108.03	1.01	1,325.20
รวม	1,182	11,146.05	100.00	842.84

ที่มา:กรมโรงงานอุตสาหกรรม

ตารางที่ 5.26 แสดงจำนวนคนงานอุตสาหกรรมอำเภอเมืองขอนแก่นในช่วงแผนฯ 7

ประเภท	ขอนแก่น			
	พ.ศ.2535	พ.ศ.2542	การเปลี่ยนแปลงทั้งหมด	การเปลี่ยนแปลงจากเดิม
			(ร้อยละ)	(ร้อยละ)
อุตสาหกรรมการเกษตร	2,121	2,525	3.16	19.05
อุตสาหกรรมการก่อสร้าง	81	1,660	12.35	1,949.38
อุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่ม	343	1,319	7.64	284.55
อุตสาหกรรมแปรรูปไม้	704	1,476	6.04	109.66
อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม	2,298	6,638	33.95	188.86
อุตสาหกรรมเคมีและพลาสติก	76	722	5.05	850.00
อุตสาหกรรมโลหะและอโลหะ	403	1,777	10.75	340.94
อุตสาหกรรมบริการ	977	3,568	20.27	265.20
อุตสาหกรรมอื่นๆ	67	167	0.78	149.25
รวม	7,070	19,852	100.00	180.79

ที่มา:กรมโรงงานอุตสาหกรรม

โรงงานอุตสาหกรรม

อุตสาหกรรมที่มีการขยายตัวสูง และมีฐานเดิมใหญ่ ได้แก่ อุตสาหกรรมโลหะและอโลหะ อุตสาหกรรมที่มีการขยายตัวสูง แต่มีฐานเดิมเล็ก ได้แก่ อุตสาหกรรมเคมีและพลาสติก อุตสาหกรรมก่อสร้าง อุตสาหกรรมที่มีการขยายตัวต่ำ แต่มีฐานเดิมใหญ่ ได้แก่ อุตสาหกรรมบริการ อุตสาหกรรมที่มีการขยายตัวต่ำและมีฐานเดิมเล็ก ได้แก่ อุตสาหกรรมแปรรูปไม้ อุตสาหกรรมอื่นๆ อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม อุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่ม อุตสาหกรรมเกษตร (แผนภูมิที่ 5.16)

เงินลงทุนอุตสาหกรรม

อุตสาหกรรมที่มีการขยายตัวสูง และมีฐานเดิมใหญ่ ได้แก่ อุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่ม อุตสาหกรรมที่มีการขยายตัวสูง แต่มีฐานเดิมเล็ก ได้แก่ อุตสาหกรรมก่อสร้าง อุตสาหกรรมที่มีการขยายตัวต่ำ แต่มีฐานเดิมใหญ่ อุตสาหกรรมบริการ อุตสาหกรรมที่มีการขยายตัวต่ำและมีฐานเดิมเล็ก ได้แก่ อุตสาหกรรมเคมีและพลาสติก อุตสาหกรรมโลหะและอโลหะ อุตสาหกรรมอื่นๆ อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม อุตสาหกรรมเกษตร อุตสาหกรรมแปรรูปไม้ (แผนภูมิที่ 5.17)

คนงานอุตสาหกรรม

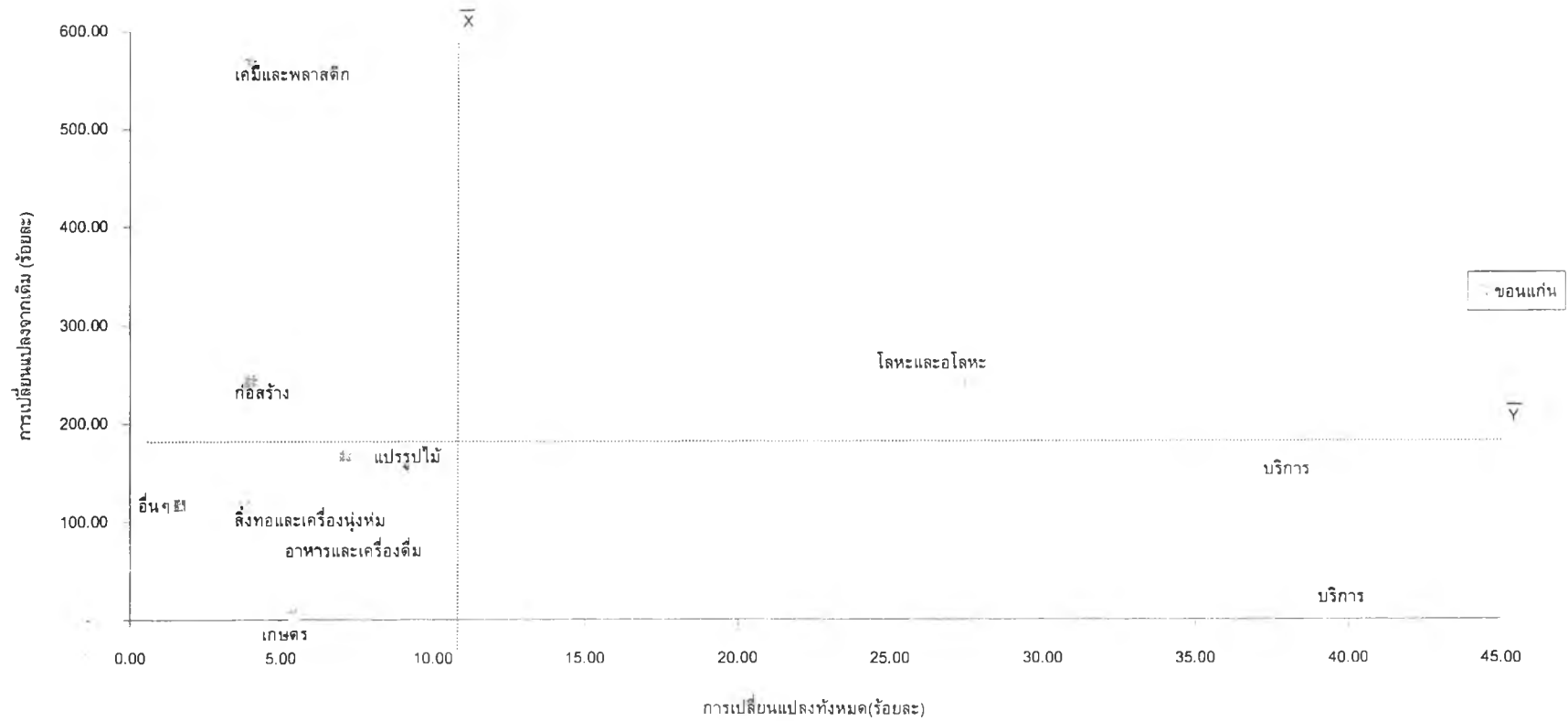
อุตสาหกรรมที่มีการขยายตัวสูง และมีฐานเดิมใหญ่ ได้แก่ อุตสาหกรรมก่อสร้าง อุตสาหกรรมที่มีการขยายตัวสูง แต่มีฐานเดิมเล็ก ได้แก่ อุตสาหกรรมเคมีและพลาสติก อุตสาหกรรมที่มีการขยายตัวต่ำ แต่มีฐานเดิมใหญ่ ได้แก่ อุตสาหกรรมโลหะและอโลหะ อุตสาหกรรมบริการ อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม อุตสาหกรรมที่มีการขยายตัวต่ำและมีฐานเดิมเล็ก ได้แก่ อุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่ม อุตสาหกรรมอื่นๆ อุตสาหกรรมเกษตร อุตสาหกรรมแปรรูปไม้ (แผนภูมิที่ 5.18)

ดังนั้นสามารถสรุปได้ว่าอุตสาหกรรมที่กำลังมีความสำคัญเพิ่มขึ้น ได้แก่ อุตสาหกรรมก่อสร้าง อุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่ม อุตสาหกรรมโลหะและอโลหะ

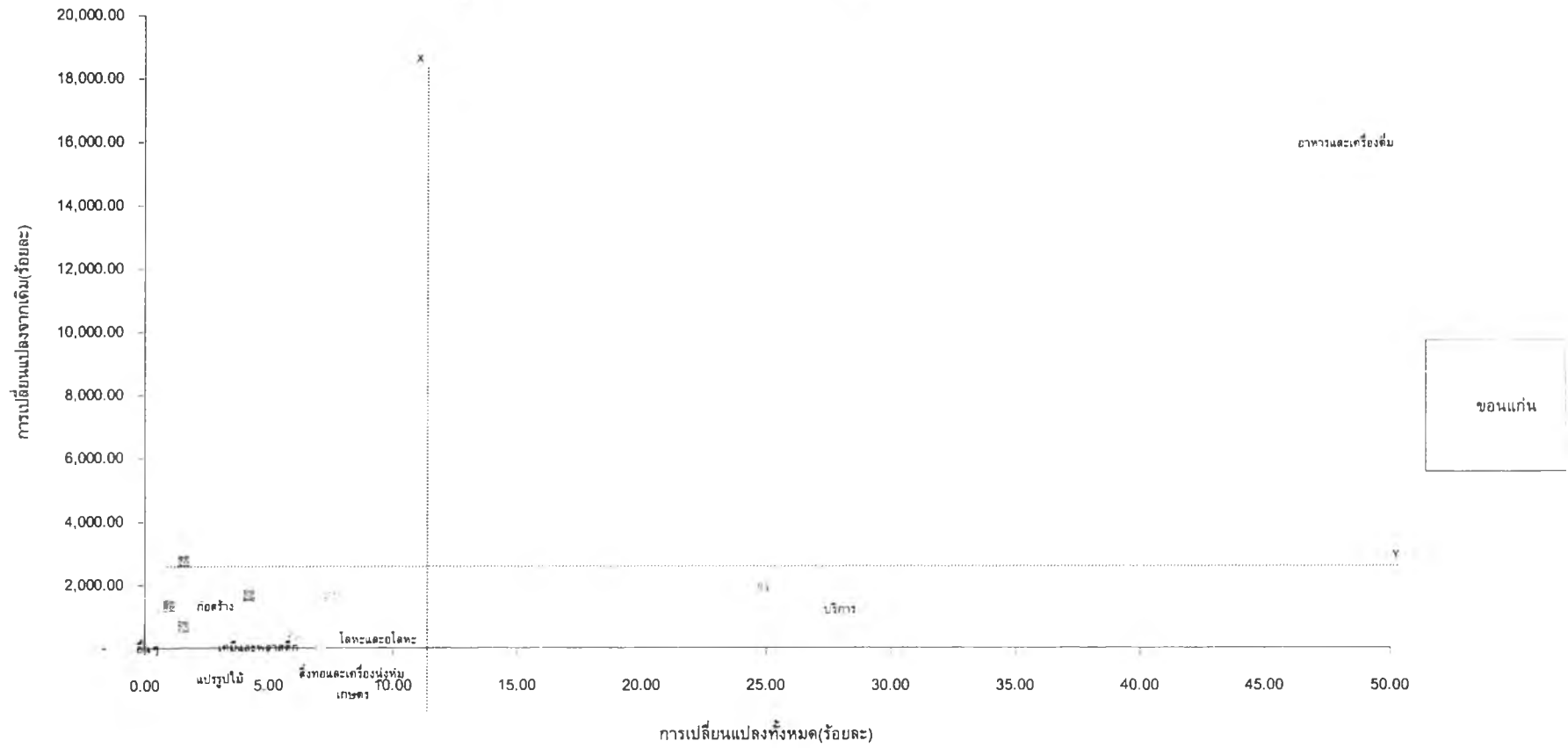
5.2.2.4สรุปการพัฒนาช่วงแผนฯ 7

ตัวแปร	ต้นแผนฯ 7	ปลายแผนฯ 7	การเติบโต
นิคมอุตสาหกรรม	ไม่มี	มี	เพิ่มขึ้น
อุตสาหกรรมขนาดใหญ่	3 โรง 357 ล้านบาท 3 คน	16 โรง 7,054.96 ล้านบาท 1,164 คน	เพิ่มขึ้น 433.33%, 1,876.18%, ,38,700%
อุตสาหกรรมขนาดกลาง	14 โรง 406.32 ล้านบาท 2,273 คน	96 โรง 3,055.17 ล้านบาท 10,151 คน	เพิ่มขึ้น 585.71%, 651.91%, 346.59%

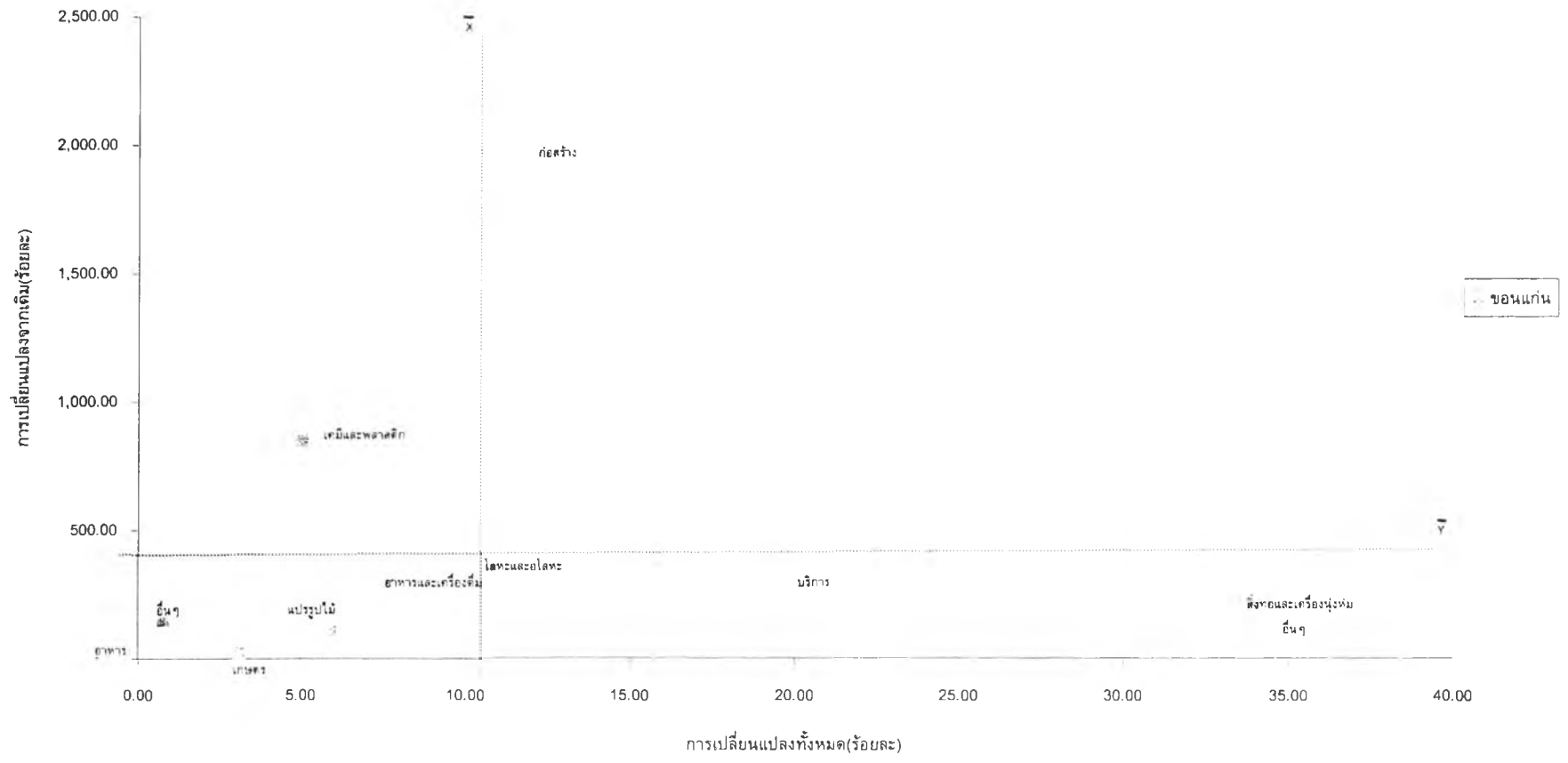
แผนภูมิที่ 5.16 แสดงการเปลี่ยนแปลงของจำนวนโรงงานในเมืองขอนแก่นช่วงแผนฯ 7

แผนภูมิที่ 5.17 แสดงการเปลี่ยนแปลงของจำนวนเงินลงทุนในเมืองขอนแก่นช่วงแผนฯ 7

แผนภูมิที่ 5.18 แสดงการเปลี่ยนแปลงจำนวนคนงานในเมืองขอนแก่นช่วงแผนฯ 7

อุตสาหกรรมขนาดเล็ก	810 โรง 418.86 ล้านบาท 4,794 คน	1,136 โรง 1,035.92 ล้านบาท 8,537 คน	เพิ่มขึ้น 40.25%,147.32%,78.08%
อุตสาหกรรมทั้งหมด	827 โรง 1,182.18 ล้านบาท 7,070 คน	1,248 โรง 11,146.05 ล้านบาท 19,852 คน	เพิ่มขึ้น 50.91%,842.84%,180.79%
ประเภทอุตสาหกรรมหลัก	เกษตร โลหะและอโลหะ บริการ สิ่งทอ และเครื่องนุ่งห่ม	เกษตร โลหะและอโลหะ บริการ สิ่งทอ และเครื่องนุ่งห่ม อาหารและเครื่องดื่ม	
สรุป เมืองขอนแก่นมีบทบาทอุตสาหกรรมเพิ่มสูงขึ้นในช่วงปลายแผนฯ 7			

5.2.3 บทบาทด้านการค้าบริการ

5.2.3.1 ตลาดกลางสินค้าเกษตร

ในช่วงแผนฯ 7 ในเมืองขอนแก่นไม่มีตลาดกลางผักและผลไม้ที่อยู่ในการควบคุมของกรมการค้าภายในปรากฏอยู่

5.2.3.2 ห้างสรรพสินค้า ซูเปอร์สโตร์ และศูนย์การค้า

ในช่วงแผนฯ 7 มีห้างสรรพสินค้า 4 แห่ง ซูเปอร์สโตร์ 3 แห่งและศูนย์การค้า 1 แห่ง ซึ่งซูเปอร์สโตร์และศูนย์การค้าเพิ่มขึ้นมาในช่วงปลายแผนฯ 7

5.2.3.3 ธนาคารแห่งประเทศไทยสาขาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ในช่วงแผนฯ 7 พบว่าเมืองขอนแก่นมีธนาคารแห่งประเทศไทยสาขาภาคตะวันออกเฉียงเหนือตั้งอยู่ในภาคเพียงแห่งเดียวจึงทำให้เมืองขอนแก่นกลายเป็นศูนย์กลางด้านการเงินและการธนาคาร

5.2.3.4 โรงแรม

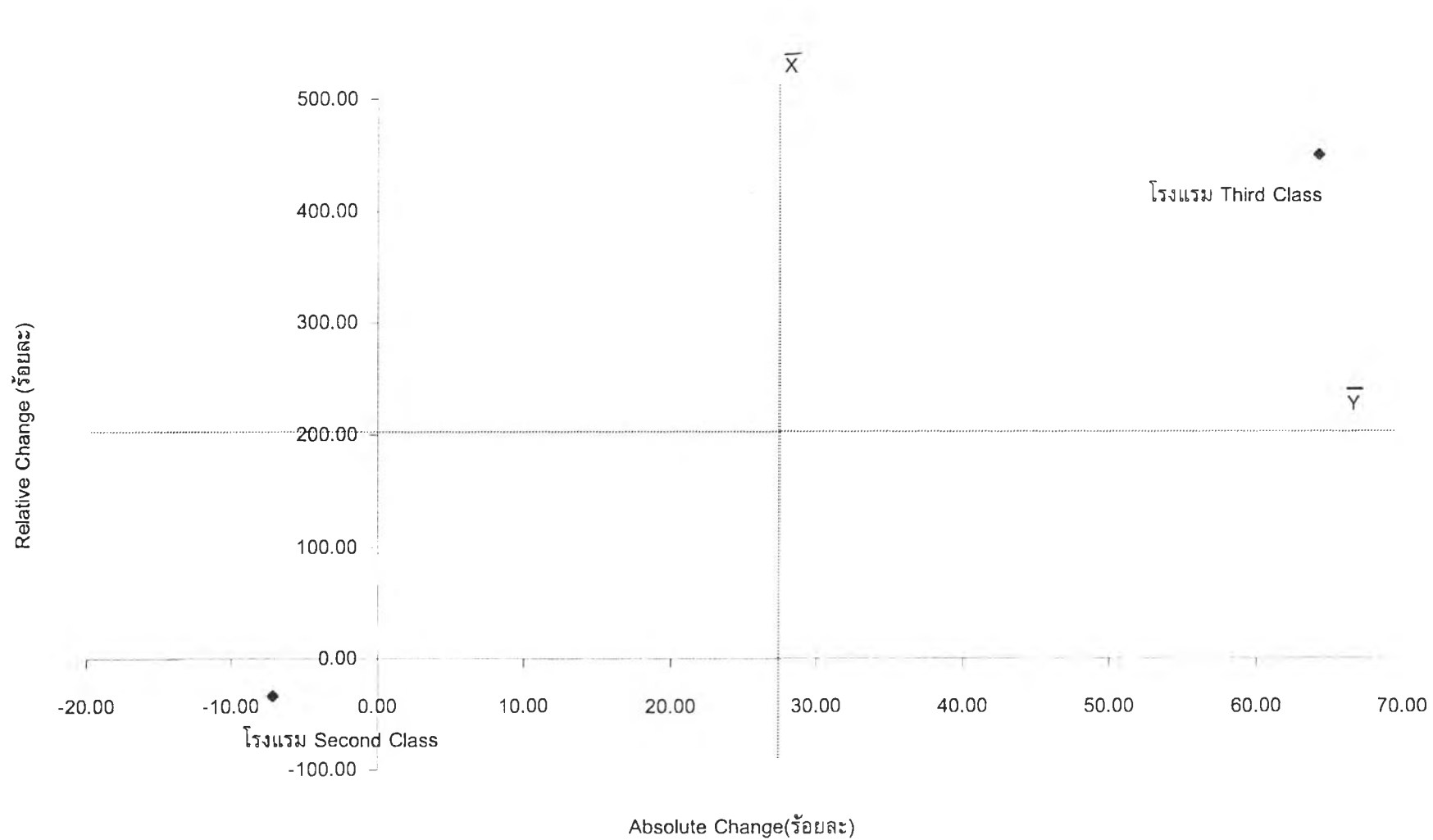
ในช่วงต้นแผนฯ 7 (พ.ศ. 2537) เมืองขอนแก่นมีโรงแรม 2 ประเภท ได้แก่ โรงแรมชั้นสอง 3 แห่ง 612 ห้อง โรงแรมชั้นสาม 2 แห่ง 286 ห้อง รวมเป็น 5 แห่ง 898 ห้อง ในช่วงปลายแผนฯ 7 (พ.ศ.2542) มีโรงแรมเพิ่มขึ้นเป็น 4 ประเภท แบ่งเป็น โรงแรมเดอลุกซ์ 2 แห่ง 378 ห้อง โรงแรมชั้นหนึ่ง 3 แห่ง 855 ห้อง โรงแรมชั้นสอง 2 แห่ง 278 ห้อง โรงแรมชั้นสาม 11 แห่ง 1,008 ห้อง รวมเป็น 19 แห่ง 2,519 ห้อง มีโรงแรมเพิ่มขึ้นทั้งหมด ร้อยละ 280 ห้องพัก ร้อยละ 180.51 แบ่งเป็นโรงแรมชั้นสอง ลดลงร้อยละ 33.33 ห้องพักลดลงร้อยละ 54.58 และโรงแรมชั้นสาม เพิ่มขึ้นร้อยละ 450 ห้องพักเพิ่มขึ้นร้อยละ 252.55 โดยมีโรงแรมเดอลุกซ์และโรงแรมชั้นหนึ่งเพิ่มขึ้นมาทำให้เมืองขอนแก่นสามารถให้บริการด้านที่พัก สัมมนา ประชุม งานเลี้ยง ได้มากขึ้น โรงแรมที่มีการขยายตัวสูง และมีจำนวนมาก ได้แก่ โรงแรมชั้นสาม และห้องพักมีการขยายตัวสูง และมีจำนวนมาก ได้แก่ โรงแรมชั้นสาม (ตารางที่ 5.27 แผนภูมิที่ 5.19,5.20)

ตารางที่ 5.27 แสดงประเภทของโรงแรมในเมืองขอนแก่นในช่วงแผนฯ 7

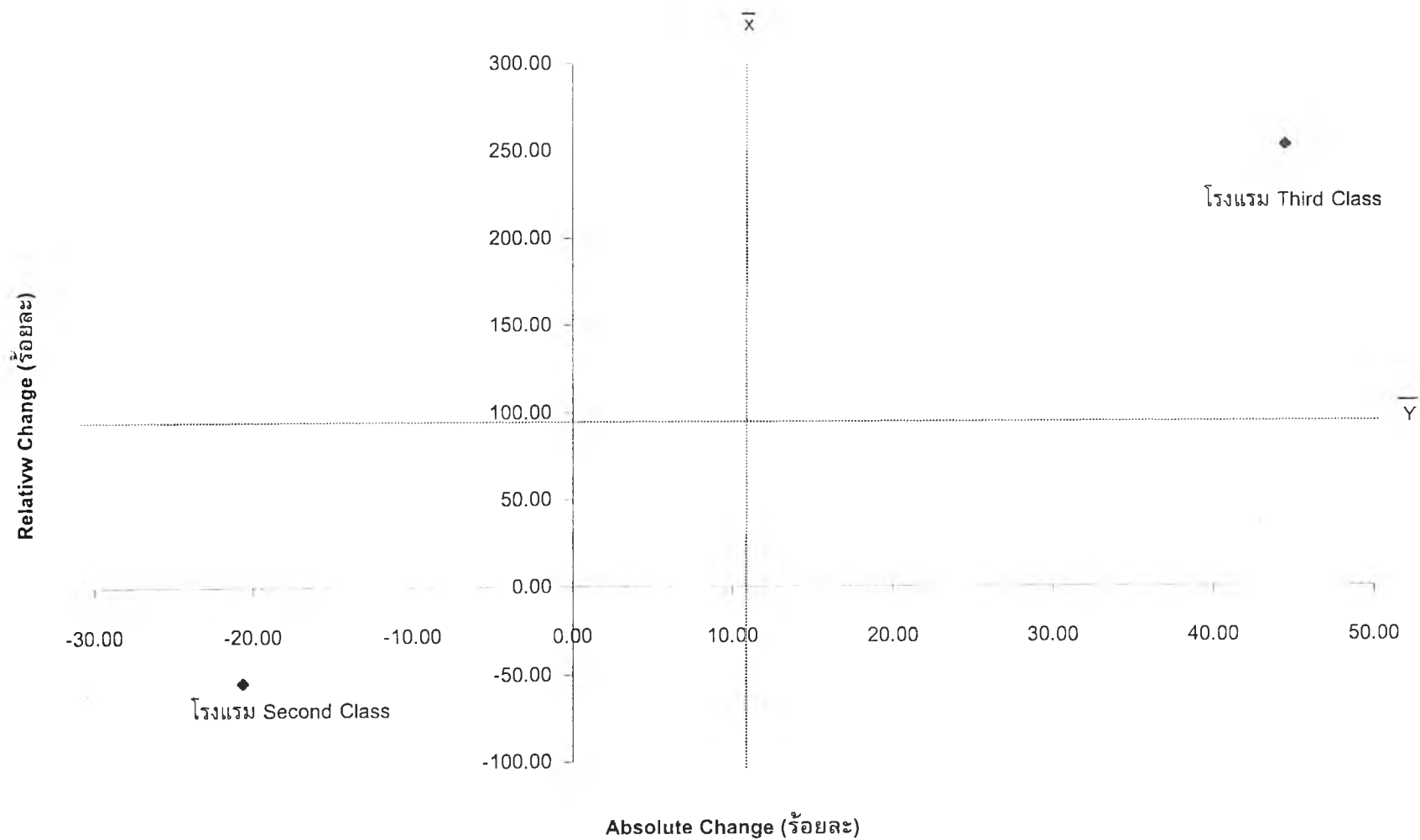
ปี พ.ศ. 2537			ปี พ.ศ. 2542			การเปลี่ยนแปลงทั้งหมด		การเปลี่ยนแปลงจากเดิม	
ประเภท	โรงแรม(แห่ง)	จำนวนห้อง	ประเภท	โรงแรม(แห่ง)	จำนวนห้อง	โรงแรม(แห่ง)	จำนวนห้อง	โรงแรม(แห่ง)	จำนวนห้อง
โรงแรมDeluxe	-	-	โรงแรมDeluxe	2	378	-	-	-	-
โรงแรมFirst Class	-	-	โรงแรมFirst Class	4	855	-	-	-	-
โรงแรมSecond Class	3	612	โรงแรมSecond Class	2	278	-7.14	-20.60	-33.33	-54.58
โรงแรมThrid Class	2	286	โรงแรมThrid Class	11	1,008	64.29	44.54	450.00	252.45
รวมทั้งหมด	5	898	รวมทั้งหมด	19	2,519	100.00	100.00	280.00	180.51

ที่มา: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

แผนภูมิที่ 5.19 แสดงการเปลี่ยนแปลงจำนวนโรงแรมในเมืองขอนแก่นช่วงแผนฯ 7

แผนภูมิที่ 5.20 แสดงการเปลี่ยนแปลงของจำนวนห้องพักในเมืองขอนแก่นช่วงแผนฯ 7

5.2.3.5 ผู้จดทะเบียนประกอบธุรกิจการค้า

ช่วงปลายแผนฯ 7 (พ.ศ.2541) จังหวัดขอนแก่นมีผู้จดทะเบียนธุรกิจประกอบการค้าทั้งสิ้น 11,421 ราย แบ่งเป็นผู้จดทะเบียนพาณิชย์ ซึ่งเป็นธุรกิจขนาดเล็ก 7,552 ราย บริษัทจำกัด 1,180 ราย ห้างหุ้นส่วนจำกัด 2,677 ราย และห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล 12 ราย ซึ่งจำนวนผู้จดทะเบียนทั้งสิ้นเพิ่มขึ้นจากเดิมในช่วงต้นแผนฯ 7 (พ.ศ.2537) ร้อยละ 33.61 แบ่งเป็นผู้จดทะเบียนพาณิชย์เพิ่มขึ้น ร้อยละ 27.29 บริษัทจำกัด เพิ่มขึ้น ร้อยละ 44.08 ห้างหุ้นส่วนจำกัด เพิ่มขึ้นร้อยละ 49.80 และห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล เพิ่มขึ้นร้อยละ 33.33 ผู้จดทะเบียนที่มีการขยายตัวสูง และมีจำนวนมาก ได้แก่ ห้างหุ้นส่วนจำกัด ผู้จดทะเบียนที่มีการขยายตัวสูงแต่มีจำนวนน้อย ได้แก่ บริษัทจำกัด ผู้จดทะเบียนที่มีการขยายตัวต่ำ แต่มีจำนวนมาก ได้แก่ ทะเบียนพาณิชย์ ผู้จดทะเบียนที่มีการขยายตัวต่ำและมีจำนวนน้อย ได้แก่ ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล (ตารางที่ 5.28 แผนภูมิที่ 5.21)

5.2.3.6 สรุปผลการพัฒนาช่วงแผนฯ 7

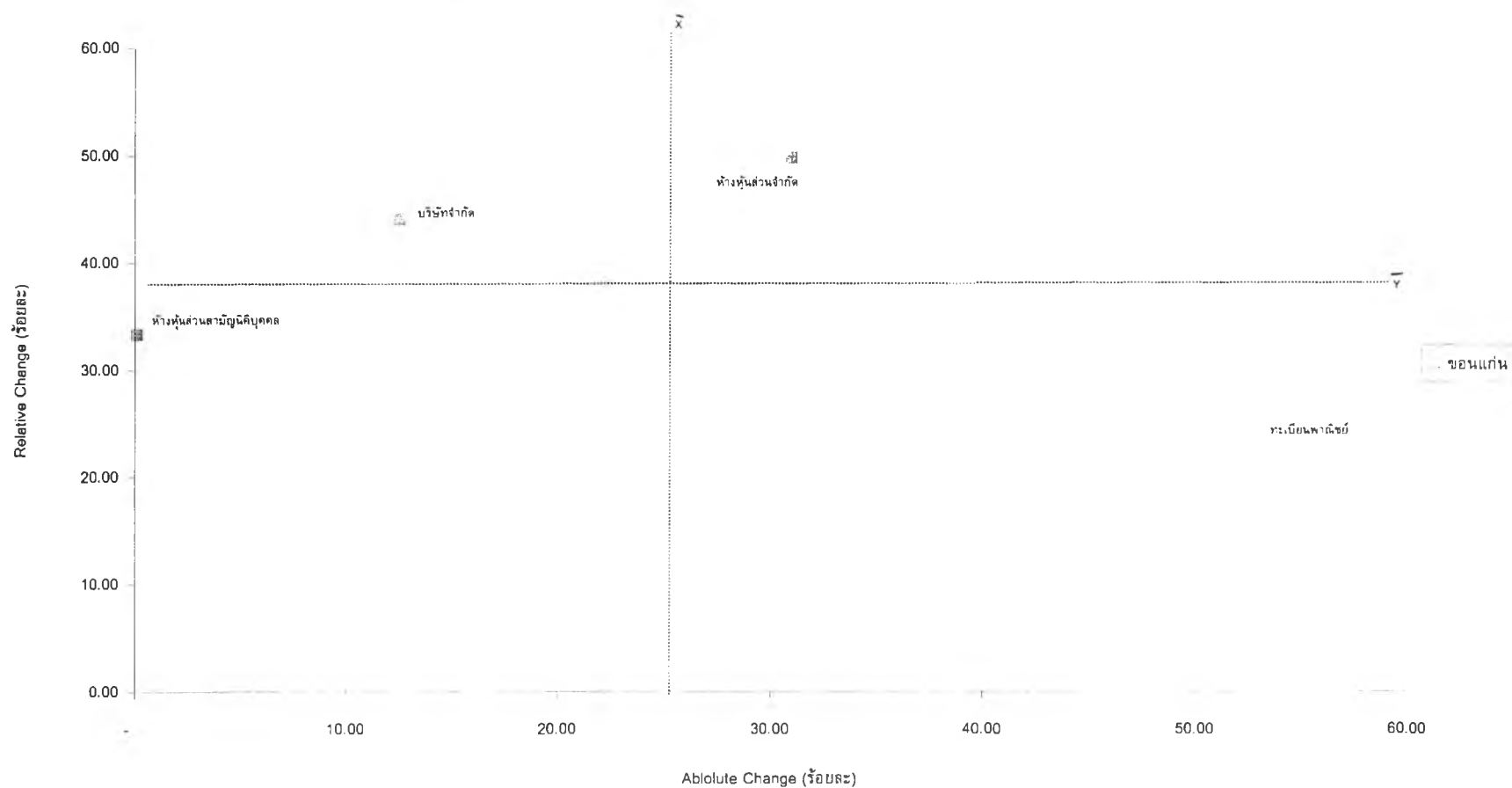
ตัวแปร	ต้นแผนฯ 7	ปลายแผนฯ 7	การเติบโต
ตลาดกลางสินค้าเกษตร	ไม่มี	ไม่มี	เท่าเดิม
ห้างสรรพสินค้า	4 แห่ง	4 แห่ง	เท่าเดิม
ซูเปอร์สโตร์	ไม่มี	3 แห่ง	เพิ่มขึ้น
ศูนย์การค้า	ไม่มี	1 แห่ง	เพิ่มขึ้น
ธนาคารแห่งประเทศไทย	มี	มี	เท่าเดิม
โรงแรมทั้งหมด	2 ประเภท 5 แห่ง 898 ห้อง	4 ประเภท 19 แห่ง 2,519 ห้อง	เพิ่มขึ้น 280%,180 .51%
ผู้จดทะเบียนการค้า	8,548 ราย	11,421 ราย	เพิ่มขึ้น 33.61%
สถานประกอบการ	-	ขายส่ง ขายปลีก ภัตตาคาร และ โรงแรม ขนส่ง สถานที่เก็บสินค้า การ คมนาคมขนส่ง การเงิน การประกันภัย อสังหาริมทรัพย์ ธุรกิจ บริการชุมชน สังคม ส่วนบุคคล	
สรุป เมืองขอนแก่นมีบทบาทด้านการค้าบริการสูงขึ้น			

ตารางที่ 5.28 แสดงจำนวนผู้จดทะเบียนประกอบธุรกิจการค้าที่คงอยู่ จำแนกตามประเภทการจดทะเบียนจังหวัดขอนแก่นช่วงแผนฯ 7

ประเภท	ขอนแก่น					
	ปีพ.ศ.2537	ร้อยละ	ปีพ.ศ.2541	ร้อยละ	การเปลี่ยนแปลงทั้งหมด	การเปลี่ยนแปลงจากเดิม
					(ร้อยละ)	(ร้อยละ)
จดทะเบียนพาณิชย์	5,933	69.41	7,552	66.12	56.35	27.29
บริษัทจำกัด	819	9.58	1,180	10.33	12.57	44.08
ห้างหุ้นส่วนจำกัด	1,787	20.91	2,677	23.44	30.98	49.80
ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล	9	0.11	12	0.11	0.10	33.33
รวม	8,548	100.00	11,421	100.00	100.00	33.61

ที่มา:สำนักงานสถิติแห่งชาติ

แผนภูมิที่ 5.21 แสดงการเปลี่ยนแปลงผู้จดทะเบียนการค้าในเมืองขอนแก่นช่วงแผนฯ 7

5.2.4 บทบาทด้านการศึกษา

5.2.4.1 สถาบันอุดมศึกษา

ในช่วงแผนฯ 7 ในเมืองขอนแก่นประกอบด้วยสถาบันอุดมศึกษา ดังต่อไปนี้

1.วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนขอนแก่น 1 แห่ง

2.สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตขอนแก่น เปิดทำการสอนในสาขาวิศวกรรมศาสตร์ และบริหารธุรกิจ

3.มหาวิทยาลัย 3 แห่ง ได้แก่

-มหาวิทยาลัยขอนแก่น เปิดการเรียนการสอนใน 17 คณะวิชา คือ คณะเกษตรศาสตร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ คณะพยาบาลศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ คณะเทคนิคการแพทย์ คณะสาธารณสุขศาสตร์ คณะทันตแพทยศาสตร์ คณะเภสัชศาสตร์ คณะเทคโนโลยี คณะสัตวแพทยศาสตร์ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ คณะศิลปกรรมศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาลัยบัณฑิตศึกษาการจัดการ แต่ละปีมหาวิทยาลัยขอนแก่นจะรับนักศึกษาในระดับปริญญาตรีประมาณ 2,000 คน ทั้งที่รับจากนักเรียนตามโรงเรียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือทั้ง 19 จังหวัดในระบบโควตา และรับจากการสอบเข้ามหาวิทยาลัยจากส่วนกลาง

มหาวิทยาลัยขอนแก่นตั้งอยู่กลางภูมิภาคอินโดจีนห่างจากประเทศจีนตอนใต้เพียง 180 กิโลเมตร จึงมีความเหมาะสมมากในการพัฒนาประเทศในอินโดจีน นับเป็นหน่วยงานสำคัญ ที่จะมียุทธศาสตร์อย่างมากหน่วยงานหนึ่ง ในการให้ความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจและวิชาการแก่ประเทศในกลุ่มอินโดจีน โดยเฉพาะในด้านการศึกษา และการฝึกอบรม การให้ความช่วยเหลือด้านผู้เชี่ยวชาญเพื่อการวิจัย การเกษตร และการสาธารณสุข ตลอดจนเป็นฐานของความช่วยเหลือทางวิชาการจากประเทศที่สาม เพื่อฟื้นฟูบูรณะประเทศในกลุ่มอินโดจีน และมหาวิทยาลัยขอนแก่นยังเป็นแหล่งฝึกอบรมระยะสั้นสำหรับการศึกษาระดับปริญญาตรีและปริญญาโทของนักศึกษาจากประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว สาธารณรัฐประชาชนกัมพูชา และสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม นอกจากนี้ ยังมีโครงการเปิดสอนหลักสูตรนานาชาติอีกหลายสาขาวิชา เพื่อให้ประเทศเพื่อนบ้านได้นำความรู้ ประสบการณ์ที่ได้รับ ไปใช้ในการพัฒนาประเทศของตนสืบไป

นอกจากนั้นภายในมหาวิทยาลัยขอนแก่น ยังมีสถาบันความร่วมมือเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจลุ่มน้ำโขง (Mekong Institute) โดยมีจุดประสงค์เพื่อฝึกอบรมเกี่ยวกับด้านบริหารการจัดการและด้านเศรษฐศาสตร์โดยฝึกอบรมให้แก่ประเทศในกลุ่มGMSจากทั้งภาครัฐและเอกชน โดยมีหลักสูตรฝึกอบรมไปแล้วกว่า 13 หลักสูตร มีผู้เข้าฝึกอบรมกว่า 390 คน จากทุกประเทศในกลุ่มGMS และในอนาคตข้างหน้าจะมีการเพิ่มหลักสูตรให้ครอบคลุมมากขึ้น

-มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้เปิดสอนคณะบริหารธุรกิจ คณะวิศวกรรมศาสตร์ คณะนิเทศศาสตร์ และคณะนิติศาสตร์

-วิทยาลัยบัณฑิตศึกษา เป็นมหาวิทยาลัยของเอกชนเพิ่งเปิดทำการสอนช่วงปลาย
แผนฯ 7 (พ.ศ. 2542)

สรุปแล้วในช่วงต้นแผนฯ 7 เมืองขอนแก่นมีสถาบันอุดมศึกษา 4 แห่ง 20 คณะ และ
ช่วงปลายแผนฯ 7 มีสถาบันอุดมศึกษา 5 แห่ง 20 คณะ

5.2.4.2 จำนวนนักศึกษาและอาจารย์

1.วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีขอนแก่น 1 แห่ง

2.สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตขอนแก่น ในช่วงปลายแผนฯ 7 (พ.ศ.
2541) มีนักศึกษาในระดับต่ำกว่าปริญญาตรี 3,358 คน และต่ำกว่าปริญญาตรี 535 คน รวมทั้ง
สิ้น 3,893 คน อาจารย์ 234 คน หรือคิดเป็นอัตราส่วนอาจารย์ต่อนักศึกษา 1:17 คน

3.มหาวิทยาลัย 3 แห่ง ได้แก่

-มหาวิทยาลัยขอนแก่น ในช่วงต้นแผนฯ 7 (พ.ศ.2535) มีนักศึกษาทั้งสิ้น 8,334 คน
และในช่วงปลายแผนฯ 7 (พ.ศ. 2541) มีจำนวนนักศึกษาทั้งสิ้น 17,936 คน อาจารย์ 1,869 คน
หรือคิดเป็นอัตราส่วนอาจารย์ต่อนักศึกษา 1:10 คน หรือมีนักศึกษาเพิ่มขึ้นร้อยละ 115.21

-มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในช่วงปลายแผนฯ 7 (พ.ศ. 2541) มีจำนวน
นักศึกษาทั้งสิ้น 6,298 คน อาจารย์ 151 จำนวนอาจารย์:นักศึกษา เท่ากับ 1:41

โดยสรุปแล้ว ในช่วงต้นแผนฯ 7 มีนักศึกษา 8,334 คน และในช่วงปลายแผนฯ 7 มี
จำนวนนักศึกษาในมหาวิทยาลัยทั้งสิ้น 28,127 คน อาจารย์ 2,254 คน หรือคิดเป็นจำนวน
อาจารย์:นักศึกษา เท่ากับ 1:12 หรือมีนักศึกษาเพิ่มขึ้นร้อยละ 237.50 และในช่วงแผนฯ 7 พบ
ว่าสถาบันอุดมศึกษาทั้งหมดมี 20 คณะ (ตารางที่ 5.29)

5.2.4.3 สรุปผลการพัฒนาช่วงแผนฯ 7

ตัวแปร	ช่วงต้นแผนฯ 7	ช่วงปลายแผนฯ 7	การเติบโต
มหาวิทยาลัย	4 แห่ง	5 แห่ง	เพิ่มขึ้น
คณะ	20 คณะ	20 คณะ	เท่าเดิม
นักศึกษา	8,334คน	28,127 คน	เพิ่มขึ้น237.50%
อาจารย์	-	2,254 คน	-
อาจารย์ต่อนักศึกษา	-	1:12 คน	-
สรุป เมืองนครราชสีมามีบทบาทด้านการศึกษาเพิ่มสูงขึ้น			

5.2.5 บทบาทด้านสาธารณสุข

5.2.5.1 สถานพยาบาล

ในช่วงต้นแผนฯ 7 และปลายแผนฯ 7 ในเมืองขอนแก่นมีโรงพยาบาลรัฐ ได้แก่ (ตา
รางที่ 5.29)

1.โรงพยาบาลศูนย์ หรือโรงพยาบาลขอนแก่น 714 เดียง 1 แห่ง

2.โรงพยาบาลศรีนครินทร์ ของมหาวิทยาลัยขอนแก่น 777 เดียง 1 แห่ง

ตารางที่ 5.29 แสดงการเปรียบเทียบสถาบันอุดมศึกษาเมืองขอนแก่นช่วงแผนฯ 7

สถาบันอุดมศึกษา	ช่วงต้นแผนฯ 7			ช่วงปลายแผนฯ 7			การเปลี่ยนแปลงจากเดิม(ร้อยละ)	
	อาจารย์	นักศึกษา	อาจารย์:นักเรียน	อาจารย์	นักศึกษา	อาจารย์:นักเรียน	อาจารย์	นักศึกษา
วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี	-	-	-	-	-	-	-	-
สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล	-	-	-	234	3,893	1:17	-	-
มหาวิทยาลัยขอนแก่น	-	8,334	-	1,869	17,936	1:10	-	115.21
มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	-	-	-	151	6,298	1:41	-	-
วิทยาลัยบัณฑิตศึกษา*	-	-	-	-	-	-	-	-
รวม	-	8,334	-	2,254	28,127	1:12	-	237.50

หมายเหตุ - ไม่มีข้อมูล * เพิ่งเปิดดำเนินการสอนในช่วงปี พ.ศ. 2542

3.โรงพยาบาลเฉพาะโรค แบ่งเป็น

-โรงพยาบาลจิตเวชขอนแก่น 1 แห่ง 372 เตียง

-ศูนย์บำบัดรักษายาเสพติดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 1 แห่ง

-โรงพยาบาลแม่และเด็ก เขต 6 1 แห่ง

5.ศูนย์วิทยาศาสตร์การแพทย์ขอนแก่น 1 แห่ง มีพื้นที่รับผิดชอบ คือจังหวัดขอนแก่น กาฬสินธุ์ สกลนคร และเลย

และในช่วงปลายแผนฯ 7 ถึงต้นแผนฯ 8 มีโรงพยาบาลและคลินิกเอกชนเพิ่มขึ้น ได้แก่

1.โรงพยาบาลเอกชน 7 แห่ง รวม 300 เตียง แยกเป็น ขนาด 100 เตียง 1 แห่ง ขนาด 50 เตียง 2 แห่ง ขนาด 30 เตียง 3 แห่ง และขนาด 10 เตียง 1 แห่ง

2.คลินิก 156 แห่ง

5.2.5.2จำนวนแพทย์และพยาบาล

ช่วงต้นแผนฯ 7 (ปี พ.ศ. 2537) เมืองขอนแก่นมีจำนวนแพทย์ทั้งสิ้น 514 คน คิดเป็นจำนวนแพทย์:ประชากร เท่ากับ 1:3,327 คน พยาบาล 1,331 คน คิดเป็นจำนวนพยาบาล:ประชากร เท่ากับ 1:1,285 คน และในช่วงปลายแผนฯ 7(ในปี พ.ศ. 2540) ดังนี้ มีจำนวนแพทย์ทั้งสิ้น 550 คน คิดเป็นจำนวนแพทย์:ประชากร เท่ากับ 1:3,188 คน พยาบาล 1,453 คน คิดเป็นจำนวนพยาบาล:ประชากร เท่ากับ 1:1,207 คน โดยจำนวนแพทย์และพยาบาลเพิ่มขึ้นร้อยละ 7และ 9.17 (ตารางที่ 5.30)

5.2.5.3สรุปการพัฒนาช่วงแผนฯ 7

ตัวแปร	ต้นแผนฯ 7	ปลายแผนฯ 7	การเติบโต
โรงพยาบาลรัฐ	2 แห่ง 1,491 เตียง	2 แห่ง 1,491 เตียง	เท่าเดิม
โรงพยาบาลเฉพาะทาง	4 แห่ง 372 เตียง	4 แห่ง 372 เตียง	เท่าเดิม
โรงพยาบาลเอกชน		4 แห่ง 300 เตียง	
โรงพยาบาลทั้งหมด	6 แห่ง 1,863เตียง	10 แห่ง 2,163 เตียง	เพิ่มขึ้น
จำนวนแพทย์	514 คน	550 คน	เพิ่มขึ้น 7%
จำนวนพยาบาล	1,331 คน	1,453 คน	เพิ่มขึ้น9.17%
แพทย์:ประชากร	1:3,327 คน	1:3,188 คน	ลดลง
พยาบาล:ประชากร	1:1,285 คน	1:1,207 คน	ลดลง
สรุป เมืองขอนแก่นมีบทบาทด้านสาธารณสุขเพิ่มสูงขึ้น			

ตารางที่ 5.30 แสดงจำนวนแพทย์ พยาบาล ในเมืองขอนแก่นช่วงแผนฯ 7

ขอนแก่น	พ.ศ. 2537	พ.ศ. 2540	การเปลี่ยนแปลงจากเดิม (ร้อยละ)
แพทย์	514	550	7.00
แพทย์:ประชากร	3,327	3,188	- 4.18
พยาบาล	1,331	1,453	9.17
พยาบาล:ประชากร	1,285	1,207	- 6.07

5.2.6 บทบาทด้านการคมนาคมขนส่ง

5.2.6.1 การคมนาคมขนส่งทางถนน

5.2.6.1.1 สถานีขนส่งผู้โดยสาร

ในช่วงต้นแผนฯ 7 และปลายแผนฯ 7 เมืองขอนแก่นมีสถานีขนส่ง 2 แห่ง สถานีขนส่งแห่งที่ 1 เป็นสถานีขนส่งผู้โดยสารชั้นหนึ่ง มีผู้โดยสารที่เข้าใช้สถานีในช่วงปลายแผนฯ 7 (พ.ศ. 2540) เฉลี่ยต่อวัน 22,717 คน มีจำนวนรถโดยสารที่วิ่งเข้าสู่สถานีประมาณ 818 เที่ยวต่อวัน ส่วนสถานีขนส่งผู้โดยสารแห่งที่ 2 (รถปรับอากาศ) เป็นสถานีขนส่งผู้โดยสารชั้นหนึ่ง มีจำนวนรถโดยสารที่วิ่งเข้าสู่สถานีประมาณ 204 เที่ยวต่อวัน มีจำนวนผู้โดยสารที่เข้าใช้สถานีเฉลี่ย 3,025 คน ต่อวัน

5.2.6.1.2 โครงข่ายคมนาคมและปริมาณการจราจร

-ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 2 เป็นทางหลวงสายประธาน ปริมาณการจราจรหนาแน่นที่สุดอยู่ที่บริเวณเมืองขอนแก่น ในช่วงต้นแผนฯ 7 และในช่วงปลายแผนฯ 7 คือ 57,637 และ 57,947 คัน/วัน หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.54

-ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 12 เป็นทางหลวงสายหลักที่เชื่อมภาคตะวันออกเฉียงเหนือกับภาคเหนือ จากจังหวัดขอนแก่น ไปจังหวัดเพชรบูรณ์ผ่านอำเภอยางชุมแพ และสามารถคิดต่อไปยังจังหวัดเลยได้ บริเวณที่มีปริมาณการจราจรหนาแน่นมากที่สุด คือบริเวณเมืองขอนแก่น 22,258 คัน/วัน ในช่วงต้นแผนฯ 7 และเพิ่มขึ้นเป็น 48,075 คัน/วันหรือร้อยละ 115.99 ในช่วงปลายแผนฯ 7

-ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 208 เป็นทางหลวงสายหลักเชื่อมจังหวัดขอนแก่นกับจังหวัดมหาสารคาม บริเวณเมืองขอนแก่นมีปริมาณการจราจรสูงสุดคือ ในช่วงต้นแผนฯ 7 ปริมาณการจราจรสูงสุดคือ 8,779 คัน/วัน และ 15,483 คัน/วัน ในช่วงปลายแผนฯ 7 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 76.36

-ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 209 เป็นทางหลวงสายหลักเชื่อมจังหวัดขอนแก่น-มหาสารคาม-กาฬสินธุ์ บริเวณที่มีการจราจรหนาแน่นสูงสุดคือบริเวณเมืองขอนแก่น คือ 8,779 คัน/วัน ในช่วงต้นแผนฯ 7 และ 32,439 คัน/วัน ในช่วงปลายแผนฯ 7 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 269.51

ในช่วงต้นแผนฯ 7 ปริมาณการจราจรสูงสุดทั้งหมด คือ 97,453 คัน/วัน และเพิ่มขึ้นเป็น 153,944 คัน/วันหรือร้อยละ 57.97 ในช่วงปลายแผนฯ 7 (ตารางที่ 5.31)

5.2.6.1.3 ลักษณะการขนส่งสินค้าทางถนน

ในช่วงต้นแผนฯ 7 (พ.ศ.2536) จังหวัดขอนแก่นมีปริมาณสินค้าเข้า-ออก สุทธิ 1.9 ล้านตัน จังหวัดที่มีการขนส่งสินค้าเข้า-ออก กับจังหวัดขอนแก่นมากที่สุด ได้แก่ จังหวัดนครราชสีมา กาฬสินธุ์ อุดรธานี และมหาสารคาม โดย 4 จังหวัด ได้แก่ สุรินทร์ เลย กาฬสินธุ์ มหาสารคาม เป็นจังหวัดที่มีการขนส่งสินค้าเข้า-ออกจังหวัดขอนแก่นมากกว่าจังหวัดนครราชสีมา

ตารางที่ 5.31 แสดงปริมาณการจราจรสูงสุดบนทางหลวงแผ่นดินในเมืองขอนแก่นช่วงแผนฯ 7

ทางหลวง	พ.ศ.2535	พ.ศ.2541	การเปลี่ยนแปลงจากเดิม(ร้อยละ)
หมายเลข 2	57,637	57,947	0.54
หมายเลข 12	22,258	48,075	115.99
หมายเลข 208	8,779	15,483	76.36
หมายเลข 209	8,779	32,439	269.51
รวม	97,453	153,944	57.97

ในช่วงปลายแผนฯ 7 (พ.ศ.2540) จังหวัดขอนแก่นมีจำนวนสินค้าเข้า-ออกทั้งสิ้น 3 ล้านตัน มีจำนวนสินค้าเข้า-ออก เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2536 ร้อยละ 59.10 โดยจังหวัดที่มีการขนส่งสินค้าเข้า-ออก จังหวัดขอนแก่นมากที่สุดในช่วงปลายแผนฯ 7(พ.ศ.2540) ได้แก่ จังหวัดกาฬสินธุ์ นครราชสีมา มหาสารคาม โดยจังหวัดที่มีการขนส่งสินค้าเข้า-ออกจังหวัดขอนแก่นมากกว่าจังหวัดนครราชสีมาได้แก่ ชัยภูมิ กาฬสินธุ์ มหาสารคาม ร้อยเอ็ด มุกดาหาร หนองบัวลำภู หนองคาย เลย อุดรธานี นครพนม สกลนคร

ลักษณะการขนส่งสินค้าเข้า-ออกจังหวัดขอนแก่นนั้นมีการขยายตัวค่อนข้างมากทั้งนี้เนื่องมาจากมีหลายจังหวัดที่มีการขนส่งสินค้าเข้า-ออกจังหวัดขอนแก่นมากขึ้น ซึ่งจังหวัดที่มีการขนส่งสินค้าเข้า-ออกขอนแก่นในปัจจุบัน ส่วนใหญ่เป็นจังหวัดที่อยู่ทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนและตอนกลาง อยู่ใกล้กับจังหวัดขอนแก่น และมีเส้นทางคมนาคมที่สะดวกสบายในการขนส่งสินค้าไปยังขอนแก่นมากกว่านครราชสีมา (ตารางที่ 5.32, 5.33, 5.34 แผนภูมิที่ 5.17)

5.2.6.2 การคมนาคมขนส่งทางรถไฟ

5.2.6.2.1 สถานีรถไฟ

ในช่วงต้นแผนฯ 7 เมืองขอนแก่นมีสถานีรถไฟ 3 แห่ง แบ่งเป็น สถานีรถไฟชั้นสอง 1 แห่ง สถานีรถไฟชั้นสาม 1 แห่ง และสถานีรถไฟชั้นห้า 1 แห่ง และในช่วงปลายแผนฯ 7 เมืองขอนแก่นมีสถานีรถไฟ 4 แห่ง แต่มีการเปลี่ยนแปลงชั้นสถานี เนื่องจากสถานีมีผู้โดยสารเพิ่มมากขึ้น หรือมีการปรับปรุงให้สามารถรองรับผู้โดยสารให้มีประสิทธิภาพดีขึ้น แบ่งเป็นสถานีรถไฟชั้นหนึ่ง 1 แห่ง สถานีรถไฟชั้นสาม 1 แห่ง และสถานีรถไฟชั้นสี่ 2 แห่ง

5.2.6.2.2 โครงข่ายรถไฟ

เมืองขอนแก่นมีเส้นทางกรุงเทพ-นครราชสีมา-ขอนแก่น-อุดรธานี-หนองคาย เป็นเส้นทางเชื่อมโยงจังหวัดตอนบนและตอนกลางของภาคเพียงสายเดียว

5.2.6.2.3 ปริมาณการขนส่งสินค้าและผู้โดยสารทางรถไฟ

ในจังหวัดขอนแก่นช่วงปลายแผนฯ 7(พ.ศ.2540) มีผู้โดยสารทางรถไฟทั้งสิ้น 454,930 คน และมีการขนส่งสินค้า 27,452 ตัน มีการลดลงของผู้โดยสารจากเดิมในช่วงต้นแผนฯ 7 (พ.ศ. 2536) ร้อยละ 33.56 และมีการลดลงของสินค้าที่บรรทุกทางรถไฟมากถึงร้อยละ 47.81 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากมีการโดยสารและขนส่งสินค้าทางรถยนต์มากขึ้น ทำให้ปริมาณการขนส่งสินค้า และจำนวนผู้โดยสารลดลง เพราะเนื่องจากมีโครงข่ายถนนที่สะดวกสบาย รวดเร็วทันใจ มากขึ้น สามารถไปได้ทั่วทุกจังหวัด ต่างจากทางรถไฟที่มีเพียงเส้นเดียว (ตารางที่ 5.35)

5.2.6.3 การคมนาคมขนส่งทางอากาศ

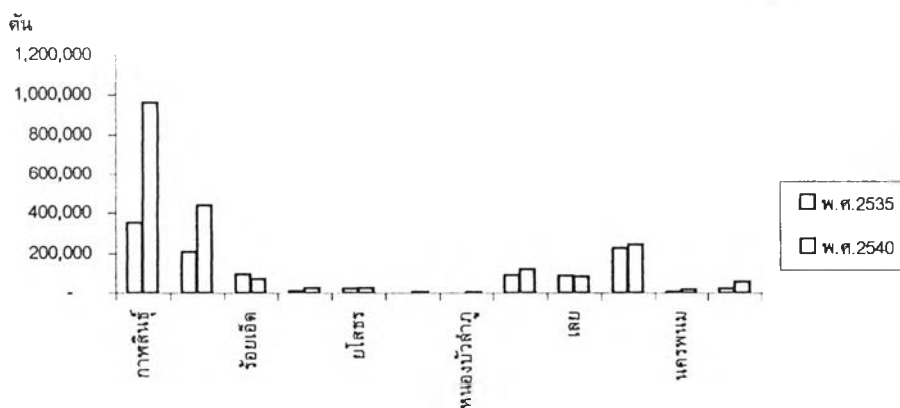
5.2.6.3.1 สนามบิน

สนามบินขอนแก่น ตั้งห่างจากตัวเมืองตามเส้นทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 12 (ขอนแก่น-ชุมแพ) ประมาณ 8 กิโลเมตร บริษัทการบินไทย จำกัด ได้ให้บริการเที่ยวบินเป็น

ตารางที่ 5.32 แสดงปริมาณสินค้า เข้า-ออก จังหวัดขอนแก่นช่วงแผนฯ 7

จังหวัด	พ.ศ.2536	พ.ศ.2540	การเปลี่ยนแปลงจากเดิม (ร้อยละ)
	ปริมาณ(ตัน)	ปริมาณ(ตัน)	
นครราชสีมา	521,536	799,244	53.25
บุรีรัมย์	76,744	56,934	-
สุรินทร์	10,540	17,153	62.74
ศรีสะเกษ	11,545	7,845	-
อุบลราชธานี	59,541	19,432	-
ชัยภูมิ	118,488	103,923	-
ขอนแก่น	-	-	-
กาฬสินธุ์	353,274	961,945	172.29
มหาสารคาม	207,409	440,267	112.27
ร้อยเอ็ด	95,767	71,352	-
มุกดาหาร	8,622	27,465	218.55
ยโสธร	22,449	25,638	14.21
อำนาจเจริญ		4,013	-
หนองบัวลำภู		4,742	-
หนองคาย	92,391	119,802	29.67
เลย	89,658	84,304	-
อุดรธานี	229,221	243,079	6.05
นครพนม	7,346	19,982	172.01
สกลนคร	22,995	59,669	159.49
รวมทั้งหมด	1,927,526	3,066,789	59.10

แผนภูมิที่ 5.22 แสดงปริมาณสินค้าเข้า-ออกจังหวัดขอนแก่นช่วงแผนฯ 7

ตารางที่ 5.33 แสดงปริมาณสินค้า เข้า-ออก จังหวัดนครราชสีมาและขอนแก่น ช่วงต้นแผนฯ 7

จังหวัด	นครราชสีมา	ขอนแก่น	ความแตกต่างระหว่าง
	ปริมาณ(ตัน)	ปริมาณ(ตัน)	เมือง(ตัน)
นครราชสีมา		521,536	-
บุรีรัมย์	164,934	76,744	88,190
สุรินทร์	97,546	10,540	87,006
ศรีสะเกษ	64,788	11,545	53,243
อุบลราชธานี	149,833	59,541	90,292
ชัยภูมิ	147,369	118,488	28,881
ขอนแก่น	521,356	-	-
กาฬสินธุ์	86,779	353,274	- 266,495
มหาสารคาม	45,990	207,409	- 161,419
ร้อยเอ็ด	100,649	95,767	4,882
มุกดาหาร	21,124	8,622	12,502
ยโสธร	47,085	22,449	24,636
อำนาจเจริญ			-
หนองบัวลำภู			-
หนองคาย	123,781	92,391	31,390
เลย	9,536	89,658	- 80,122
อุดรธานี	527,379	229,221	298,158
นครพนม	10,129	7,346	2,783
สกลนคร	45,716	22,995	22,721
รวมทั้งหมด	2,163,994	1,927,526	236,468

ที่มา:กรมการขนส่งทางบก

ตารางที่ 5.34 แสดงปริมาณสินค้า เข้า-ออก จังหวัดนครราชสีมาและขอนแก่น ช่วงปลายแผนฯ 7

จังหวัด	นครราชสีมา	ขอนแก่น	ความแตกต่างระหว่าง
	ปริมาณ(ตัน)	ปริมาณ(ตัน)	เมือง(ตัน)
นครราชสีมา	-	799,244	-
บุรีรัมย์	143,262	56,934	86,328
สุรินทร์	65,791	17,153	48,638
ศรีสะเกษ	40,423	7,845	32,578
อุบลราชธานี	78,018	19,432	58,586
ชัยภูมิ	69,349	103,923	- 34,574
ขอนแก่น	395,477	-	-
กาฬสินธุ์	47,631	961,945	- 914,314
มหาสารคาม	50,917	440,267	- 389,350
ร้อยเอ็ด	67,342	71,352	- 4,010
มุกดาหาร	11,405	27,465	- 16,060
ยโสธร	42,157	25,638	16,519
อำนาจเจริญ	26,280	4,013	22,267
หนองบัวลำภู	2,920	4,742	- 1,822
หนองคาย	27,831	119,802	- 91,971
เลย	8,759	84,304	- 75,545
อุดรธานี	90,246	243,079	- 152,833
นครพนม	12,136	19,982	- 7,846
สกลนคร	14,143	59,669	- 45,526
รวมทั้งหมด	1,194,087	3,066,789	- 1,872,702

ที่มา:กรมการขนส่งทางบก

ประจำวัน ไป-กลับ ขอนแก่น-กรุงเทพฯ วันละ 5 เที่ยว ใช้เวลาประมาณ 50 นาที ซึ่งในปัจจุบันได้ถูกยกระดับให้เป็นสนามบินนานาชาติแล้ว

5.2.6.3.2 จำนวนเที่ยวบิน ปริมาณการขนส่งสินค้าและผู้โดยสารทางอากาศ

สนามบินขอนแก่นในปี พ.ศ. 2540 มีจำนวนเที่ยวบินทั้งสิ้น 3,207 ครั้ง มีผู้โดยสารทั้งหมด 310,577 คน แบ่งเป็นผู้โดยสารขาเข้า 153,026 คน ขาออก 157,551 คน มีการขนส่งสินค้าทั้งหมด 1,384,317 กิโลกรัม แบ่งเป็นขาออก 107,528 คน ขาเข้า 1,276,789 คน (ตารางที่ 5.36)

5.2.6.3.3 สรุปผลการพัฒนาช่วงแผนฯ 7

ตัวแปร	ช่วงต้นแผนฯ 7	ช่วงปลายแผนฯ 7	การเติบโต
การคมนาคมขนส่งทางถนน			
โครงข่ายถนน	4 สาย เชื่อมภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง ตอนบนและภาคเหนือ	4 สาย เชื่อมภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ตอนกลางและภาคเหนือ	เท่าเดิม
ปริมาณการจราจร	97,453 คัน/ชม.	153,944 คัน/ชม.	เพิ่มขึ้น 57.97%
ปริมาณการขนส่งสินค้า	1,927,526 ตัน	3,066,789 ตัน เฉพาะภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลางและตอนบน	เพิ่มขึ้น 59.10%
การคมนาคมขนส่งทางรถไฟ			
โครงข่ายรถไฟ	1 เส้นทาง	1 เส้นทาง	เท่าเดิม
ปริมาณผู้โดยสาร	684,754 คน	454,930 คน	ลดลง 33.56%
ปริมาณขนส่งสินค้า	52,599 ตัน	27,452 ตัน	ลดลง 47.81%
การคมนาคมขนส่งทางอากาศ			
สนามบิน	สนามบินในประเทศ	สนามบินระหว่างประเทศ	เพิ่มขึ้น
ปริมาณผู้โดยสาร		310,577 คน	
		1,384,317 กก.	
สรุป เมืองขอนแก่นมีบทบาทด้านการคมนาคมขนส่งทางถนนเพิ่มขึ้น โดยมีการขนส่งสินค้ากับจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนและตอนกลางสูงขึ้น แต่บทบาทการคมนาคมขนส่ง			

ตารางที่ 5.35 แสดงสถิติขนส่งทางรถไฟ จังหวัดขอนแก่นช่วงแผนฯ 7

จังหวัด	ปี พ.ศ. 2536		ปี พ.ศ. 2540		การเปลี่ยนแปลง	การเปลี่ยนแปลง
	จำนวนผู้โดยสาร	ปริมาณสินค้า(ตัน)	จำนวนผู้โดยสาร	ปริมาณสินค้า(ตัน)	ผู้โดยสาร(ร้อยละ)	ปริมาณสินค้า(ร้อยละ)
ขอนแก่น	684,754	52,599	454,930	27,452	-33.56	-47.81

ที่มา:การรถไฟแห่งประเทศไทย

ตารางที่ 5.36 แสดงสถิติขนส่งทางอากาศจังหวัดขอนแก่นช่วงแผนฯ 7

จังหวัด	จำนวนเที่ยวบิน	จำนวนผู้โดยสาร			การขนถ่ายสินค้า(กก.)		
		รวม	ออก	เข้า	รวม	ออก	เข้า
ขอนแก่น	3,207	310,577	153,026	157,551	1,384,317	107,528	1,276,789

ที่มา:กระทรวงคมนาคม

ทางรถไฟลดลง ส่วนการคมนาคมขนส่งทางอากาศมีบทบาทเพิ่มสูงขึ้นในช่วงปลายแผนฯ 7

5.2.7สรุปผลการพัฒนาที่ผ่านมาในแผนฯ 7

จากการศึกษาทั้งหมดสามารถสรุปบทบาทด้านต่างๆของเมืองขอนแก่นในช่วงแผนฯ 7
ดังนี้

บทบาท	ช่วงต้นแผนฯ 7	ช่วงปลายแผนฯ 7
อุตสาหกรรม	มีบทบาทอุตสาหกรรมสูง	เป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรมที่มีบทบาทสูงขึ้น
การค้าบริการ	เป็นศูนย์กลางการค้าบริการ	เป็นศูนย์กลางการค้าบริการที่มีบทบาทสูงขึ้น
การศึกษา	เป็นศูนย์กลางการศึกษา	เป็นศูนย์กลางการศึกษาที่มีบทบาทสูงขึ้น
สาธารณสุข	เป็นศูนย์กลางสาธารณสุข	เป็นศูนย์กลางสาธารณสุขที่มีบทบาทสูงขึ้น
คมนาคมขนส่ง	เป็นศูนย์กลางการคมนาคมขนส่งทางถนน ทางรถไฟ ทางอากาศ	เป็นศูนย์กลางการคมนาคมขนส่งทางถนนที่มีบทบาทเพิ่มสูงขึ้น เป็นศูนย์กลางการคมนาคมขนส่งทางรถไฟที่มีบทบาทลดลง เป็นศูนย์กลางการคมนาคมขนส่งทางอากาศที่มีบทบาทเพิ่มสูงขึ้น
สรุป	เมืองขอนแก่นเป็นศูนย์กลางความเจริญในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีบทบาทเพิ่มสูงขึ้น	